

Bibelhistorie

tilhøje med

Hjdt af Kirkens Historie
efter Apostlenes Dage.

af

Biskop C. F. Balslev.

Med 16 Landkort.

København: af Kjøbenhavns Skoledirektion.

Bibelhistorie

tillige med

lidt af Kirkens Historie
efter Apostlenes Dage.

Af

Biskop C. F. Balslev.

Med to Landkort.

Stoffet i denne Udgave er ordnet efter Planen for
Københavns Kommuneskoler.

Autoriseret af Københavns Skoledirektion.

København.

Gyldendalske Boghandel.

1925.

Det gamle Testamentes Historie.

1. Skabelsen.

I **Begyndelsen** skabte Gud **Himlen og Jorden**. Og Jorden var øde og tom og mørk. Men da sagde Gud: „Bliv Lys!“ og der blev Lys. Dette var Guds Gerning paa den første Dag, og saaledes frembragte han i seks Dage alle Ting ved sit Ord. Paa den anden Dag gjorde Gud den hvælvede Himmel over Jorden. Paa den tredje Dag adskilte han Vandet fra det tørre Land, og af Jorden lod han alle Slags Urter og Træer vokse frem. Paa den fjerde Dag satte Gud Solen og Maanen og Stjernerne paa Himlen til at lyse over Jorden og til at inddele Tiden efter. Saa skabte Gud paa den femte Dag Fiskene i Havet og Fuglene under Himlen, og paa den sjette Dag alle andre Dyr.

Og da nu alt dette var frembragt, sagde Gud: „Lad os gøre et **Menneske** i vort **Billede**, efter vor **Lignelse**, til at herske over Fiskene i Havet og Fuglene under Himlen og over hele Jorden og alle Dyrene paa den.“ Og Gud skabte da Mennesket i sit Billede, han skabte dem Mand og Kvinde. Manden, som kaldtes **Adam**, dannede han af Jord, og han indblæste ham Livsaande, og han satte Adam i Edens Have til at dyrke og bevogte den. Og derpaa sagde Gud: „Det er ikke godt, at Mennesket er ene; jeg vil gøre ham en Medhjælp til at være hos ham.“ Han lod da Adam falde i en dyb Søvn og tog et af hans Ribben, og deraf dannede han Kvin-

Der er i dette Oplag tilføjet fire Stykker af det ny Test., disse er mærket med en * foran Overskriften.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
1. afd.

Fiolstræde 1 - Postboks 2201
DK-1018 København K
Danmark

134. Oplag.

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

den, som blev kaldt **Eva**, og han førte hende til Adam. Da sagde Adam: „Dette er Ben af mine Ben og Kød af mit Kød. Derfor skal Manden forlade sin Fader og Moder og holde sig til sin Hustru, og de skal være som een.“ Og Gud velsignede dem og sagde: „Bliv frugtbare og mangfoldige og opfyld Jorden og gør eder den underdanig!“ Og Gud saa alt, hvad han havde gjort, og det var saare godt.

Paa den syvende Dag hvilede Gud fra al sin Gerning, og han velsignede den syvende Dag og helligede den.

2. Syndefaldet.

I **Edens Have**, som ogsaa kaldes **Paradis**, havde Gud ladet opvokse alle Slags Træer, som var skønne at se til og gode at spise af, og Livets Træ midt i Haven og Kundskabens Træ paa godt og ondt. Og Gud havde sagt til Mennesket: „Du maa frit spise af alle Træer i Haven undtagen Kundskabens Træ paa godt og ondt; det maa du ikke spise af; thi naar du spiser af det, skal du visselig dø.“ Men Slangen var listig, og den sagde til Kvinden: „I skal ikke dø, fordi I spiser af det Træs Frugt; men Gud ved, at naar I spiser deraf, vil I faa Øjnene op og blive ligesom Gud til at kende godt og ondt.“ Da nu Kvinden saa, at Træet var dejligt at se til, og tænkte, at det maatte være et herligt Træ at faa Forstand af, saa tog hun af dets Frugt og spiste, og gav ogsaa sin Mand deraf, og han spiste.

Men saa snart de havde gjort det, skammede de sig for hinanden; de saa, at de var nøgne, og de syede store Blade sammen og gjorde sig Bælter. Og da de mod Aften hørte Herrens Røst, skjulte de sig mellem Træerne. Da kaldte Her-

ren paa Adam og sagde: „Hvor er du?“ Adam svarede: „Da jeg hørte din Røst, blev jeg bange, fordi jeg var nøgen, og derfor skjulte jeg mig.“ Men Herren sagde: „Har du ikke spist af det Træ, som jeg forbød dig at spise af?“ Da skød Adam Skylden paa Eva, og Eva skød Skylden paa Slangen. Men den retfærdige Gud forkyndte dem Straffen for deres Synd. Til Kvinden sagde han: „Din Kummer skal blive stor, og med Smerte skal du føde Børn,“ og til Adam sagde han: „Jorden skal være forbandet for din Skyld; Torn og Tidsel skal den bære dig; i dit Ansigt Sved skal du æde dit Brød, indtil du vender tilbage til Jorden, hvorefter du er taget.“ Men til Slangen sagde Herren: „**Kvindens Sæd skal sønderknuse dit Hoved.**“ Og Herren drev Menneskene ud af Edens Have, bort fra Livets Træ.

3. Kain og Abel.

Adams og Evas første Sønner var **Kain** og **Abel**. Kain blev Agerdyrker, og Abel Faarehyrde. Ved Udgangen af et Aar bragte de begge Takoffer til Gud. Kain ofrede af Jordens Frugter, og Abel af sit Kvæg. Gud, som ser paa Hjertet, fandt Behag i Abels Offer, men ikke i Kains. Derover blev Kain vred og gik med nedslaaet Blik. Da sagde Herren til ham: „Hvorfor er du vred, og hvorfor slaar du Øjnene ned? Naar du gør godt, da kan du se frit op; men naar du ikke gør godt, da ligger Synden for Døren; men du skal herske over den.“ Kain agtede dog ikke paa Herrens Advarsel, og da han engang var ude paa Marken med sin Broder Abel, slog han ham ihjel. Da sagde Herren til Kain: „Hvor er din Broder Abel?“ Kain svarede: „Det ved jeg ikke; skal jeg passe paa min Broder?“ Men Her-

ren sagde til ham: „Hvad har du gjort? Din Broders Blod raaber til mig fra Jorden. Nu skal du være forbandet paa Jorden; naar du dyrker den, skal den ikke længer yde dig, hvad den formaar; skælvende og flygtende skal du være paa Jorden.“ Da sagde Kain: „Min Misgerning er større, end at jeg kan bære den, og enhver, som træffer mig, vil slaa mig ihjel.“ Og han flygtede bort østerpaa til et fremmed Land.

4. Seth og Enok.

Gud gav Adam og Eva en anden Søn i Stedet for Abel, og ham kaldte de **Seth**. Adam levede endnu mange Aar efter den Tid og fik flere Sønner og Døtre, som vi ikke ved Navn paa; men da han blev 930 Aar gammel, maatte han dø. Seth og hans første Efterkommere blev ogsaa henvend tusinde Aar gamle. **Methusalem** blev den ældste af dem alle; han var 969 Aar gammel, da han døde. En af Seths Efterkommere hed **Enok**. Han vandrede med Gud, og da han havde levet her paa Jorden i 365 Aar, tog Gud ham bort herfra, uden at han døde, og gav derved de faldne Mennesker et Tegn paa, at der for de gudfrygtige er en Udgang fra Døden.

5. Syndfloden.

Da Menneskene formerede sig paa Jorden, og Seths Efterkommere forenede sig i Ægteskab med Kains onde Slægt, tog Synd og Ugudelighed saaledes Overhaand, at Gud besluttede at udrydde den fordærvede Slægt af Jorden. Men den gudfrygtige Mand **Noah** fandt Naade for Herrens Øjne. Gud lod dog endnu hundrede og tyve Aar gaa hen for at give Menneskene Tid til Omvendelse; men da det var forgæves, byggede Noah

efter Guds Befaling et stort Skib, som man kalder Arken, og der gik han og hans Hustru ind tillige med deres tre Sønner, **Sem**, **Kam** og **Jafet** og deres tre Hustruer. Gud lod ogsaa alle Slags Dyr gaa ind til Noah i Arken, eet Par af nogle og syv Par af andre, og Noah samlede Føde derind til Mennesker og Dyr. Derpaa lod Gud Regnen styrte ned fra Skyerne og Vandet bryde frem af Jorden. I fyrretyve Dage og Nætter varede Skylregnen, og Vandet voksede saa højt, at det stod femten Alen over de højeste Bjerge. Saaledes druknede alle Mennesker og alle Dyr paa Jorden undtagen Noah og hans Slægt og de Dyr, som var med ham i Arken.

Det varede et Aar, inden Jorden blev tør igen. Saa gik Noah og hans Slægt og alle Dyrene ud af Arken, som var standset paa **Ararats** Bjerg. Og Noah oprejste et Alter og bragte Herren et Takoffer. Da velsignede Gud Noah og hans Sønner og sagde: „Herefter skal, saalænge Jorden staar, Sæd og Høst, Kulde og Hede, Sommer og Vinter, Dag og Nat ikke ophøre.“

6. Babels-Taarnet.

Menneskene havde en Tid lang kun eet Tunge-maal. Da de engang kom til en frugtbar Slette og bosatte sig der, sagde de til hverandre: „Lad os her bygge os en Stad og et Taarn, hvis Spids kan naa op til Himlen, for at vi ikke skal adspredes over hele Jorden.“ Men da blandede Herren deres Tungemaal, saa at den ene ikke forstod den anden. Derved adspredte han Menneskene over hele Jorden, og Staden, som de hørte op med at bygge, blev kaldt **Babel**, d. e. Forvirring.

Fra Noahs tre Sønner nedstammer alle Jordens Folkeslag. Jafets Efterkommere udbredte

sig i Evropa og en Del af Asien; blandt Kams Efterkommere var Ægypterne og Kananiterne; fra Sem nedstammer Israeliterne og Araberne.

7. Abraham.

1. Abrahams Kaldelse.

Efterhaanden glemte de fleste Mennesker den sande og levende Gud; de tilbad i Stedet for ham Solen, Maanen og Stjernerne eller dyrkede andre døde Afguder. Men for at Afguderiet ikke skulde tage helt Overhaand paa Jorden, udvalgte Herren en gudfrygtig Mand, der skulde være Stamfader for et Folk, hos hvilket Kendskabet til den sande Gud kunde blive bevaret, indtil Frelseren kom. Denne Mand hed **Abraham** og var af Sems Efterkommere.

Det var omtrent halvfjerde Hundrede Aar efter Syndfloden, da Herren sagde til Abraham, som den Gang boede langt inde i Asien: „Drag ud af dit Land, fra din Slægt og din Faders Hus hen til et Land, som jeg vil vise dig; og jeg vil gøre dig til et stort Folk, og i din Sæd skal alle Jordens Slægter velsignes“. Saa rejste Abraham, og han tog sin Hustru **Sara** med sig og sin Brodersøn **Lot** samt alle deres Folk og alt deres Kvæg; og de kom til **Kanaans** Land. Dette Land gav Herren Abraham og hans Efterkommere, og der blev Abraham boende; dog havde han ingen fast Bopæl, men drog fra et Sted i Landet til et andet med sine store Hjorde, og hans Hus var et Telt, som han kunde flytte med sig.

2. Abrahams Fredsommelighed.

Lot havde ogsaa meget Kvæg, og der opkom da engang Trætte mellem Abrahams og Lots Hyr-

der. Men da Abraham hørte dette, sagde han til Lot: „Kærel lad der ikke være Trætte imellem os eller imellem vore Hyrder; thi vi er jo Brødre. Landet er jo stort nok; vil du gaa til venstre, saa gaar jeg til højre, og vil du gaa til højre, saa gaar jeg til venstre.“ Saa valgte Lot sig Egnen omkring **Sodoma**, som den Gang var frugtbar og dejlig.

3. Abrahams Ædelmodighed.

Nogen Tid derefter fik Abraham at høre, at fire Konger var kommet og havde plyndret **Sodoma** og ogsaa bortført Lot og hans Ejendom. Straks rustede Abraham sine vaabenføre Folk, tre Hundrede og atten Mand, indhentede og slog Fjenderne og fratog dem alt Byttet og Folkene, som de havde bortført. Kongen i **Sodoma** vilde have givet Abraham alt Godset, som han havde taget fra Fjenderne, men Abraham svarede ham: „Ikke en Traad eller en Skorem vil jeg tage af, hvad dit er.“

4. Herren kommer til Abraham.

Abraham var blevet henved hundrede Aar gammel, og det var mange Aar siden, Herren havde ført ham til Kanaan og havde givet ham den Forjættelse, at hans Efterkommere skulde blive et stort Folk, og at i hans Sæd skulde alle Jordens Slægter velsignes; men endnu havde han ingen Børn med Sara. Da skete det en Dag, da Abraham sad i Døren af sit Telt i **Mamre** Lund ved **Hebron**, at han saa tre Mænd komme. Han stod op og gik dem i Møde og bad dem, at de vilde hvile sig lidt hos ham og vederkvæge sig, og han skyndte sig til Sara og lod hende tilberede et Maaltid for dem. Men de tre Mænd var Herren og to Engle. Medens Herren nu sad der hos Abraham, lovede han ham, at Sara skulde føde en

Søn. Da Sara hørte dette, lo hun ved sig selv og tænkte, at hun var for gammel til, at dette kunde ske. Men Herren, som saa hendes Tanker, sagde: „Mon noget skulde være umuligt for Herren? Næste Aar ved denne Tid vil jeg komme igen, og da skal Sara have en Søn.“

5. Sodomas Ødelæggelse.

Derpaa aabenbarede Herren for Abraham, at han vilde ødelægge Byen **Sodoma** for dens store Ugudeligheds Skyld. Da ynkedes Abraham over de ulykkelige, og han bad Herren skaane Staden, dersom der fandtes halvtredsindstye gudfrygtige Mennesker i den. Dette lovede Herren. Men nu frygtede Abraham, at der ikke engang fandtes saa mange, og han sagde: „Herrel jeg har begyndt at tale med dig, skønt jeg er Støv og Aske; maaske der kunde mangle fem i de halvtredsindstye.“ Saaledes blev han ved at bede, indtil han kom til ti. Og Herren lovede ham, at han vilde spare Byen, dersom der fandtes ti gudfrygtige i den. Men der fandtes ikke engang ti. Dog vilde Herren ikke ødelægge de gudfrygtige sammen med de ugudelige, og derfor lod han de to Engle gaa til Sodoma, og de førte Lot og hans Hustru og hans to Døtre ud af Byen og befalede dem at skynde sig og ikke se tilbage. De blev da ogsaa frelst undtagen Lots Hustru; hun saa tilbage og blev til en Saltstøtte. Men over **Sodoma** og **Gomorrah** lod Gud regne Ild og Svovl, og den frugtbare Egn, hvor de to Byer havde ligget, blev til en Sø, som kaldes **det døde Hav**.

6. Abrahams Prøvelse.

Sara fødte Abraham en Søn paa den bestemte Tid, som Herren havde sagt, og Abraham kaldte sin Søn **Isak**. Abraham var da hundrede Aar gam-

mel. Da Isak var vokset til, satte Gud Abraham paa Prøve og sagde til ham: „Tag din eneste Søn, Isak, som du har kær, og gaa til **Moria** Land, og bring mig ham som Brændoffer paa et af Bjergene, som jeg vil vise dig.“ Abraham var rede til at gøre alt, hvad Herren befalede ham, og han stod tidlig op om Morgenen og gik med sin Søn, Isak, og to Tjenere til det Sted, som Herren havde sagt ham. Da han den tredje Dag saa Stedet langt borte, lod han Tjenerne blive tilbage, og han tog Brændet til Ofringen og lagde det paa Isak, og selv tog han Ilden og Offerkniven, og saaledes gik de med hinanden. Da sagde Isak: „Fader! her er Ilden og Brændet, men hvor er Lammet til Brændofferet?“ Abraham svarede: „Gud skal selv udse sig Offerlammet, min Søn!“ og de gik videre med hinanden. Da de kom til Stedet, byggede Abraham et Alter og lagde Brændet til Rette derpaa og bandt sin Søn Isak og lagde ham paa Alteret; og han rakte sin Haand ud og tog Offerkniven. Men da raabte Herren til ham fra Himlen: „Læg ikke din Haand paa Drengen og gør ham ingen Skade; thi nu ved jeg, at du frygter Gud, siden du ikke sparede din eneste Søn for mig.“ Abraham saa sig nu om og fik Øje paa en Vædder, der hang fast med sine Horn i en Busk; den tog han og ofrede til et Brændoffer i Stedet for sin Søn. Da talte Herren atter til ham fra Himlen og sagde: „Fordi du adlød mit Ord, vil jeg visselig velsigne dig, og jeg vil gøre dit Afkom mangfoldigt som Stjernerne paa Himlen og som Sandet ved Havets Bred; og i din Sæd skal alle Jordens Slægter velsignes.“

8. Isak.

Da Sara var død, sendte Abraham sin gamle Tjener **Elieser** hen til det Land, hvor hans Slægt

boede, for at hente Isak en Hustru. Og Elieser rejste derhen med ti Kameler og mange Kostbarheder. Da han kom til den By, hvor Abrahams Broder havde bosat sig, lod han sine Kameler lægge sig ned ved en Brønd uden for Byen, og det var om Aftenen, da Pigerne gik ud for at hente Vand. Saa bad den tro Tjener til Gud og sagde: „Lad nu min Rejse lykkes, og vis din Kærlighed imod min Herre Abraham! Her staar jeg ved Brønden, og Byens Piger kommer for at hente Vand. Naar jeg nu beder om en Drik Vand, og en af dem da siger: drik, og jeg vil ogsaa give dine Kameler at drikke, lad hende da være den, som du har bestemt for din Tjener Isak.“ Før end Elieser endnu havde endt sin Bøn, kom **Rebekka**, der var en Datter af Abrahams Brodersøn **Bethuel**. Da han nu gik hen til hende og bad om lidt at drikke, sagde hun: „Drik, Herrel!“ og da han havde drukket, sagde hun: „Jeg vil ogsaa øse Vand til dine Kameler;“ og hun løb hen til Brønden og øste Vand til alle hans Kameler. Saa gav Elieser hende Guldring og Armbaand og spurgte hende, hvis Datter hun var, og da han fik dette at vide, takkede han Herren, fordi han havde givet ham en lykkelig Rejse. Rebekka løb hjem og fortalte dette, og hendes Broder **Laban** gik da ud til Elieser og bød ham ind. Elieser kom nu frem med sit Ærinde, og han fik Pigens Ja og hendes Slægtninges Samtykke. Han førte da Rebekka tilbage med sig, og hun blev Isaks Hustru, og de levede sammen i Kærlighed.

Abraham levede endnu mange Aar derefter. Han døde, da han var 175 Aar gammel, og Isak begravede ham hos hans Hustru Sara. Gud velsignede Isak, og han blev en mægtig og anset Mand. Men i tyve Aar var han gift med Rebekka, inden de fik Børn. Saa hørte Gud hans Bøn og

gav dem to Sønner, **Esav** og **Jakob**, der var Tvillingbrødre.

9. Jakob.

Da Isaks Sønner voksede til, blev **Esav** Jæger og **Jakob** Hyrde. Esav var den førstefødte, men han ringeagtede sin Førstefødselsret og solgte Jakob den. Da deres Fader blev gammel, vilde han dog give Esav sin Velsignelse som den førstefødte; men da Rebekka fik dette at vide, overtalte hun Jakob til at give sig ud for Esav, for at han kunde faa Velsignelsen; og Jakob fik den ogsaa, thi den gamle Isak var blind og kunde ikke kende ham. Herover blev Esav forbitret paa Jakob og truede med, at han vilde slaa ham ihjel, naar deres Fader var død. Derfor sendte Forældrene Jakob bort til hans Morbroder Laban. Paa Vejen derhen lagde han sig en Aften til at sove paa Marken. Og her drømte han, at han saa en Stige, der stod paa Jorden og naaede op til Himlen, og Guds Engle steg op og ned ad den. Og ovenover stod Herren og sagde: „Jeg er Herren, din Fader Abrahams og Isaks Gud; det Land, som du ligger paa, vil jeg give dig og dit Afkom, og det skal blive utalligt, og i din Sæd skal alle Jordens Slægter velsignes. Se, jeg er med dig og vil bevare dig, hvor du gaar hen, og jeg vil føre dig tilbage til dette Land, og jeg vil ikke forlade dig, men opfylde alt, hvad jeg har lovet dig.“ Da vaagnede Jakob og sagde forfærdet: „Her er jo Guds Hus og Himlens Port.“ Saa drog Jakob til Laban, og han var hos ham i tyve Aar og fik hans to Døtre **Lea** og **Rakel** til Ægte, og Gud velsignede ham i alt, hvad han tog sig for.

Da han derpaa drog tilbage til Kanaan, kom han nær til det Sted, hvor Esav opholdt sig, og da han hørte, at Esav kom imod ham med fire

Hundrede Mand, blev han meget bange; men han bad til Herren og kom hans Forjættelse i Hu og sagde: „Jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig.“ Og da han nu kom til Esav, var alt dennes Fjendskab borte; han faldt Jakob om Halsen, og de græd begge. Saa drog Jakob til Kanaan, og han havde tolv Sønner, af hvilke de mærkeligste er **Levi** og **Juda**, der var Leas Sønner, og **Josef** og **Benjamin**, der var Rakels Sønner og de yngste af dem alle.

10. Josef.

1. Josef bliver solgt af sine Brødre.

Jakob elskede **Josef** mere end sine andre Sønner, og derover blev de misundelige paa ham. Og de kom til at hade ham endnu mere for nogle Drømme, han havde haft, og som han fortalte dem. Engang havde han drømt, at han og hans Brødre bandt Neg ude paa Marken, og hans Neg rejste sig og blev staaende, men hans Brødrers Neg stod rundt omkring hans og bøjede sig for det. Og en anden Gang havde han drømt, at Solen og Maanen og elleve Stjerner bøjede sig for ham. Da nu engang de ældre Brødre vogtede Hjorden langt borte, sagde Jakob til Josef: „Gaa hen og se, hvorledes dine Brødre har det, og bring mig Besked derom.“ Han gik da hen og søgte dem op, men da de saa ham langt borte, sagde de: „Se, der kommer den Drømmer, lad os slaa ham ihjel og kaste ham i en af Vandgravene; vi kan da sige, at et vildt Dyr har ædt ham; saa vil vi se, hvad der bliver af hans Drømme.“ **Ruben**, den ældste Broder, fik dem dog overtalt til, i Stedet for at slaa ham ihjel, at kaste ham ned i en tør Grav, hvoraf han havde i Sinde siden efter at hjælpe ham op. Men da der straks efter kom nogle rejsende Købmænd forbi, sagde

Juda til sine Brødre: „Lad os sælge ham til Købmændene og ikke dræbe ham; thi han er jo dog vor Broder!“ Og de trak da Josef op af Graven og solgte ham til Købmændene. Ruben var den Gang fraværende, og da han siden gik hen til Graven for at hjælpe Josef op og bringe ham hjem, blev han meget bedrøvet, da han saa, at Josef ikke var der. De tog nu Josefs Kjortel, som de havde trukket af ham, dyppede den i Blod og bragte deres Fader den og sagde: „Denne har vi fundet; se efter, om det ikke er din Sønns Kjortel.“ Og Jakob kendte den og troede, at Josef var revet ihjel af et vildt Dyr, og han sørgede inderlig over sin Sønns Død.

2. Josef hos Potifar og i Fængsel.

Købmændene drog ned til **Ægypten**, og der solgte de Josef som Slave til en fornem Mand, som hed **Potifar**. Men Gud var med Josef og lod alt lykkes for ham, saa at Potifar fattede Godhed for ham og betroede ham Opsynet over hele sit Hus; og fra den Tid af var Guds Velsignelse over alting i Ægypterens Hus. Men Potifar havde en ond Hustru, som vilde forføre Josef til Ukyskhed, og da Josef svarede hende: „Hvorledes skulde jeg gøre denne skammelige Gerning og synde imod Gud!“ saa løj hun for sin Mand og sagde, at Josef vilde have forført hende; og Potifar troede sin Hustru og lod Josef kaste i Fængsel. Men Gud var med Josef, og han vandt Fangevogterens Yndest, saa at denne satte ham til at have Opsyn med alle de andre Fanger.

3. Josef udtyder Faraos Drøm.

Josef var to Aar i Fængsel, men saa fik han ikke alene sin Frihed, men kom ogsaa til stor Ære og Anseelse. Dette gik saaledes til. Kongen

i Ægypten, som kaldtes **Farao**, havde en Nat en underlig Drøm. Han drømte, at han stod ved Nilfloden og saa, at der steg syv fede Køer op af Floden og derefter syv magre, som slugte de fede, men dog blev ved at være lige magre. Og derpaa drømte han, at han saa syv fulde Aks skyde frem paa et Straa og derefter syv tomme, som slugte de fulde. Da Farao var bange for, at denne Drøm skulde have noget ondt at betyde, sendte han Bud efter alle Ægyptens Vismænd, men ingen kunde udtyde ham hans Drøm. Da traadte den øverste Mundskænk frem og fortalte Kongen, at da han og den øverste Bager for to Aar siden var kastet i Fængsel, havde de begge i een Nat haft underlige Drømme; dem havde de fortalt for en ung Mand, der var i Fængslet, og han havde udtydet deres Drømme, og det var gaaet, ligesom han havde sagt. Farao lod da den unge Mand hente fra Fængslet, og det var Josef. Da Josef hørte Kongens Drøm, sagde han, at Gud dermed vilde lade Farao vide, at der skulde komme syv frugtbare Aar og derefter syv ufrugtbare Aar, der skulde fortære al Overflødigheden; og han raadede derfor Farao til at sætte Mænd til at indsamle Korn i de frugtbare Aar og gemme det til de ufrugtbare, for at Landet da ikke skulde blive ødelagt af Hungersnød. Dette Raad syntes Farao godt om, og da han saa, at Gud havde givet Josef stor Forstand og Visdom, satte han ham til at raade over hele Ægyptens Land. Josef rejste da om i Landet og samlede i de gode Aar en stor Mængde Korn. Han ægtede en fornem Ægypterinde, der fødte ham to Sønner, **Efraim** og **Manasse**.

4. Josefs Brødre kommer til Ægypten.

Da de ufrugtbare Aar kom, var der Hungersnød i de omliggende Lande, men i Ægypten var

der Korn, og alle Vegne fra kom man til Josef for at købe Korn. I Kanaan var der ogsaa Hungersnød, og da Jakob hørte, at der var Korn at faa i Ægypten, lod han sine ti ældste Sønner rejse derned for at købe Korn; men Benjamin beholdt han hjemme. Josef kendte sine Brødre, da de kom ind for ham, men de kendte ikke ham, og da de bøjede sig dybt for ham, tænkte han paa de Drømme, han havde haft om dem. Han gav sig dog ikke straks til Kende for dem, da han først vilde prøve deres Sindelag. Derfor kastede han dem i Fængsel, og tre Dage efter sagde han til dem, at de ni af dem maatte rejse hjem, men den ene vilde han beholde som Fange, indtil de kom igen med deres yngste Broder, som de havde talt om. Da sagde de til hverandre: „Sandelig, dette har vi fortjent, fordi vi ikke vilde høre vor Broder, da han bad os, og vi saa hans Angst.“ Da Josef hørte dette, vendte han sig bort fra dem og græd. De rejste nu hjem, og da det Korn, som de havde bragt med, var fortæret, drog de igen til Ægypten og tog Benjamin med. Josef prøvede dem endnu mere; men da han saa, at de elskede deres gamle Fader og Benjamin, saa kunde han ikke længer skjule for dem, hvem han var; han brast i Graad og sagde: „Jeg er Josef; lever min Fader endnu?“ Og da hans Brødre for Skræk ikke kunde svare ham, sagde han: „Kom kun hen til mig! Jeg er Josef, eders Broder, som I solgte til Ægypten; men lad det nu ikke længer bekymre eder; thi Gud har sendt mig forud for eder for at holde eder i Live.“ Og derpaa sagde han: „Skynd eder nu, og rejs op til Kanaan, og sig til min Fader, at Gud har sat hans Søn Josef til Herre over hele Ægypten; og bring ham med herved, at han kan bo hos mig.“ Saa rejste de hjem og fortalte deres Fader: „Josef

lever endnu, og han raader over hele Ægypten.“ Jakob vilde først ikke tro det; men da de fortalte ham alt, hvad Josef havde sagt, og han saa Vognene, som Josef havde sendt med for at hente ham, da oplivedes den gamle Mand og sagde: „Ja, min Søn Josef lever endnu; jeg vil drage hen og se ham, inden jeg dør.“

5. Jakob drager til Ægypten.

Saa rejste Jakob til Ægypten med hele sin Slægt, i alt halvfjerdsindstve. Paa Vejen talte Gud til Jakob i et Syn om Natten og sagde: „Jeg er den Almægtige; frygt ikke for at drage ned til Ægypten; thi jeg vil følge med dig, og der vil jeg gøre dig til et stort Folk; og Josef skal lukke dine Øjne.“ Da Jakob kom til Ægypten og saa Josef, faldt han ham om Halsen og græd længe, og han sagde: „Nu dør jeg gerne, da jeg har set, at du lever.“ Farao gav Jakob og hans Slægt Landskabet **Gosen**, hvor de kunde bo for sig selv; thi Ægypterne ringeagtede Folk, der levede som Hyrder.

6. Jakobs Død.

Jakob var 130 Aar gammel, da han kom til Ægypten, og han levede der endnu i sytten Aar. Da han mærkede, at Døden nærmede sig, sagde han til Josef: „Se, jeg dør, men Gud skal være med eder og føre eder tilbage til eders Fædres Land;“ og han kaldte alle sine Sønner til sig og velsignede dem. Saa sov Jakob hen, og Josef førte sin Faders Lig til Kanaan og begravede ham i Abrahams og Isaks Grav. Da Jakob var død, frygtede Josefs Brødre, at han nu vilde hævn sig paa dem; men Josef sagde til dem: „Frygt ikke! I tænkte ondt imod mig, men Gud vendte det til det gode for at gøre, hvad nu er sket, at holde meget Folk i Live.“

7. Josefs Død.

Josef blev 110 Aar gammel; og da han skulde dø, tog han det Løfte af sin Slægt, at naar Gud engang førte dem tilbage til det Land, som han havde givet Abraham, Isak og Jakob, skulde de tage hans Ben med sig og begrave ham i hans Fædres Land.

11. Moses.

1. Moses' Fødsel.

Jakobs Efterkommere, som kaldtes **Israeliter** eller Israels Børn, fordi Jakob ogsaa hed Israel, opholdt sig i Ægypten i fire Hundrede Aar og blev til et talrigt Folk, saa Ægypterne til sidst blev bange for, at de skulde blive dem for mægtige. Der var imidlertid kommet en ny Kongeslægt, og den Farao eller Konge, som da regerede i Ægypten, kendte ikke noget til Josef, og han gav sig til at plage Israeliterne med haardt Trællearbejde. Og da de formerede sig lige stærkt, gav han den Befaling, at alle Drengbørn, som fødtes iblandt dem, skulde kastes i Nilfloden. Paa den Tid blev der i **Løvi** Stamme-født et dejligt Drengbarn, som Moderen holdt skjult i tre Maaneder; men da hun saa ikke kunde skjule det længer, gjorde hun en Kiste af Rør og lagde Drengen deri og satte Kisten imellem Sivene ved Flodbredden. I det samme kom Faraos Datter ned til Floden. Hun saa Kisten og lod den hente, og da hun saa, at der laa en lille Dreng i den og græd, ynkedes hun over ham og lod ham opamme og tog ham siden til sig som sin Søn. Hun gav ham Navnet **Moses** og lod ham oplære i al Ægypternes Visdom.

2. Moses' Kaldelse.

Da Moses var blevet stor, gik han hen til sine Landsmænd og saa, hvorledes de blev plaget, og da han saa en Ægypter mishandle en Israelit, slog han Ægypteren ihjel. Herfor maatte Moses flygte bort, og han kom til **Midians Land**, og der var han i mange Aar hos Præsten **Jethro** og vogtede hans Faarehjord, og han fik hans Datter til Ægte. Da han engang var med Hjorden ude i Ørkenen, saa han en Tornebusk, som brændte i lys Lue, men dog ikke blev fortæret, og da han gik derhen, talte Gud til ham fra Tornebusken og sagde: „Tag dine Sko af; thi det Sted, som du staar paa, er helligt. Jeg er din Faders Gud, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Jeg har set mit Folks Elendighed i Ægypten, og jeg har hørt deres Raab; og nu vil jeg sende dig til Farao, og du skal føre mit Folk, Israels Børn, ud af Ægypten.“ Da svarede Moses: „Hvor kan dog jeg gaa til Farao og føre Israels Børn ud af Ægypten? De vil ikke tro mig, naar jeg siger, at Herren har aabenbaret sig for mig.“ Men Herren sagde til ham: „Jeg vil være med dig!“ og han gav Moses Magt til at gøre Undergærninger til Tegn paa, at han havde sendt ham. Og da Moses endnu undskyldte sig med, at han havde en tung Udtale, sagde Herren, at hans Broder **Aron** skulde komme til ham, og han skulde tale for ham, men Moses skulde lægge ham Ordene i Munden.

Moses drog nu til Ægypten, og paa Vejen kom hans Broder Aron til ham. De gik da først til Israeliterne, og Aron fortalte dem alt, hvad Herren havde sagt til Moses, og gjorde Tegnene for Folkets Øjne. Og Folket troede og takkede Herren, fordi han forarmede sig over dem.

3. Faraos Forhærdelse.

Derpaa gik Moses og Aron til Farao og forkyndte ham Herrens Befaling, at han skulde lade Israeliterne drage ud af Ægypten. Men Farao sagde: „Hvem er den Herre, hvis Røst jeg skal adlyde? Den Herre kender jeg ikke, og jeg giver ikke slip paa Israel.“ Og fra den Tid plagede han Israeliterne endnu haardere, saa at de blev vrede paa Moses og Aron og beskyldte dem for, at de havde gjort ondt værre. Da blev Moses mismodig; men Herren sagde til ham: „Nu skal du se, hvad jeg vil gøre ved Farao, saa at han skal lade dem drage bort, ja selv drive dem ud af sit Land.“ Derpaa sendte Gud den ene haarde Plage efter den anden over Ægypten, uden at de ramte Gosen. Men Farao vilde dog ikke lade Folket drage bort, førend den tiende Plage kom, som bestod deri, at Gud en Nat sendte Dødens Engel igennem Landet og lod alle de førstefødte dø lige fra Kongens førstefødte til Slavens. Men til Israeliterne kom Plagen ikke; thi Herren havde befalet dem, at de om Aftenen, som gik forud for den Nat, i hvert Hus skulde slagte et Lam og stryge Blodet paa Dørstolperne; saa skulde Dødens Engel gaa deres Huse forbi. Lammet skulde de stege, og de skulde staa i Rejseklæder med Stav i Haanden og spise det med usyret Brød til; og Herren befalede dem, at dette skulde de siden efter gøre hvert Aar paa den samme Dag. Det skulde da være en hellig Fest til Erindring om, at Herren havde frelst dem fra Døden og udfriet dem fra Ægyptens Trældom. Og denne Fest blev kaldt **Paaske**.

4. Udgangen af Ægypten.

Da Ægypterne vaagnede og saa, hvad Herren havde gjort, blev der en stor Jammer og For-

færdelse over hele Landet, og Farao stod op om Natten og lod Moses og Aron kalde og befalede dem, at de og alle Israels Børn skulde skynde sig at drage bort med alt, hvad de havde. De begav sig da paa Rejsen, og Herren viste dem Vej, om Dagen i en Skystøtte, om Natten i en Ildstøtte. Men da de var borte, fortød Farao, at han havde ladet dem rejse, og han satte efter dem og naaede dem ved **det røde Hav**. Da Israeliterne saa Ægypterne komme, blev de forskrækkede og sagde til Moses: „Hvorfor førte du os dog ud af Ægypten? Var der ikke Grave nok til os der, siden du førte os ud for at dø i Ørkenen?“ Da sagde Moses til Folket: „Frygt ikke! thi disse Ægyptere, som I ser i Dag, skal I aldrig mere faa at se; Herren vil stride for eder, men I skal tie.“ Saa rakte Moses paa Herrens Befaling sin Haand ud over Havet, og Vandet skiltes ad, saa at Israeliterne gik midt igennem Havet som paa tørt Land; men da Ægypterne fulgte efter, rakte Moses atter sin Haand ud over Havet, og Vandet faldt tilbage, og Farao og hans Hær druknede. Saaledes udfriede Herren sit Folk; og Moses og Israels Børn priste Herren og sang:

„Lovsynger Herren, hans Arm er stærk,
I Striden han Prisen vinder.
Vide skal spørges hans Underværk,
Og skælve skal Israels Fjender.

Farao sank med sin stolte Hær
Som Sten i de dybe Bølger;
Herren er med paa vor Vandringsfærd,
Ham Israel tryggelig følger.“

5. Lovgivningen paa Sinai.

Da Israeliterne kort efter Udgangen af Ægypten kom til **Sinai Bjerg**, steg Moses op paa Bjer-

get, og der talte Herren til ham og bød ham at sige til Israels Børn: „I har selv set, hvad jeg har gjort imod Ægypterne, og hvorledes jeg har ført eder paa Ørnevinger; dersom I nu vil høre min Røst og holde min Pagt, saa skal I være min Ejendom fremfor alle Folk paa Jorden; thi mig hører al Jorden til.“ Saa gik Moses ned og forkyndte Folket Herrens Ord; og hele Folket svarede: „Alt, hvad Herren har sagt, vil vi gøre.“ Tredje Dagen derefter lagde der sig en tyk Sky paa Bjerget med Torden og Lynild; Bjerget skælvede, og der hørtes en stærk Lyd som af Basuner, saa at hele Folket forfærdedes. Da talte Herren fra Bjerget til Folket og sagde: „Jeg er Herren din Gud, som har ført dig ud fra Ægyptens Trældom. Du maa ikke have andre Guder for mig, og du maa ikke gøre dig noget udskaaret Billede at tilbede og dyrke; du maa ikke tage Herren din Guds Navn forfængelig; kom Hviledagen i Hu, at du holder den hellig; ær din Fader og din Moder, at det maa gaa dig godt, og du maa leve længe i Landet; du maa ikke ihjelslaa; du maa ikke bedrive Hor; du maa ikke stjæle; du maa ikke sige falsk Vidnesbyrd imod din Næste; du maa ikke begære din Næstes Hus; du maa ikke begære din Næstes Hustru, eller hans Svend eller Pige, hans Okse eller Asen, eller noget, der tilhører din Næste.“

Foruden disse ti **Bud**, som altid skal gælde, og som alle skal holde, gav Gud ved Moses mange Love, som kun skulde gælde for det israelitiske Folk, indtil Frelseren kom. Saadan Love var de om **Tabernaklets** Indretning, om **Ofringerne** og om **Præsterne**. Tabernaklet var et stort Telt, der blev indrettet til at holde Gudstjeneste i. Det var delt i to Dele, og uden om det var der en indhegnet Plads, som kaldtes **Forgaarden**. I For-

gaarden stod et Alter, hvorpaa der ofredes Brændofre; i den forreste Del af Tabernaklet, som kaldtes **det Hellige**, stod et Alter, hvorpaa der ofredes Røgelse; og i den inderste Del af Tabernaklet, som kaldtes **det Allerhelligste**, stod en guldbe-slaaet Kiste, der kaldtes **Pagtens Ark**, og i den laa to Stentavler, paa hvilke de ti Bud var opskrevet; dem havde Moses haft med sig, da han kom ned fra Bjerget. I Tabernaklet maatte ingen komme uden Præsterne, og i det Allerhelligste maatte kun Ypperstepræsten komme, og det endda kun een Gang om Aaret, naar han paa **Forsoningsdagen** bragte Offer for sine egne og Folkets Synder. Aron blev den første **Ypperstepræst**, og efter ham skulde hans ældste Søn være det, og saa fremdeles. De øvrige af Arons Slægt skulde være **Præster**, der skulde forrette Ofringerne og undervise Folket om Herrens Lov. De andre af Levi Stamme kaldtes **Leviter**; de skulde gaa Præsterne til Haande og gøre anden Tjeneste ved Tabernaklet.

6. Israelliternes Vantro.

Imedens Moses var paa Bjerget hos Gud, fik Folket Aron til at støbe en Guldkalv, som de tilbad. Da Moses kom ned fra Bjerget, straffede han dem haardt derfor. Men ogsaa efter den Tid gjorde deres Vantro og Ugudelighed ham ofte Sorg, og mange Gange maatte Herren lade haarde Straffe komme over dem.

7. Vandrigen i Ørkenen.

Da Israeliterne nærmede sig Kanaan, sendte Moses tolv Mænd ind i Landet for at undersøge og udspejle det. Da de vendte tilbage, medbragte de nogle af Landets Frugter, deriblandt en stor Vindrueklase, som to af dem bar paa en Stang. „Det er et dejligt, frugtbart Land,“ sagde de;

„men der bor stærke Folk derinde, og de har store, befæstede Byer.“ Da Israeliterne hørte dette, blev de hange og turde ikke drage derind. **Josva** og **Kaleb**, to af de Mænd, der havde udspejdet Landet, søgte at sætte Mod i dem: de skulde ikke frygte for de stærke Folk; thi Herren vilde være med dem og give dem Landet. Men de vilde ikke høre og truede med at stene dem. Da aabenbarede Herren sig i Tabernaklet og forkyndte, at til Straf for deres Genstridighed skulde Folket vandre i Ørkenen i fyrretyve Aar, og af dem, der var voksne, da de drog ud af Ægypten, skulde kun **Josva** og **Kaleb** komme ind i det forjættede Land; alle de andre skulde dø i Ørkenen.

Da de en anden Gang viste Genstridighed imod Moses, straffede Herren dem med, at han lod komme giftige Slinger, hvis Bid dræbte mange. Men da bad Moses for Folket, og Herren bød ham at oprejse en Kobberslange paa en Stang og forkynde Folket, at naar de saa hen til den, skulde Slangernes Bid ikke skade dem. Moses gjorde, som det var ham befalet, og det skete efter Herrens Ord: naar nogen, som blev bidt af Slangerne, saa paa Kobberslangen, blev han i Live.

I de fyrretyve Aar, de vandrede i Ørkenen, sørgede Gud forunderligt for deres Livsophold. I Stedet for Brød gav han dem **Manna**, der var ligesom runde hvide Korn, som de om Morgenens samlede op paa Jorden, og da de manglede Vand, lod Gud Moses slaa med sin Stav paa en Klippe, og straks flød der Vand ud af den.

8. Moses' Død.

Da Moses mærkede, at hans Død nærmede sig, kaldte han Folket sammen og sagde til dem: „Jeg er i Dag 120 Aar gammel, og jeg kan nu ikke længer være eders Anfører og Styrer; men

vær frimodige og frygt ikke; thi Herren eders Gud gaar med eder, han vil ikke slippe eller forlade eder." Han mindede dem om Herrens store Velgerninger og sagde: „Se, jeg har forelagt eder Livet og Døden, Velsignelsen og Forbandelsen: Velsignelsen, dersom I lyder Herrens Bud, og Forbandelsen, dersom I ikke lyder dem."

Israeliterne havde da vandret i Ørkenen i fyrretyve Aar; de var draget øst om det døde Hav, havde indtaget Landet **Gilead** øst for Jordan, hvor halvtredje Stamme havde faaet Lov til at bosætte sig, og var nu kommet tæt til Kanaans Land; kun **Jordans** Flod var imellem. Moses steg da op paa **Nebo** Bjerg, hvorfra han saa ind i det forjættede Land, og der døde han.

12. Josva.

Da Moses var død, blev **Josva** Israeliternes Anfører. Og Herren talte til ham og sagde: „Vær frimodig og stærk; thi ligesom jeg har været med Moses, vil jeg ogsaa være med dig." Derpaa kaldte Josva Folkets Øverster sammen og sagde til dem, at om tre Dage maatte de være rede til at gaa over **Jordan**; og de svarede ham: „Alt, hvad du befaler os, vil vi gøre, og hvor du sender os hen, vil vi gaa, naar kun Herren er med dig, som han var med Moses." Da nu Dagen kom, da de skulde gaa over Jordan, lod Josva Præsterne gaa foran med **Pagtens** Ark, og saa snart de, der bar Arken, satte deres Fødder i Vandet, skiltes det ad, saa at der blev en tør Vej igennem Floden; og Præsterne blev staaende med Arken midt i Floden, indtil hele Folket var gaaet over.

Saaledes førte Herren Israeliterne ind i **Kanaan**, i det Land, som han havde givet Abraham, Isak og Jakob og deres Afkom. Men Landet var beboet af Hedninger, og for at Israeliterne ikke

skulde lære Afguder af dem, naar de boede iblandt dem, havde Gud befale dem at uddrive Hedningerne af Landet. Den første By, de kom til, hed **Jeriko**, og her viste Herren, at han vilde være med dem, saa de kunde indtage Landet. Efter Guds Befaling gik nemlig Præsterne syv Dage i Rad rundt om Byens Mur, og da de den syvende Dag gik omkring den og blæste i deres Basuner, faldt Muren ned, og Israeliterne drog ind i Byen. Saa indtog Josva efterhaanden det meste af Kanaan og delte Landet imellem Israels Stammer. **Levi** Stamme fik ikke, som de andre, sin Lod paa eet Sted, men den fik otte og fyrretyve Byer, som laa spredte omkring i Landet.

Da Josva blev gammel, kaldte han Folket sammen og mindede dem om Herrens Førelser fra den Dag, da han lod Abraham drage til Kanaan, indtil den Dag, da han nu igen havde ført hans Efterkommere ind i det samme Land, og derpaa sagde han: „Saa frygt nu Herren og tjen ham ærlig og tro; men synes I ikke om at tjene Herren, saa vælg i Dag, hvilke Guder I vil tjene; men jeg og mit Hus vi vil tjene Herren." Da sagde Folket: „Vi vil tjene Herren vor Gud og lyde hans Røst."

13. Dommerne.

1. De første Dommere.

Da Josva var død, og de gamle var døde, som havde set Herrens underlige Gerninger, lod Israeliterne sig forføre til Afguder af de Hedninger, der var blevet tilbage i Landet. Da gik det dem ilde, og Gud lod de omboende Folk undertvinge dem. Men naar de saa i deres Nød fortrød deres Synder og anraabte Gud om Hjælp, opvakte han fra Tid til anden tapre Mænd iblandt dem, som befriede dem fra deres Fjender og derpaa blev

ved at regere i Landet, saa længe de levede; og disse Mænd kaldtes **Dommere**. Saaledes gik det over fire Hundrede Aar, og i den Tid var der mange Dommere. Den første af dem hed **Othniel**. En anden Dommer hed **Gideon**; han fordrev Midianiterne, som havde oversvømmet Landet. **Jefta** overvandt Ammoniterne. **Samson**, der er bekendt for sin store Styrke, slog **Filistrene**, som boede sydvest for Israeliterne ude ved Middelhavet og i lang Tid var deres farligste Fjender.

2. Eli.

Eli var den næstsidste Dommer, og han var tillige Ypperstepræst. Han havde to ugudelige og ryggesløse Sønner; men han satte dem ikke alvorligt i Rette for deres Ondskab, og dette mishagede Herren. Israeliterne fik nu igen Krig med Filistrene, og da de blev slaaet, tog de Pagtens Ark med i Krigen; saa tænkte de, at de skulde sejre. **Eli** var den Gang meget gammel, og han sad paa sin Stol ved Vejen og var bange for, hvorledes det vilde gaa. Da kom der en løbende, som var flygtet fra Slaget, og meldte **Eli**: „Israeliterne er slaaet, dine to Sønner er dræbt, og Guds Ark er taget.“ Da **Eli** hørte dette, faldt han baglæns ned af Stolen og brækkede sin Hals. Filistrene tog Pagtens Ark og satte den i deres Afgudstempel; men de beholdt den ikke ret længe. Thi om Morgenens saa de, at deres Afgudsbillede var faldet om og laa der uden Hoved, og desuden udbrød der Sygdom i Byen; og den samme Sygdom udbrød straks i en anden By, da de førte Pagtens Ark derhen, saa de turde ikke beholde den, men sendte den selv tilbage.

3. Samuel.

Den sidste Dommer var Profeten **Samuel**. Han var som lille Dreng af sin fromme Moder **Hanna**

bragt til **Eli** for at opdrages ved Helligdommen. Da han blev Dommer efter **Eli**, formanede han Folket, saa det vendte sig fra Afguderne og tjente Herren; hvert Aar drog han omkring i Landet og dømte, og han var højt æret af Folket. Nu gav Gud Israeliterne Sejr over Filistrene, og saa havde Landet Fred i Samuels Tid. Da Samuel blev gammel, og hans Sønner, som han havde sat til Underdommere, ikke vandrede i deres Faders Fodspor, krævede Folket, at han skulde give dem en Konge, og Gud bød ham at føje Folket heri. Kort Tid efter hændte det sig, at en Mand af Benjamins Stamme ved Navn **Kis** sendte sin Søn **Saul** ud for at lede efter nogle bortløbne Æsler. Da han gik ind i en By, kom Samuel ham i Møde og sagde: „Bryd dig ikke om Æslerne; thi de er fundet, men til dig staar Israels Forventning.“ Og da han Dagen efter fulgte **Saul** paa Vej, stansede han uden for Byen, tog sin Oliekrukke og gød Olie over hans Hoved, idet han sagde: „Saaledes salver Herren dig til Fyrste over sit Folk.“

Da Samuel derpaa nedlagde sit Embede, sagde han til Folket: „Se, her staar jeg; svar mig for Herren og hans salvede: hvis Okse eller Asen har jeg taget? hvem har jeg undertrykt eller forurettet? af hvem har jeg taget Gaver og derfor lukket mine Øjne? saa vil jeg give eder det igen.“ Da svarede Folket: „Du har ikke undertrykt eller forurettet os, du har ikke taget noget af nogen.“ Og derpaa sagde Samuel: „Vig dog ikke af fra Herren, men tjen ham af eders ganske Hjerte. Jeg skal ikke holde op med at bede for eder og at vise eder den rette og gode Vej; men handler I alligevel ilde, da skal baade I og eders Konge gaa til Grunde.“

Samuel levede endnu nogen Tid derefter, og

da han døde, samledes hele Israel og sørgede over ham.

14. Saul.

1. Sauls Ulydighed.

Saul, som blev Israeliternes første Konge, var en smuk ung Mand, og han var sit Hoved højere end alt Folket. I Begyndelsen tjente han Herren og vandt Sejr over Landets Fjender, men siden blev han hovmodig og ulydig mod Guds Lov. Samuel levede den Gang endnu, og han satte Saul haardt i Rette for hans Ulydighed og sagde til ham: „Du har handlet daarligt, at du ikke har holdt Herrens din Guds Bud. Nu skal dit Kongedømme ikke bestaa, men Herren har ud-søgt sig en Mand efter sit Hjerte til at være Konge over hans Folk.“ Og derpaa gik Samuel efter Guds Befaling hen til **Bethlehem** for at salve en af Isais Sønner til Konge efter Saul. Isai lod først sin ældste Søn træde frem, og da Samuel saa ham, tænkte han, at det maatte være ham, han skulde salve til Konge; men Herren sagde: „Se ikke paa hans Udvortes og høje Vækst; Menneskene ser paa det, der falder i Øjnene; men Herren ser paa Hjertet.“ Isai lod en efter anden af sine syv Sønner træde frem for Samuel, men ingen af dem havde Herren udvalgt. „Er det alle dine Sønner?“ spurgte Samuel. „Nej, den yngste er endnu tilbage,“ svarede Isai, „han vogter Faa-rene.“ Han blev nu hentet; han hed **David** og var en smuk Ungersvend med dejlige Øjne. Da han kom frem, sagde Herren til Samuel: „Staa op og salv ham; thi ham er det!“ og Samuel salvede David til Konge efter Saul.

Efter den Tid blev Saul tit tungsindig og urolig. David, som forstod at spille paa Harpe, blev da hentet til ham. og naar han spillede for ham,

blev det bedre med ham, og Saul fik David meget kær.

2. David og Goliath.

Israeliterne kom igen i Krig med Filistrene, og iblandt dem var der en meget høj Kæmpe, som hed **Goliath**. Han traadte frem foran de andre Filistre og raabte til Israeliterne: „Vælg eder en Mand, og lad ham komme og kæmpe med mig, og den af os, der da vinder, hans Folk skal have vundet.“ Saaledes traadte han frem mange Dage, men ingen turde kæmpe med ham. Da kom David hjemme fra, hvor han havde vogtet sin Faders Faar, og han tilbød at kæmpe med den store Filister. Saul sagde først til ham: „Det gaar ikke an; du er saa ung, og han er en gammel, øvet Krigsmand.“ Men da David nu sagde, at han før havde fældet en Løve og en Bjørn, og at det ikke skulde gaa Filisteren bedre, sagde Saul: „Gaa da, og Herren være med dig!“ David havde kun en Kæp i Haanden og en Slynge, hvortil han havde Sten i sin Taske, og da Goliath saa, at han kom ham saaledes i Møde, foragtede han ham og sagde: „Er jeg en Hund, siden du kommer til mig med en Kæp? kom hid til mig, saa skal jeg give Fuglene og de vilde Dyr dit Kød.“ Men David sagde til ham: „Du kommer til mig med Sværd og Spyd, men jeg kommer til dig i Herrens den almægtige Guds Navn, og alle de, som staar her, skal faa at vide, at Herren ikke frelser ved Sværd eller Spyd; thi han raader for Striden, og han har givet eder i vor Haand.“ Derpaa tog David en Sten og kastede den med Slingen, og den traf Goliath lige i Panden, saa at han faldt til Jorden. Nu løb David hen og trak Goliaths Sværd ud og huggede Hovedet af ham. Da Filistrene saa, at deres Kæmpe var faldet, flygtede de, og Israeliterne forfulgte og slog dem.

3. Sauls Misundelse.

Fra den Dag af var der et inderligt Venskab mellem **David** og Sauls tapre Søn **Jonathan**; men Saul blev fra nu af fjendsk imod David. Thi da de vendte tilbage fra Krigen, og Kvinderne kom dem i Møde med Sang og Spil for at ønske dem til Lykke, sang de ogsaa en Sang, hvori det hed: „Tusinde slog Kong Saul, ti Gange Tusinde slog David!“ og da Saul hørte dette, blev han meget vred og sagde: „Om David siger de ti Tusinde, men om mig kun Tusinde, og Kongeriget vil nok blive hans;“ og fra den Dag af var han mistænk-som og misundelig paa David. Han stræbte endog David efter Livet, og en Dag, da David sad og spillede paa sin Harpe for ham, kastede han sit Spyd efter ham; men han ramte ikke, og David flygtede.

4. Saul forfølger David.

Fra den Tid maatte David vanke omkring i Landet, og Saul forfulgte ham med sine Krigs-folk. Der kom mange til David og forened sig med ham, men David søgte dog aldrig at tilføje Saul noget ondt. To Gange kunde han have dræbt Saul; men da hans Folk tilskyndede ham dertil, sagde han: „Det være langt fra mig at lægge Haand paa ham, thi han er Herrens salvede.“ Den ene Gang kom Saul ind i en Hule uden at lægge Mærke til, at David just var der med sine Folk. Da Saul lagde sig til at sove derinde, gik David hen og skar en Flig af hans Kappe. Der-paa gik han ud af Hulen og kaldte paa Saul og sagde til ham: „Se, her er Fligen af din Kappe, den skar jeg af, men slog dig ikke ihjel, saa du kan se, at jeg ikke har ondt i Sinde, og dog forfølger du mig for at dræbe mig.“ Da rørtes Sauls Hjerter; han græd og sagde: „Min Søn David! du er retfærdigere end jeg; thi du betalte ondt med

godt. Herren lønne dig for, hvad du har gjort imod mig!“ Saa drog Saul hjem med sine Folk; men David og hans Mænd blev i Judas Bjerger. Her boede i Nærheden en rig Mand ved Navn **Nabal**. Hans tre Tusinde Faar havde græsset i Fred paa Bjerget, og ikke eet var blevet savnet, saa længe David havde opholdt sig der i Eggen. Da David engang led Mangel, sendte han derfor Bud til Nabal og bad om nogle Fødemidler til sig og sine Folk. Men Nabal viste Sendebudene bort med Haan. Herover blev David vred og drog mod Nabals Gaard. Men Nabals Hustru **Abigail** fik dette at vide og skyndte sig at drage David i Møde med Levnetsmidler og bede om Tilgivelse for Nabals Færd. Da udbød David: „Lovet være Herren, som sendte mig dig i Møde, og lovet være du, som hindrede mig i at udgyde Blod og hævne mig selv!“ Da Abigail kom hjem og fortalte Nabal om den Fare, han havde været i, blev han syg af Skræk og døde faa Dage efter.

Saul drog snart igen ud for at forfølge David. Da gik David engang ind i Sauls Lejr om Natten og tog hans Spyd og gik op paa en Høj med det og viste Sauls øverste Hovedsmand det og raabte til ham: „Hvorledes holder du Vagt over din Konge? se, her er hans Spyd!“ Nu fortrød Saul igen sin Adfærd imod David og sagde til ham: „Jeg har baaret mig daarligt ad og er faret meget vild; kom tilbage, min Søn David! jeg vil ikke mere gøre dig ondt!“ Men David vidste, at Saul ikke var at stole paa, og at han aldrig kunde vide sig sikker for ham, saa længe han blev i Israels Land; og han drog derfor hen til Filistrenes Land, hvor han fik en By at bo i med sine Folk.

5. Sauls Død.

Aaret efter samlede Filistrene igen deres Hær

og drog mod Israeliterne; da blev Saul bange og gik til en Spaakvinde for at spørge hende, hvorledes det skulde gaa ham i Krigen; men her blev han endnu mere forskrækket. Da derpaa Slaget stod, blev Israeliterne overvundet, Jonathan og to andre af Sauls Sønner blev dræbt, og Saul selv blev haardt saaret. Da tog Saul sit Sværd og dræbte sig selv. Filistrene fandt Sauls Lig, huggede hans Hoved af og hængte Legemet op paa Muren om en af Byerne der. Men Indbyggerne i en anden By, som Saul engang havde frelst fra Fjenderne, gik om Natten hen og tog Sauls og hans Sønners Legemer og begravede dem. Og David sang en Klagesang over de faldne og sørgede især inderlig over Jonathans Død.

15. David.

1. David bliver Konge.

Efter Sauls Død blev **David** Konge; og Gud var med ham, saa at han overvandt alle Israels Fjender og indtog de omliggende Lande og blev en mægtig og navnkundig Konge. Han boede i **Jerusalem**, hvor han byggede sig et Slot paa Sions Bjerg. Der oprejste han ogsaa et Tabernakel, hvor han førte Pagtens Ark hen med stor Højtidelighed. I Stedet for Tabernaklet vilde David have bygget et Tempel; thi han syntes, at det sømmede sig ikke, at han boede i et prægtigt Slot, og Herrens Ark stod kun i et Telt. Men Herren sagde til David ved Profeten **Nathan**: „Du skal ikke bygge mig et Hus, men en **Søn** af dig skal bygge mig et Hus, og hans Rige vil jeg befæste, og hans Trone skal staa fast til evig Tid.“ David takkede Herren inderlig for dette gode Ord og for al den Naade, Herren havde bevist ham; thi David havde et troende og gud-

frygtigt Hjerte, hvad vi ogsaa kan se af hans mange herlige **Salmer**, der staar i Bibelen.

2. Davids Synd og Anger.

Men David var dog ogsaa et syndigt Menneske, og han begik engang en stor Misgerning. Iblandt hans Krigsfolk var der en Mand ved Navn **Urias**. Imedens han var ude i Krig med Ammoniterne, fattede David en usømmelig Kærlighed til hans Hustru **Bathseba** og lod hende hente til sig; og derpaa sendte han Bud til sin Feltherre, at han skulde sætte Urias paa en farlig Post, hvor han kunde blive dræbt af Fjenderne. Dette skete ogsaa, og David tog nu Bathseba til Ægte.

Da David havde begaaet denne Synd, gik Profeten **Nathan** til ham og sagde: „Der var to Mænd i samme By; den ene var rig, og den anden var fattig. Den rige havde meget Kvæg, men den fattige havde kun et eneste Faar, som aad af hans Haand og drak af hans Bæger og laa i hans Skød. Da der nu kom en rejsende til den rige Mand, sparede han sit eget Kvæg og tog den fattiges eneste Faar og tillavede det for den rejsende.“ Da David hørte dette, blev han vred og sagde: „Den Mand er Dødsens, som gjorde dette.“ Men da sagde Nathan til David: „Du er Manden! hvorfor har du foragtet Herrens Bud og gjort, hvad der er ondt i hans Øjne? Urias har du dræbt med Ammonitens Sværd og taget hans Hustru.“ Da bekendte David sin Synd og angrede den inderlig, og han bad til Gud, som vi læser i en af hans Salmer:

„O Herre, udslet min Synd saa svar!
Den volder mig bitter Smerte;
Altid jeg den for Øje har,
Og knuse vil den mit Hjerte.

Barmhjertige Gud, mig ej forkast!
 Din Aand du ej fra mig tage!
 Mit Hjerte gør nyt, min Vilje fast,
 Og giv mig min Fred tilbage!”

(S. 51.)

Herren hørte Davids Bøn og lod Profeten Nathan trøste ham og sige: „Herren har forladt din Synd, du skal ikke dø.“ Men David maatte dog efter den Tid lide megen Sorg og Modgang til Straf for sin Misgerning.

3. Absalons Oprør.

David havde en Søn, som hed Absalon. Han var smuk og venlig, men havde et ondt Hjerte. Han fik i Sinde at støde sin Fader fra Tronen, og da han fik den onde og listige Akitofel og mange af Folket til at holde med sig, lod han sig udraabe til Konge. David, som da var en gammel Mand, maatte flygte for sin egen Søn fra Jerusalem, og han gik barfodet op ad Oliebjerget og græd, og mange af Folket, der var blevet ham tro, fulgte bedrøvede med ham. Da kom en af Sauls Slægtninge, der hed Simeï, og bandede og spottede ham. En af Davids Folk vilde have dræbt ham, men David sagde: „Lad ham handel saaledes lader Herren det ske; men han ser nok til mig i min Elendighed og gør godt imod mig for det onde, denne ønsker over mig.“ Absalon drog nu ind i Jerusalem, og Akitofel raadede ham til at han straks skulde forfølge David; men Absalon fulgte ikke hans Raad, og Akitofel gik da hen og hængte sig. Nu fik David Tid til at samle sig en Krigshær, som han sendte mod Absalon, men han hød sine Folk at spare Absalons Liv. Dette gjorde de dog ikke; thi da Absalon blev jaget paa Flugt og blev hængende ved sit Hoved i Grenene af et Træ, da han red igennem en Skov, kom Davids Feltherre til og dræbte ham med sit

Spyd. Nu førte Folket med Glæde deres gamle Konge tilbage til Jerusalem; men David græd over Absalon og sagde: „Min Søn Absalon! gid jeg var død i Stedet for dig! min Søn! min Søn!”

4. Davids Død.

Før sin Død lod David sin Søn Salomon salve til Konge efter sig, og han kaldte ham for sig og sagde til ham: „Du Salomon, min Søn! kend din Faders Gud, og tjen ham af et oprigtigt Hjerte og en villig Sjæl; thi Herren ransager alle Hjerter og kender alle Tanker. Dersom du følger ham, skal du finde ham; men dersom du forlader ham, skal han forkaste dig i Evighed. Vær frimodig og stærk, og frygt ikke; thi Herren min Gud skal være med dig.“

Kort derefter døde David, halvtjerdssindstve Aar gammel, efter at han havde været Konge over Israeliterne i fyrretyve Aar.

16. Salomon.

1. Salomons Visdom.

Det var et stort og mægtigt Rige, Salomon blev Konge over efter sin Fader David, og Salomon var endnu meget ung. Da aabenbarede Gud sig for ham i en Drøm og sagde til ham: „Begær af mig, hvad du vil, at jeg skal give dig.“ Salomon bad da om Visdom til at regere sit Folk, og Gud sagde til ham: „Jeg har givet dig, hvad du bad mig om: et vist og forstandigt Hjerte, saa at du ikke skal have din Lige i Visdom. Og jeg har ogsaa givet dig, hvad du ikke bad mig om: baade Rigdom og Ære; og dersom du vil vandre i mine Veje og holde mine Bud, saa vil jeg give dig et langt Liv.“ Salomon blev saa berømt for sin Visdom, at mange kom fra fremmede Lande for at høre ham; iblandt dem var en Dronning fra Saba,

og hun forundrede sig meget over al den Visdom, hun hørte, og over al den Herlighed, hun saa.

En af de første Prøver, Salomon gav paa sin Visdom, var en Dom, som han afsagde. Der var to Kvinder, som boede sammen og havde hver sit Barn; men da den enes Barn døde, tog det døde Barns Moder den anden Kvindes Barn og paastod, at det var hendes. Da de nu kom frem for Salomon med Barnet, for at han skulde afgøre, hvem det skulde tilhøre, sagde han: „Hent mig et Sværd!“ og da man bragte ham det, sagde han: „Hug nu Barnet i to Dele, at hver af dem kan faa det halve.“ Men saa raabte den ene af Kvinderne: „Nej, slaa det dog ikke ihjel, men lad da hellere den anden faa det!“ Da mærkede Kongen paa hendes Kærlighed til Barnet, at hun var dets Moder, og han gav hende Barnet. Salomons store Visdom kan vi ogsaa se af de Bøger, som han har skrevet, og som findes i Bibelen, nemlig **Ordsprogene, Prædikerens Bog og Højsangen.**

2. Salomon bygger Templet.

Salomon regerede bestandig i Fred. Med Kongen i Tyrus levede han i Venskab, og i Forening med ham byggede han mange Skibe og drev megen Handel paa fremmede Lande. Herved samlede han sig stor Rigdom, som han brugte til at opføre mange prægtige Bygninger, og den berømteste af disse var **Templet**, som han byggede paa **Moria Bjerg** i Jerusalem. Det byggede han i Stedet for Tabernaklet, og det blev ligesom Tabernaklet delt i to Afdelinger, det Hellige og det Allerhelligste, og havde en Forgaard udenom. I syv Aar byggede Salomon paa Templet; det var opført af hugne Sten og af Cedertræ fra Libanon, og indvendig var det beklædt med Guld. Da Templet var fuldendt, blev Pagtens Ark i et

højtideligt Optog ført derhen, og der var en stor Forsamling af Folket. Da stillede Salomon sig foran Alteret og udbredte sine Hænder mod Himlen og sagde: „Herrel der er ingen som du i Himlen eller paa Jorden. Himlene kan ikke rumme dig, langt mindre det Hus, som jeg har bygget; men lad dine Øjne være aabnede over dette Hus, og hør de Bønner, som her opsendes til dig!“ Og Salomon bad en Bøn for Israels Folk, og han bad ogsaa for de fremmede fra fjerne Lande, at alle Jordens Folk maatte lære at kende Herren og frygte ham. Da fyldte Herrens Herlighed Huset, og Folket bøjede sig og sagde: „Herren er god, og hans Miskundhed varer evindeligt!“

3. Salomons sidste Dage.

Men Salomons Hjerter blev dog ikke fast hos Herren. Da han blev gammel, lod han sig af sine hedenske Hustruer forlede til at ofre til Afguder. Da vrededes Herren paa Salomon og forkyndte ham, at hans Rige vilde blive delt, saa hans Søn kun skulde beholde et Stykke deraf. Folket blev ogsaa misfornøjet, fordi Salomon paalagde dem store Skatter, og der udbrød Oprør hist og her i Riget.

17. Rigets Deling.

Da Salomon var død, kom Folket til hans Søn **Roboam** og sagde til ham: „Din Fader lagde tunge Byrder paa os; men gør du dem nu lettere, saa skal du være vor Konge.“ Roboam raadførte sig da først med de gamle og erfarne Mænd, der havde været hans Faders Raadgivere, og disse raadede ham til at svare Folket vel og love dem godt. Men dette Raad syntes Roboam ikke om, og han raadførte sig derfor med de unge, der var opvokset med ham. De raadede ham til at svare haardt og stolt, og han fulgte dette daarlige Raad

og svarede Folket: „Har min Fader lagt tunge Byrder paa eder, saa skal jeg gøre dem endnu tungere; har han tugtet eder haardt, saa skal jeg tugte eder endnu haardere.“ Men Roboam blev straffet for sin Daarlighed; thi de ti Stammer blev saa forbitrede over dette Svar, at de valgte sig en anden Konge, der hed **Jeroboam**; og Roboam beholdt kun de to Stammer, Juda og Benjamin, der holdt ved ham for Davids Skyld.

Saaledes blev Israels Folk delt i to Riger. De to Stammer, som Roboam kom til at regere over, kaldtes **Juda Rige** og havde **Jerusalem** til Hovedstad. De ti Stammer, der fik Jeroboam til Konge, kaldtes **Israels Rige**, og i dette blev **Samaria** Hovedstaden. Disse to Riger laa ofte i Strid med hinanden, og derved svækkedes de endnu mere, saa at det blev lettere for fremmede Folk at undertvinge dem.

18. Israels Rige.

1. Jeroboam.

Jeroboam frygtede for, at naar hans Folk blev ved at drage op til Jerusalem for at ofre, vilde de igen forene sig med de to Stammer, og tage Roboam til Konge. Derfor oprejste han to Guldkalve, een i hver Ende af Landet, og sagde til Folket: „Det er for besværligt for eder at rejse op til Jerusalem, men se her er eders Guder, som førte eder ud af Ægypten.“ Til disse Billeder ofrede han selv, og han indsatte Præster, der ikke var af Levi Stamme, og indrettede Fester, som han selv syntes.

Jeroboam havde en Søn, der blev Konge efter ham; men han regerede kun en kort Tid; saa blev han dræbt i et Oprør, og hele hans Slægt udryddet. Efter ham var der Konger af mange

Slægter, den ene værre end den anden, og de vedblev alle med Afgudsdyrkelsen.

2. Akab og Profeterne Elias og Elisa.

Den værste af alle Kongerne i Israels Rige var **Akab**. Han havde en ond og ugudelig Dronning, som hed **Jesabel** og var fra den hedenske Stad **Sidon**. I Sidon dyrkede Folket en Afgud, som de kaldte **Baal**, og Jesabel fik da ogsaa Akab til at bygge et Tempel for Baal i Samaria. Men Herrens Profeter blev forfulgt, og mange af dem dræbt.

Paa den Tid opvakte Herren en stor Profet, som hed **Elias**. Han forkyndte Akab, at til Straf for hans Ugudelighed skulde der i lang Tid ingen Regn falde i Landet. Derpaa drog Elias bort, og det gik, som han havde sagt: i tre Aar faldt der ingen Regn, og der blev en stor Hungersnød i Landet.

Under Hungersnøden opholdt Elias sig en Tid ved Bækken Krit, hvor Ravnene efter Guds Befaling bragte ham Føde, og han drak af Bækken. Og da Bækken blev tør, sagde Herren til ham: „Staa op og gaa til **Sarepta** ved Sidon og bliv der; jeg har befaleet en Enke der, at hun skal forserge dig.“ Elias gik til Sarepta, og da han ved Indgangen til Byen mødte en Enke, som samlede Brænde, sagde han til hende: „Hent mig lidt Vand, at jeg kan drikke, og tag ogsaa et Stykke Brød med til mig.“ Hun svarede: „Brød har jeg ikke; jeg har kun en Haandfuld Mel i en Krukke og lidt Olie i et Krus; jeg samler et Par Stykker Brænde, at jeg kan tillave det til mig og min Søn, og naar vi har fortæret det, maa vi dø.“ Men Elias sagde: „Frygt ikke, thi saa siger Herren Israels Gud: Melet i Krukken skal ikke blive fortæret, og Oliekruset skal ikke blive tømt,

førend jeg giver Regn paa Jorden.“ Elias blev hos Enken i lang Tid, og Melet i Krukken blev ikke fortæret, og Oliekruset blev ikke tømt.

Da de tre Aar var forløbet, vendte Elias tilbage og gik til Akab. Da Akab saa ham, sagde han: „Er det dig, der forstyrrer Israel?“ Men Elias svarede ham: „Nej! det er ikke mig, der forstyrrer Israel, men det er dig, der gør det, fordi du har forladt Herren og dyrker Afguderne.“ Han fik nu Akab til at kalde Baals Præster og Folket sammen ved **Karmels** Bjerg, og da de kom sammen, sagde Elias til Baals Præster: „Nu skal I ofre en Okse, og paakalde eders Gud, saa vil jeg ogsaa ofre en Okse og paakalde Herren, og den Gud, der saa hører og antænder Ofret, han er Gud.“ Dette Ord syntes Folket godt om, og Baals Præster bragte da først deres Offer. Men de paakaldte Baal forgæves fra Morgen til Middag. Da sagde Elias til dem: „Raab endnu højerel Eders Gud har vel noget andet at tage Vare, eller han er rejst bort, eller maaske han er faldet i Søvn.“ Men det hjalp ikke, hvor højt de raabte. Saa bragte Elias sit Offer og bad: „Herrel Abrahams, Isaks og Jakobs Gud! vis i Dag, at du er Gud, og at jeg er din Tjener.“ Da faldt der Ild ned fra Himlen og fortærede Ofret. Og da Folket saa det, kastede de sig ned paa deres Ansigt og sagde: „Herren er Gud! Herren er Gud!“ Derpaa sagde Elias til Akab: „Spænd nu for, og drag hjem, for at Regnen ikke skal opholde dig.“ Og straks blev Himlen mørk af Skyer, og der faldt en stærk Regn.

Men Akab og Jesabel omvendte sig dog ikke fra deres Ugudelighed. De lod endog en uskyldig Mand, der hed **Naboth**, dømme ved falske Vidner og stene, for at de kunde faa hans Vingaard, som Akab havde faaet Lyst til. Da Akab havde taget

Vingaarden i Besiddelse, gik Elias ham i Møde og sagde til ham: „Paa det Sted, hvor Hundene slikkede Naboths Blod, skal de ogsaa slikke dit, og de skal æde Jesabels Legeme.“ Og Spaadommen blev opfyldt. Akab faldt i Krigen, og da man skyllede Blodet af hans Stridsvogn, slikkede Hundene hans Blod. Jesabel levede endnu nogle Aar derefter; men da saa Krigshøvdingen **Jehu**, der var blevet Konge, holdt sit Indtog i Samaria, lod han Jesabel styrte ud af Vinduet, og Hestene traadte hende under Fødder, og Hundene aad hendes Lig.

Elias havde en Discipel, som hed **Elisa**. Da de engang gik sammen, kom der ligesom en Ildvogn med Ildheste for, og paa den for Elias op til Himlen i et Stormvejr, og Elisa saa ham ikke mere.

Elisa blev en stor Profet ligesom Elias. Det hændte sig ved den Tid, at **Na-aman**, den syriske Konges Hærfører, blev spedalsk. Da Kongen hørte, at en israelitisk Pige, som tjente i Naamans Hus, havde sagt, at der var en Profet i Samaria, som nok kunde skille Naaman af med hans Spedalskhed, sendte han ham til Israels Konge med store Gaver og et Brev, hvori han bad ham at befri Naaman for hans Spedalskhed. Da Israels Konge havde læst Brevet, udbrød han forfærdet: „Tror da Kongen, at jeg er Gud og kan give Liv, siden han vil, at jeg skal rense for Spedalskhed?“ Men da Elisa fik dette at vide, sendte han Bud til Kongen og sagde: „Lad ham komme til mig, saa skal han erfare, at der er en Profet i Israel.“ Saa kom Naaman og holdt i sin Vogn uden for Elisas Hus. Elisa sendte et Bud ud til ham og lod sige: „Gaa hen og to dig syv Gange i Jordan, saa skal du blive ren.“ Herover blev Naaman vred og drog hjem, idet han sagde: „Jeg havde

tænkt, at han var kommet ud til mig og havde paakaldt sin Gud og havde lagt sin Haand paa det syge Sted. Er ikke Floderne ved Damaskus bedre end alle Vande i Israel, saa jeg kunde to mig i dem og blive ren?" Men da hans Tjenere sagde til ham: „Dersom Profeten havde forlangt noget stort af dig, vilde du da ikke have gjort det? hvor meget mere, da han kun siger, at du skal to dig i Jordan!“ saa drog han hen og dukkede sig syv Gange i Jordan, og straks blev han ren for sin Spedalskhed. Og han begav sig til Samaria, gik ind til Profeten og sagde: „Nu ved jeg, at der ikke er nogen Gud uden i Israel, og jeg vil herefter ikke ofre til andre Guder end ham.“

3. Profeten Jonas.

Herren opvakte endnu flere Profeter i Israels Rige, men Kongen og Folket vedblev med deres Ugudelighed og agtede ikke paa Profeternes Advarsler. En af disse Profeter hed **Jonas**, og han forkyndte Herrens Ord ikke alene for Israeliterne, men ogsaa for Hedningerne. Han fik nemlig engang Befaling af Herren at gaa til den store Stad **Ninive**, der var Hovedstaden i det assyriske Rige, og forkynde, at Herren vilde ødelægge den for dens store Ugudeligheds Skyld. Jonas vilde ikke gerne udrette dette Ærinde, og han flygtede derfor bort paa et Skib. Da lod Gud en heftig Storm rejse sig, og Skibsfolkene kastede Jonas i Havet. En stor Fisk slugte ham, og tre Dage efter kastede den ham igen levende op paa Strandbredden. Saa gik Jonas til Ninive efter Herrens Befaling og udraabte, at om fyrretyve Dage skulde Staden forgaa. Da fortrød Kongen og Folket deres Synder og omvendte sig, og Gud sparede Staden.

4. Israels Riges Undergang.

Hundrede Aar derefter var der en Konge i

Ninive, som hed **Salmanassar**. Han drog med sin Krigshær til Samaria, indtog Staden og hele Riget og førte Kongen, der hed **Hoseas**, tillige med Folket til Assyrien. Israels Rige havde bestaaet i omtrent halvtredje Hundrede Aar, da det fik en saadan Ende til Straf for den store Ugudelighed, som havde fundet Sted der lige fra Jeroboams Dage.

19. Juda Rige.

1. Roboam.

Roboam fik kun den mindste Del af sin Faders mægtige Rige, og han havde ikke regeret ret længe, førend Kongen i Ægypten kom med en stor Krigshær og plyndrede Templet og Slottet. Roboam frygtede ikke Herren, og mange af Folket dyrkede Afguder. Men Afguderiet tog dog aldrig saaledes Overhaand i Juda Rige som i Israels Rige. I Juda Rige vedblev Davids Slægt at regere, og der var dog nogle gode og gudfrygtige Konger.

2. Esekias og Profeten Esajas.

Den bedste Konge i Juda Rige var **Esekias**, som regerede paa den Tid, da Assyriens Konge **Salmanassar** gjorde Ende paa Israels Rige. **Esekias** blev fast ved Herren og afskaffede Afgudsdyrkelsen i sit Land. Derfor var Herren ogsaa med ham og frelste ham og hans Rige i en stor Fare. En af **Salmanassars** Eftermænd **Sankerib** kom nemlig for Jerusalem med en meget stor Hær og sagde i sit Overmod: „Tænk dog ikke, at Herren vil redde eder. Endnu har ingen Gud reddet noget Land fra Assyriens Konge, og eders Gud skal heller ikke redde Jerusalem fra min Haand.“ Men **Esekias** stolede paa Herren og bad inderlig om hans Hjælp. Herren forkyndte ham da ved Profeten **Esajas**, at hans Bøn var hørt,

og den samme Nat lod han sin Engel ihjelslaa hundrede og fem og firsindstyve Tusinde i Assyriernes Lejr, saa at Sankerib med Skamme maatte drage tilbage til Ninive.

Profeten **Esajas** forkyndte ogsaa mange andre Spaadomme. Han sagde til Kong **Eseki**as, at hans Skatte engang skulde blive bortført til Babylon, og at nogle af hans Efterkommere skulde være Tjenere i den babyloniske Konges Slot. Men han forudsagde ogsaa, at Herren igen vilde forbarme sig over sit Folk, og han talte saa mange herlige Spaadomsord om den Frelser, der engang skulde komme, at man har kaldt ham Evangelisten iblandt Profeterne.

3. Manasse.

Esekias's Søn og Eftermand **Manasse** var meget ugudelig. Han oprejste Afgudshilleder i Templet, og han ofrede endog sine egne Børn til Afguderne. Da straffede Herren ham og lod Kongen af Assyrien overvinde ham og føre ham som Fange til Babylon. Her omvendte **Manasse** sig, og Gud lod ham da komme tilbage til sit Rige.

4. Juda Riges Undergang.

I **Manasses** Tid hørte Babylon til det assyriske Rige; men siden fik Babylon sine egne Konger og blev et meget mægtigt Rige. Og da **Juda** Rige havde bestaaet i henved fire Hundrede Aar, kom Kong **Nebukadnesar** af Babylon og indtog Jerusalem, ødelagde Staden og afbrændte Templet; og den sidste Konge i **Juda** Rige, som hed **Sede**kias, blev tillige med Folket bortført til Babylon.

Paa den Tid levede Profeten **Jeremias**, og han havde forudsagt, at dette vilde ske; men han forkyndte tillige, at om halvfjerdsindstyve Aar vilde Herren føre sit Folk tilbage til deres Land.

20. Det babyloniske Fangenskab.

1. De fanges Sorg og Trøst.

Herren havde straffet sit Folk haardt for deres Ugudelighed: de maatte leve langt borte fra deres Fædreland iblandt Hedninger, og de tænkte med Sorg paa deres hellige Tempel og deres herlige Kongestad, som nu var ødelagt. Der staar i Bibelen en Klagesang fra den Tid, der begynder saaledes:

„Ved Babylons Floder med Graad vi sad,
Og ingen gad Harpen stemme;
Hvor kunde vort Hjerter dog være glad,
Naar Tankerne var derhjemme;
Jerusalem! Sion! du hellige Stad,
Hvor kunde vi dig forglemmel!“

(S. 137.)

Men Herren trøstede dem ogsaa i deres Sorg. Han opvakte to store Profeter iblandt dem, **Esekiel** og **Daniel**, som forkyndte dem, at de ikke blot skulde frelses fra deres Fangenskab i Babylon, men at der var en endnu langt større Frelse i Vente.

2. Profeten Daniel udtyder Nebukadnesars Drøm.

Profeten **Daniel** var ikke alene højt æret af sine Landsmænd, men han kom endog i stor Anseelse hos Kong **Nebukadnesar**. Kongen havde nemlig engang haft en Drøm, som han ikke ret kunde huske; og **Daniel** sagde ham, baade hvad han havde drømt, og hvad Drømmen skulde betyde. Kongen havde drømt, at han saa et stort Billede, paa hvilket Hovedet var af Guld, Brystet og Arme af Sølv, Maven og Lænderne af Kobber, men Benene af Jærn, og Fødderne dels af Jærn og dels af Ler. Og han havde drømt, at der kom en Sten, som ikke blev udkastet af Menneske-

hænder, og den ramte Billedstøtten og knuste den, men Stenen blev til et stort Bjerg, som opfyldte hele Jorden. Denne Drøm udtødte Daniel saaledes, at der skulde opstaa fire store Riger efter hverandre, og Stenen, som knuste Billedet, skulde betyde et Rige, som Gud selv vilde oprette, der skulde sejre over de andre Riger og selv bestaa evindeligt. Da Nebukadnesar hørte dette, sagde han til Daniel: „Eders Gud er en Gud over andre Guder, siden han saaledes kan aabenbare skjulte Ting.“ Og han gjorde nu Daniel til en af de øverste Mænd i Riget.

3. Daniels tre Venner i den gloende Ovn.

Men Nebukadnesar vedblev dog at dyrke Afguder, og han oprejste et stort Afgudsbillede og befalede, at alle skulde kaste sig ned og tilbede det. Da var der tre Mænd, som var Daniels Landsmænd og Venner, der blev anklaget for Kongen, fordi de ikke vilde tilbede hans Afgudsbillede. Nebukadnesar lod dem kalde for sig og truede dem med, at dersom de ikke vilde tilbede Billedet, skulde de kastes i en gloende Ovn, og han sagde til dem: „Hvem er den Gud, der kan redde eder af min Haand?“ Men de svarede ham: „Den Gud, som vi dyrker, er mægtig nok til at redde os; men gør han det ikke, saa vid dog, at vi ikke vil tilbede dine Afguder eller dit Billede.“ Nu lod Kongen dem kaste i den gloende Ovn; men Herren sendte sin Engel til dem, og de gik igen uskadt ud af Ovnen. Da bekendte Kongen, at deres Gud var den sande Gud, eftersom ingen anden kunde frelse saaledes.

4. Daniel i Løvekulen.

Daniel vedblev at være i stor Anseelse i Babylon ogsaa efter Nebukadnesars Død. Men han havde ogsaa mange Misundere, og disse fik en af

de følgende Konger til at kaste Daniel i Løvekulen, hvor man plejede at kaste Forbrydere ned. Men Herren var med Daniel, saa Løverne ikke gjorde ham nogen Skade, og Kongen lod igen Daniel føre op af Løvekulen.

5. Kong Kyrus af Persien indtager Babylon.

Babylon blev i Daniels Levetid indtaget af Kongen i Persien, der hed **Kyrus**. Dette skete en Nat, da Kongen i Babylon ikke tænkte paa nogen Fare og just havde et stort Gæstebud hos sig. Han havde ladet de Guld- og Sølvskaale hente, som Nebukadnesar havde taget i Jerusalems Tempel, og dem drak de af og sang dertil Viser for deres Afguder. Da saa Kongen til sin Forskrækelse en Haand, der skrev nogle Ord paa Væggen, som ingen af dem kunde læse. Man fik nu Daniel hentet, og han læste og forklarede Skriften saaledes: „Du er vejjet og fundet for let. Gud har gjort Ende paa dit Herredømme og givet Perserne dit Rige.“ Og i den samme Nat var det, at Kong Kyrus indtog Staden.

21. Hjemkomsten fra Babylon.

Saa snart Kyrus kom til at raade over Babylon, gav han Israels Børn, som fra den Tid kaldtes **Jøder**, Tilladelse til at drage hjem til deres Land, og da havde deres Landflygtighed varet i halvfjerdsindstyve Aar. Saa rejste straks mange af dem, og Kyrus gav dem alle de Guld- og Sølvkar med, som Nebukadnesar havde taget i Jerusalems Tempel.

Da Jøderne kom tilbage til Kanaan, begyndte de at bygge et nyt Tempel; men de blev forstyrret i Arbejdet af **Samaritanerne**, som var et Folk, der boede i Landet omkring Staden Samaria. Der havde nemlig Salmanassar sendt nogle Hedninger

hen, da han havde indtaget Israels Rige og bortført Landets Indbyggere. Disse Hedninger havde siden antaget noget af Jødernes Religion og blandet det med deres Hedenskab, og de forlangte nu at have Del i det Tempel, som Jøderne vilde bygge. Men det nægtede Jøderne dem, thi nu havde de faaet stor Afsky for alt Hedenskab; og derover blev Samaritanerne dem fjendske og søgte at forhindre dem i at bygge Templet. De fik dem ogsaa forhindret deri i mange Aar. Men saa fremstod der iblandt Jøderne en Profet, som hed **Haggai**; han opmuntrede dem til at tage fat paa Arbejdet igen, og de fik da ogsaa Templet lykkelig fuldført. Men det var ikke nær saa prægtigt som Salomons Tempel, og de ældste af Folket, som havde set dette, var ilde til Mode herover. Da trøstede Profeten Haggai dem med, at det sidste Tempels Herlighed skulde dog blive større end det førstes; thi der skulde Han komme, som de længtes efter.

Siden kom endnu mange Jøder tilbage fra Babylon, og de mærkeligste af dem var **Esra** og **Nehemias**. De sørgede med Iver og Visdom for Folket, og Nehemias byggede Mure om Jerusalem.

22. Jøderne under Ægyptere og Syrere.

Efter at Jøderne var kommet tilbage fra Babylon, vedblev de endnu i to Hundrede Aar at staa under Kongerne i Persien. Men saa blev hele det store persiske Rige tillige med flere Lande baade i Asien og Afrika indtaget af en Konge, som kom ovre fra Grækenland i Evropa og hed **Aleksander den Store**. Men Aleksander den Store levede kun kort, og da han døde, delte hans Hærførere hans store Rige imellem sig. En af dem

oprettede et Rige i **Ægypten**, og en anden oprettede et i **Syrien**. Kongerne i disse to Riger førte tit Krig med hinanden, og Jødeland, som laa midt imellem dem, var snart under Ægypternes, snart under Syrernes Herredømme.

Omsider fik dog de syriske Konger Overhaand i Jødeland, og en af dem, ved Navn **Antioкус**, vilde tvinge Jøderne til at fornægte deres Tro og dyrke Afguder. Han lod endog mange paa det grusomste mishandle og dræbe, fordi de holdt fast ved deres Tro. Blandt disse var en anset gammel Mand, som hed **Eleasar**. Man raadede ham til at forstille sig for at redde sit Liv; men han svarede: „Hvad kunde det nytte mig, om jeg ogsaa kunde undfly Menneskers Straf; Guds Haand kan jeg dog ikke undfly; jeg vil med Glæde dø og efterlade de unge et godt Eksempel.“ Der var ogsaa en Moder med sine syv Sønner, som med stor Standhaftighed led en pinefuld Død og trøstede sig ved, at Gud igen vilde opvække dem til evigt Liv.

23. Makkabæerne.

Paa den Tid, da Kong Antioкус saa grusomt plågede Jøderne, var der en Præst ved Navn **Mattathias**, som inderlig sørgede over sit Folks Elendighed. Til hans By kom ogsaa en af de Mænd, som Kongen sendte omkring i Landet for at tvinge Jøderne til at ofre til Afguderne, og han sagde til Mattathias: „Du er en anset Mand; kom du nu først frem og gør, hvad Kongen befaler, saa skal du og dine Sønner være iblandt Kongens Venner og faa store Gaver.“ Men han svarede: „Om ogsaa alle andre vilde lyde Kongen heri, saa vil dog jeg og mine Sønner blive ved vore Fædres Tro.“ Da nu en anden Jøde gik frem for at ofre paa Afguds-Alteret, blev Mattathias

saa forbitret, at han dræbte haade denne Jøde og Kongens Sendebud og omstyrtede Alteret. Derpaa flygtede han og hans fem Sønner til Bjergerne, og her flokkedes en Del af deres Landsmænd om dem, saa at de fik en lille Krigshær samlet. Saa drog de imod Syrerne og sejrede over dem og fik dem til sidst uddrevet af Landet. En af Mattathias's fem Sønner hed **Judas Makkabæus**; han udmærkede sig især som en tapper Krigsmand, og efter ham blev hele Slægten kaldt **Makkabæerne**.

I omtrent hundrede Aar regerede Makkabæernes Slægt over Jødeland, men saa kom **Romerne** og bemægtigede sig Landet.

24. Jøderne under Romerne.

Romerne var et Folk, som havde hjemme i Byen **Rom** i **Italien**; men de havde efterhaanden indtaget mange Lande baade i Evropa, Asien og Afrika, saa at det romerske Rige blev det mægtigste i hele Verden. En af Romernes Hærførere var just i Asien, da to Brødre af Makkabæernes Slægt stredes om Regeringen, og han tilbød at afgøre Striden. Men han afgjorde den saaledes, at Jøderne fra nu af kom til at staa under Romerne.

Nogle Aar efter satte den romerske Kejser **Augustus** en Konge over Jødeland, som hed **Herodes**. Han var af det **edomitiske** eller **idumæiske** Folk, der nedstammede fra Esav. Imedens Herodes regerede over Jøderne under Romernes Overherredømme, opfyldte Herren sin store Forjættelse og sendte Verden den Frelser, som alle trængte til og mange længtes efter.

25. Om det gamle Testaments hellige Bøger.

Den Del af Bibelen, som er skrevet af hellige Mænd iblandt Jøderne, og som kaldes **det gamle Testamente**, indeholder følgende Bøger:

De fem Mose Bøger, af hvilke den første indeholder Historien fra Skabelsen indtil Josefs Død; anden til femte indeholder Israæliternes Historie fra Moses' Fødsel indtil hans Død.

Josva Bog indeholder **Josvas** Historie; **Dommernes Bog** Dommernes Historie indtil Eli.

Derefter følger **Ruths Bog**, som indeholder

Ruths Historie.

I Dommernes Tid var der engang Hungersnød i Kanaan, og da drog en Mand fra Bethlehem med sin Hustru **Noomi** og sine to Sønner til Moabiternes Land. Kort efter døde Noomis Mand, og hendes Sønner tog sig moabitiske Hustruer; den enes Hustru hed **Orpa**, og den andens hed **Ruth**. Efter ti Aars Forløb døde ogsaa begge Noomis Sønner. Nu begav hun sig paa Rejsen tilbage til Bethlehem, og begge hendes Svigerdøtre fulgte hende paa Vejen. Orpa vendte tilbage til sit Land, men Ruth vilde ikke forlade Noomi. „Nød mig ikke til at forlade dig,“ sagde hun; „hvor du gaar hen, vil jeg ogsaa gaa hen, dit Folk skal være mit Folk, og din Gud skal være min Gud, og intet uden Døden skal skille mig fra dig.“ De fulgtes da ad til Bethlehem og kom der ved Høstens Begyndelse. Ruth gik nu ud paa Marken for at samle Aks, og det traf sig saaledes, at Marken, hun gik paa, tilhørte **Boas**, som var i Slægt med hendes afdøde Mand. Da Boas saa hende og hørte, hvem hun var, tillod han hende at samle Aks paa den Mark, hvor hans Folk gik og høstede,

og han lod hende spise og drikke med Høstfolkene og bød, at ingen maatte fornærme hende. Og da Ruth nu bøjede sig til Jorden for ham og spurgte, hvoraf det kom, at han viste en saadan Godhed mod hende, som dog var fremmed, svarede Boas: „Jeg har hørt alt, hvad du har gjort imod din Svigermoder, at du forlod Fader og Moder og Fødeland og drog til et Folk, som du ikke kendte. Herren, Israels Gud, under hvis Vinger du kom for at søge Ly, lønne dig for din Gerning!“ Da Høsten var til Ende, tog Boas Ruth til sin Hustru, og hun fødte ham en Søn, som blev kaldt **Obed**. Obed blev Fader til **Isai**, og en af Isaïs Sønner var **David**.

De **to Samuels Bøger** indeholder Elis, Samuels, Sauls og Davids Historie; og de **to Kongernes Bøger** den følgende Tids Historie indtil det babyloniske Fangenskab.

I de **to Krønikernes Bøger** indeholdes først en Del Slægtregistre og derefter Historien fra David indtil det babyloniske Fangenskab.

Estras Bog og **Nehemias' Bog** fortæller om Hjemkomsten fra Babylon.

Esthers Bog fortæller om en jødisk Kvinde Esther, som en af de persiske Konger tog til Dronning.

Derefter følger **Jobs Bog**, som indeholder en Fortælling om den taalmodige Job. Den er skrevet for at lære os, at vi bør være tilfredse med Guds Tilskikkelser lige saa vel i Modgang som i Medgang. Dette er

Jobs Historie.

Job var en gudfrygtig Mand. Han var meget rig og havde syv Sønner og tre Døtre. Men paa een Gang lod Gud mange Ulykker ramme ham. Røverne kom og bortførte hans Okser og Kameler og slog Folkene ihjel; Ild faldt ned fra

Himlen og dræbte hans Faar og Hyrder; en Storm væltede Huset, hvor hans Børn var forsamlet, og de omkom alle. Job bar dog alt dette med Taalmodighed og sagde: „Nøgen kom jeg til Verden, og nøgen gaar jeg herfra; Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!“ Men Herren prøvede Job endnu mere og lod ham blive fuld af slemme Bylder over hans hele Legeme. Da sagde hans Hustru til ham: „Holder du endnu fast ved din Gudsfrygt? sig Gud Farvel, og døl!“ Men Job svarede: „Du taler som en daarlig Kvinde; skulde vi alene tage imod det gode af Gud, men ikke ogsaa imod det onde?“ Der kom nu tre af Jobs Venner for at trøste ham, men de talte ukærligt til ham og mente, at hans Lidelser var en fortjent Straf for en eller anden Forbrydelse, han havde begaaet. Nu begyndte Job at rose sig af det gode, han havde gjort, og at vredes paa Gud. Men Gud talte til ham og satte ham i Rette derfor, og Job erkendte sin Uret. Da velsignede Gud Job, saa at han fik dobbelt saa megen Rigdom, som han før havde haft, og han fik igen syv Sønner og tre Døtre. Han levede endnu mange Aar og var lykkelig og havde Glæde af sine Børn.

Efter Jobs Bog følger **Salmerne**, der er aandelige Sange, af hvilke **David** har skrevet de fleste; dernæst **Salomons Skrifter**: **Ordsprogene**, **Prædikerens Bog** og **Højsangen**.

Derefter følger **Profeternes Skrifter**, der ikke alene indeholder mange Spaadomme, men ogsaa mange Lærdomme og Formaninger. **Esajas**, **Jeremias**, **Esekiel** og **Daniel** kalder man de fire store Profeter; de andre kalder man de smaa Profeter, fordi deres Bøger er mindre. Deres Navne er: **Hoseas**, **Joel**, **Amos**, **Obadiah**, **Jonas**, **Mika**, **Nahum**, **Habakuk**, **Sefanias**, **Haggai**, **Sakarias**, **Malakias**.

Den sidste Profet **Malakias** levede kort efter det

babyloniske Fangenskab. De Bøger, som efter den Tid blev skrevet iblandt Jøderne, hører ikke med til de hellige Bøger; men nogle af dem staar dog i vor Bibel, og vi kalder dem de **apokryfiske Bøger**. De vigtigste af disse er: **Tobias' Bog, Visdommens Bog, Siraks Bog og de to Makkabæernes Bøger**.

26. De skriftkloge Farisæere og Saddukæere.

De hellige Bøger blev oplæst og forklaret i **Synagoger** eller Forsamlingshuse, som Jøderne efter Hjemkomsten fra Babylon byggede rundt omkring i Landet; og de Mænd, som oplæste og forklarede Skriften for Folket, kaldte man de **skriftkloge**. De fleste af de skriftkloge hørte til en Sekt eller et Parti, som kaldtes **Farisæere**, men nogle af dem hørte til **Saddukæernes Sekt**. **Farisæerne** havde Ord for at holde meget nøje over Mose Lov, og Folket havde store Tanker om deres Hellighed; men de fleste af dem tænkte mere paa at blive anset for hellige af Menneskene end paa at danne deres Sind efter Guds Lov, saa at deres Hellighed kun var Hykleri og Skinhellighed. **Saddukæerne** havde ikke megen Ærbødighed for Guds Ord, og de troede hverken, at der var Engle til, eller at der var Opstandelse og et evigt Liv.

27. Jødernes hellige Fester.

Foruden **Sabbaten** eller Hviledagen, som var den sidste Dag i hver Uge, havde Jøderne tre store aarlige Fester. **Paaskefesten**, som var indstiftet til Erindring om Udgangen af Ægypten (se Side 21), holdtes om Foraaret i syv Dage.

Under hele Festen spistes ikke andet Brød end usyret, hvorfor Paasken ogsaa kaldtes de usyrede Brøds Fest. **Pinsefesten**, der holdtes een Dag, den halvtredsindstyvende Dag efter Paasken, var en Takkefest for Kornhøsten. Der bragtes paa denne Dag de første Brød af det indavlede Korn som Takoffer. **Løvsalsfesten** holdtes om Efteraaret i syv Dage. Man boede under hele Festen i Løvhytter til Erindring om Vandringen i Ørkenen. Den var tillige en Takkefest for Olive- og Vinhøsten. Paa disse tre store Fester skulde efter Moselovens Bestemmelse alle israelitiske Mænd møde ved Helligdommen, og der drog da paa disse Tider store Skarer fra hele Landet til Jerusalem. Foruden disse tre Glædes- og Takkefester var der endnu een stor Helligdag om Aaret, som kaldtes **Forsoningsdagen**. Paa denne Dag forrettede Ypperstepræsten Oftringen; han gik ind i det Allerbhelligste og stænkede Offerdyrets Blod paa Naadestolen, d. e. Laaget over Pagtens Ark.

Efter Hjemkomsten fra Babylon indstiftedes flere Fester, deriblandt **Tempelindvielsens Fest** til Erindring om, at Makkabæerne havde rensat og paa ny indviet Templet, efter at den syriske Konge Antiokus havde vanhelliget det ved Afgudsdyrkelse.

Det ny Testaments Historie.

1. Herrens Engel kommer til Sakarias.

Paa den Tid, da Kong **Herodes** regerede over Jødeland, levede der en Præst, som hed **Sakarias**, og hans Hustru hed **Elisabeth**. Det var et Par gudfrygtige Folk; de var gamle, men havde ingen Børn. Da skete det engang, da Sakarias ofrede i Templet, at Herrens Engel stod for ham. Sakarias blev forfærdet, men Engelen sagde til ham: „Frygt ikke, Sakarias! thi din Bøn er hørt, og din Hustru skal føde en Søn, som du skal kalde **Johannes**. Ham skal du have Glæde af, thi han skal gaa frem i Elias's Aand og Kraft og berede Folket for Herren.“ Det skete efter Engelens Ord: Elisabeth fødte en Søn, og de kaldte ham Johannes.

2. Herrens Engel kommer til Jomfru Marie.

Seks Maaneder efter at Herrens Engel var sendt til Sakarias, blev han sendt til Byen **Nazareth** i **Galilæa**, til en Jomfru af Davids Slægt, som hed Marie og var forlovet med en Tømmermand ved Navn **Josef**. Da Engelen kom ind til hende, sagde han: „Hil være dig, du benaadedel Herren er med dig, du velsignede blandt Kvinder!“ Marie blev forfærdet og kunde ikke forstaa, hvad denne Hilsen skulde betyde. Men Engelen sagde til hende: „Frygt ikke, Marie! thi du har fundet Naade hos Gud; du skal undfange og føde en Søn, og ham skal du kalde **Jesus**. Han skal være stor og kaldes

den Højestes Søn; og Gud Herren skal give ham Davids, hans Faders Trone, og der skal ikke være Ende paa hans Kongerige.“ Og da nu Marie spurgte, hvorledes det skulde gaa til, da hun ikke var gift, svarede Engelen. „Den Hellig Aand skal komme over dig, og den Højestes Kraft skal over-skygge dig; derfor skal ogsaa det hellige Barn, du skal føde, kaldes Guds Søn.“ Da sagde Marie: „Se, jeg er Herrens Tjenerinde; mig ske efter dit Ord!“

3. Jesu Fødsel.

Profeten **Mika** havde spaaet, at Kristus skulde fødes i **Bethlehem**, og saaledes skete det ogsaa. Kejser **Augustus** vilde nemlig paa den Tid tælle Folket, og han lod den Befaling udgaa over hele Jødeland, at enhver skulde møde i den By, hvorfra hans Slægt var, og der lade sig indskrive i Mandtallet. Josef og Marie, som begge var af Davids Slægt, rejste da fra Nazareth til **Bethlehem** i **Judæa**, der var Davids Fødeby. Og da de kom der, blev **Verdens Frelser Jesus Kristus** født ved Nattetide, og hans Moder Marie svøbte ham og lagde ham i en Krybbe; thi der var ikke Rum til dem i Herberget.

Samme Nat var der nogle Hyrder ude paa Marken ved Bethlehem, som holdt Vagt over deres Hjord. Pludselig stod Herrens Engel for dem, og Herrens Klarhed skinnede om dem, og de blev meget forfærdede. Men Engelen sagde til dem: „Frygt ikke; thi se jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal være for hele Folket: eder er i Dag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids By. Og dette skal I have til Tegn: I skal finde et Barn svøbt, liggende i en Krybbe.“ Og straks da Engelen havde sagt dette, var der en stor himmelsk Hærskare hos ham, som lovede

Gud og sagde: „Ære være Gud i det højeste, og Fred paa Jorden, og Velbehag i Menneskenel!“ Saa for Englene igen op til Himlen; og Hyrderne skyndte sig til Bethlehem, hvor de fandt baade Marie og Josef, og Barnet liggende i Krybben. De fortalte da, hvad der var sagt til dem om dette Barn, og alle forundrede sig derover. Og derpaa vendte Hyrderne tilbage til deres Hjord og lovede og priste Gud for alt det, de havde hørt og set.

4. Jesu Barndom.

1. Simeon og Anna.

Fyrretyve Dage efter at Jesus var født, gik Marie og Josef op til Templet i Jerusalem, og de havde Barnet med. Der traf de en gudfrygtig gammel Mand, som hed **Simeon**. Han havde længtes efter, at Frelseren skulde komme til Verden, og Gud havde lovet ham, at han ikke skulde dø, førend han havde faaet Kristus at se. Da han nu saa Barnet, tog han det paa sine Arme og priste Gud og sagde: „Herrel nu lader du din Tjener fare herfra i Fred, som du har lovet; thi nu har jeg set Frelsen, som du beredte for alle Folk.“

Der kom ogsaa en gammel Enke til dem, som hed **Anna**. Hun glædede sig ligeledes inderlig over, at Frelseren var født, og fortalte det til dem i Jerusalem, som længtes efter ham.

2. Vismændene fra Østerland.

Da Jesus endnu var et lille Barn, kom nogle Vismænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: „Hvor er den Jødernes Konge, som er født? thi vi har set hans Stjerne i Østen og er kommet for at tilbede ham.“ Da Herodes hørte tale om, at der var født en Konge, blev han forskrækket, og han lod Præster og skriftkloge hente og spurgte

dem, hvor Kristus skulde fødes; og de svarede, at han efter Spaadommen skulde fødes i Bethlehem. Herodes lod nu Vismændene drage til Bethlehem; og han bad dem, at de vilde lade ham vide, naar de havde fundet Barnet, for at han ogsaa kunde komme og tilbede det. De drog nu til Bethlehem og fandt Barnet hos dets Moder og kastede sig paa Knæ for det og ofrede Guld, Røgelse og Myrra. Derpaa rejste de hjem, men de drog en anden Vej, da Gud havde advaret dem i en Drøm og sagt, at de ikke skulde vende tilbage til Herodes. Da Herodes mærkede, at Vismændene ikke kom igen, blev han meget vred; thi han vilde have haft at vide af dem, hvor Barnet var, for at han kunde slaa det ihjel. Og han lod nu i Bethlehem og Egnen der omkring alle Drengbørn dræbe, som var to Aar og derunder. Men Jesus var da ikke længer i Bethlehem. Thi Gud havde ladet sin Engel sige til Josef i en Drøm: „Staa op, tag Barnet og dets Moder, og flygt til **Ægypten**; thi Herodes vil søge at dræbe Barnet.“ Og Josef var straks staaet op og havde gjort, hvad Herren befalede. De kom da til Ægypten, og der blev de, indtil Herodes var død; saa vendte de tilbage og boede i **Nazareth**.

3. Jesus, da han var tolv Aar gammel.

Hvert Aar rejste Josef og Marie op til Jerusalem for at holde Paaskefest der efter Herrens Lov, og da Jesus var tolv Aar gammel, tog de ham med. Da Festen var forbi, rejste de hjemad; men Jesus var blevet tilbage i Jerusalem, uden at de vidste det. De gjorde en Dags Rejse i den Tanke, at Jesus var hos nogle af deres Slægtninge og Bekendte i Rejseselskabet; men da de ledte efter ham og ikke fandt ham, vendte de tilbage til Jerusalem for der at lede efter ham. Og tre Dage

efter fandt de ham i Templet, hvor han sad midt iblandt Lærerne og hørte og adspurgte dem; og alle, som hørte ham, forundrede sig over hans Forstand og hans Svar. Da sagde Marie til ham: „Søn! hvorfor gjorde du os dette? vi har med Angst ledt efter dig.“ Men Jesus svarede: „Hvorfor ledte I efter mig? vidste I ikke, at jeg bør være i min Faders Gerning?“ Jesus fulgte nu med dem til Nazareth og var dem lydige. Og han tog til med Aarene i Visdom og Velbehag hos Gud og Mennesker.

5. Johannes Døberen.

Da Sakarias's Søn **Johannes** voksede til, gik han ud i Ørkenen ved Floden **Jordan**, og da han var tredive Aar gammel, stod han frem og prædikede for Folket, som strømmede ud i Ørkenen til ham. Han formanede dem og sagde: „Omvend eder; thi Himmeriges Rige er kommet nær. Øksen ligger allerede ved Roden af Træerne, og hvert Træ, som ikke bærer god Frugt, skal omhugges og kastes i Ilden.“ Og dem, som bekendte deres Synder, døbte han i Jordan. Mange af Folket mente, at Johannes var Kristus, og fra Jerusalem sendte man Præster og skriftkloge ud til ham for at spørge ham derom. Men han svarede: „Nej; jeg er ikke Kristus; men det er mig, Profeten Esajas talte om, da han sagde: der er en, som raaber i Ørkenen: jævn Vejen for Herren! Jeg døber kun med Vand, men efter mig kommer der en, der er mægtigere end jeg, og hvis Skobaand jeg ikke er værdig at løse; han skal døbe med den Hellig Aand og Ild.“ Og da Johannes Dagen efter saa Jesus komme til sig, sagde han: „Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd!“

I noget over et halvt Aar vedblev Johannes at prædike og døbe; men saa blev han kastet i Fæng-

sel af Fyrsten i Galilæa, **Herodes Antipas**, som han havde irettesat, fordi han havde taget sin Broders Hustru; og da Johannes havde siddet nogen Tid i Fængsel, fik denne onde Kvinde Herodes til at lade Johannes halshugge.

6. Jesu Daab.

Da **Jesus** var tredive Aar gammel, kom han til Jordans Flod, hvor Johannes den Gang prædikede og døbte, og forlangte, at Johannes skulde døbe ham. Johannes undslog sig først derfor og sagde: „Jeg kunde trænge til at blive døbt af dig, og dog kommer du til mig!“ Men da Jesus svarede: „Gør det kun; thi saaledes sømmer det sig for os at fuldkomme alt, hvad ret er!“ saa døbte Johannes ham. Da Jesus var døbt og igen steg op af Vandet, dalede Guds Aand ned fra Himlen som en Due og kom over ham; og der høstes en Røst fra Himlen, som sagde: „Denne er min Søn, den elskede, i hvem jeg har Velbehag.“

7. Jesu Fristelse i Ørkenen.

Efter sin Daab blev **Jesus** af Guds Aand ført ud i en Ørken for at fristes af Djævelen. Da han havde fastet i fyrretyve Dage, hungrede han; og da gik Fristeren til ham og sagde: „Er du Guds Søn, da sig, at disse Stene skal blive til Brød.“ Men Jesus svarede: „Der staar skrevet: Mennesket lever ikke af Brød alene, men af hvert Ord, der udgaar af Guds Mund.“

Derpaa tog Djævelen ham med sig til den hellige Stad og førte ham op paa Templets Tag og sagde til ham: „Er du Guds Søn, da kast dig her ned; thi der staar skrevet: han skal befale sine Engle at bære dig paa Hænderne, saa du ikke skal støde din Fod paa nogen Sten.“ Men Jesus

svarede: „Der staar ogsaa skrevet: du maa ikke friste Herren din Gud.“

Saa tog Djævelen ham med sig op paa et meget højt Bjerg og viste ham alle Verdens Riger og deres Herlighed og sagde til ham: „Alt dette vil jeg give dig, dersom du vil falde ned og tilbede mig.“ Men Jesus sagde til ham: „Vig bort, Satan! thi der staar skrevet: du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.“ Da forlod Djævelen ham, og Englene kom og tjente ham.

8. Jesus begynder sin profetiske Gerning.

Efter sin Daab og Fristelse fremstod Jesus iblandt Folket som en **Profet** eller Lærer fra Gud. Han gik omkring fra et Sted til et andet i Jødeland, og hvor han kom, strømmede Folk til for at høre ham; og de forundrede sig over hans Lære, thi han lærte som den, der havde Myndighed, og ikke som de skriftkloge.

Nu forkyndte Jesus det glædelige Budskab, at han var den forjættede Frelser og Guds enbaarne Søn, og at enhver, som troede paa ham, skulde ikke fortabes, men have et evigt Liv. Og paa det kærligste kaldte han Syndere til sig og sagde: „Kom hid til mig alle, som lider Møje og er besværede, og jeg vil give eder Hvile.“

Med dette **Evangelium** forbandt han de alvorligste Formaninger om at føre et helligt Levned. Han lærte, at Hovedsummen af Guds Lov er, at vi skal elske Herren vor Gud af hele vort Hjerte og vor Næste som os selv, og han sagde, at derpaa skulde man kende hans Disciple, at de havde indbyrdes Kærlighed. Hans eget Liv var ogsaa et fuldkomment Mønster paa Hellighed; thi han gjorde ikke Synd, og der blev ikke fundet Svig i hans Mund.

Jesus begyndte sin profetiske Gerning i Galilæa, hvor mange troede paa ham. Men han mødte ogsaa Vantro og Fjendskab. I **Nazareth**, hvor han var opfødt, traadte han frem i Synagogen paa en Sabbatsdag og udlagde for dem, at han var den Herrens Salvende, som Profeten Esajas havde skrevet om, der skulde kundgøre Evangelium for de fattige, helbrede de sønderknuste Hjerter, give de fangne Frihed og udraabe et Naadeaar fra Herren. Men de vilde ikke tro ham, og da han bebrejdede dem deres Vantro, blev de forbitrede, stødte ham ud af Byen og førte ham hen til en Bjergskrænt for at styrte ham ned. Men han gik bort midt iblandt dem.

Kort derpaa drog Jesus op til Jerusalem paa Paaskefesten. Her kom **Nikodemus**, som var Medlem af Jødernes Raad, til ham om Natten og sagde: „Mester, vi ved, at du er en Lærer kommet fra Gud; thi ingen kan gøre de Tegn, du gør, uden Gud er med ham.“ Men Jesus svarede ham: „Sandelig siger jeg dig: uden nogen bliver født paa ny, kan han ikke se Guds Rige.“ Og da Nikodemus forundrede sig og ikke forstod, hvorledes et Menneske kunde fødes paa ny, sagde Jesus til ham: „Sandelig siger jeg dig: uden nogen bliver født af Vand og Aand, kan han ikke komme ind i Guds Rige.“

Ogsaa paa de følgende Paaskefester og paa andre af Jødernes hellige Fester drog Jesus op til Jerusalem, men ellers gik han mest omkring i Galilæa og lærte, og der gjorde han sine fleste Undergerninger.

9. Jesus vælger tolv Apostle.

Kort efter at Jesus havde tiltraadt sit Lære-Embede, udvalgte han tolv Mænd, som han fremfor andre vilde have til sine **Disciple** og give

Undervisning. De blev ogsaa kaldt **Apostle** eller Sendeбуд, fordi de siden skulde drage ud i Verden og prædike om Frelseren. Disse tolv Mænd fulgte med Jesus, hvor han drog omkring, og de mærkeligste af dem er **Peter** og **Johannes**. Peter hed først Simon, men Jesus gav ham det Navn Petrus eller Peter, som betyder en Klippe. Johannes var den af dem alle, der var Jesus kærest, hvorfor han i Skriften kaldes den Discipel, som Herren elskede. Johannes's Broder **Jakob** og Peters Broder **Andreas** var ogsaa iblandt de tolv. Disse fire var Fiskere, da Herren kaldte dem til sine Disciple, og en anden af dem, som hed **Matthæus**, var Tolder. De øvrige var: **Filip**, **Bartholomæus**, **Thomas**, **Jakob** Alfæus's Søn, **Simon** Selotes, **Judas** Thaddæus og **Judas** Iskariot.

Nogen Tid efter at Jesus havde valgt disse tolv til sine Apostle, lod han dem gøre en lille Vandring omkring i Jødeland, saaledes at to og to fulgtes ad, og han befalede dem, at hvor de kom hen, skulde de prædike og forkynde, at Himmeriges Rige var kommet nær. Og da de var vendt tilbage, udsendte han paa samme Maade halvfjerdsindstyve andre Disciple.

10. Nogle af Jesu Lignelser.

Naar Jesus lærte sine Disciple og Folket, talte han ofte i **Lignelser** og brugte jordiske Ting og daglige Begivenheder som Billeder paa de Ting, der hører til Guds Rige. De følgende Lignelser hører til dem, som Jesus fortalte paa sine Vandringer omkring i **Galilæa**.

1. Sædemanden.

Da der engang havde samlet sig mange Menneſker om Jesus ved **Genesaret** Sø, gik han ud paa et Skib, som laa der, og talte følgende Lignelse

til Folket, som stod paa Strandbredden: En Sædemand gik ud at saa, og da han saaede, faldt noget af Sæden paa **Vejen**, og det blev nedtraadt, og Fuglene kom og aad det op. Noget faldt paa **Stengrund**, hvor der ikke var dyb Jord; det kom snart op; men da det ikke var rodfæstet, blev det forbrændt af Solen og visnede. Noget faldt **iblandt Torne**, men Tornene voksede op med og kvalte det. Noget faldt derimod i **god Jord**, og det bar Frugt, noget hundrede Fold, noget tresindstyve Fold, og noget tredive Fold.

Denne Lignelse forklarede Jesus saaledes for sine Disciple: Sæden er Guds Ord, og det, som faldt paa Vejen, betyder, at nogle hører Guds Ord uden at fatte det, og da kommer den Onde og river det bort, som var saaet i deres Hjerte. Sæden, som faldt paa Stengrund, betyder, at nogle vel tager imod Ordet med Glæde, straks naar de hører det, men ikke lader det slaa Rod i sig; og disse bliver ikke bestandige, men falder fra, saa snart der kommer Trængsel og Forfølgelse. Sæden, som faldt iblandt Torne, betyder, at hos nogle Tilhørere bliver Ordet kvalt af verdslige Bekymringer og Rigdoms Forførelse, saa at det ikke bærer Frugt. Men Sæden i den gode Jord betyder dem, der hører Ordet og bevarer det i et smukt og godt Hjerte og bærer Frugt i Bestandighed.

2. Ugræsset iblandt Hveden.

Da Jesus lærte Folket fra Skibet, fremsatte han ogsaa denne Lignelse: Der var en Mand, som saaede **god Sæd** i sin Mark. Men medens Folkene sov, kom hans Fjende og saaede **Ugræs iblandt Hveden** og gik bort. Da nu Hveden voksede op og bar Frugt, kom Ugræsset ogsaa til Syne. Husbondens Tjenere kom da og sagde til ham: „Herrel

saaede du ikke god Sæd i din Mark? Hvor er da Ugræsset kommet fra?" Han svarede dem: „Det har Fjenden gjort.“ Da sagde Tjenerne til ham: „Skal vi da ikke gaa hen og luge Ugræsset af?" Men han svarede: „Nej, det skal I ikke, for at I ikke, naar I luger det af, skal rykke Hveden op med. Lad begge Dele vokse sammen indtil Høsten; saa vil jeg sige til Høstfolkene: Sank først Ugræsset sammen, og bind det i Knipper til at brændes; men sank Hveden i min Lade.“

Denne Lignelse forklarede Jesus saaledes for sine Disciple: Den, som saar den gode Sæd, er Menneskesønnen; Marken er Verden; den gode Sæd er Rigets Børn; Ugræsset er den Ondes Børn, og Fjenden, som saaede det, er Djævelen. Høsten er Verdens Ende, og Høstfolkene er Englene. Ligesom nu Ugræsset bliver samlet og opbrændt, saaledes skal det ogsaa gaa ved Verdens Ende; Menneskesønnen skal udsende sine Engle, og de skal sanke sammen af hans Rige alle dem, som giver Forargelse og gør Uret, og dem skal de kaste i Ildovnen; der skal være Graad og Tænders Gnidsel. Men de retfærdige skal skinne som Solen i deres Faders Rige.

3. Den gældbundne Tjener.

Peter spurgte engang Jesus: „Hvor ofte skal jeg tilgive min Broder, naar han synder imod mig? skal jeg tilgive ham syv Gange?" Herpaa svarede Jesus: „Nej, ikke syv Gange, men halvfjerdsindstyve Gange syv Gange.“ Og derpaa fortalte han sine Disciple denne Lignelse: En Konge vilde engang holde Regnskab med sine Tjenere, og der blev da en ført frem for ham, som var ham hundrede Tønder Guld skyldig. Da han nu intet havde at betale med, hød Herren, at man skulde sælge ham og hans Hustru og Børn og alt, hvad han

havde, for at Gælden kunde blive betalt. Men Tjeneren kastede sig ned for hans Fødder og sagde: „Herre, vær langmodig med mig; jeg vil betale det altsammen.“ Og da ynkedes Herren inderlig over ham og gav ham fri og eftergav ham Gælden. Men da nu Tjeneren gik ud, traf han en af sine Medtjenere, som var ham hundrede Penninge skyldig; og han greb fat paa ham, som om han vilde kvæle ham, og sagde: „Betal, hvad du skylder mig!" Da kastede hans Medtjener sig ned for hans Fødder og sagde: „Vær langmodig med mig; jeg vil betale det altsammen.“ Men han vilde ikke bide, og han kastede ham i Fængsel, indtil han betalte, hvad han var ham skyldig. Da de andre Tjenere saa dette, blev de meget bedrøvede og kom og fortalte deres Herre, hvad der var sket. Saa lod Herren ham kalde for sig og sagde til ham: „Du onde Tjener! al din Gæld eftergav jeg dig, fordi du bad mig derom; burde du ikke ogsaa forbarme dig over din Medtjener, ligesom jeg forbarmede mig over dig?" Og Herren satte ham i Fængsel, indtil han betalte alt, hvad han var skyldig. „Saaledes," sagde Jesus, „vil min himmelske Fader ogsaa gøre imod eder, naar I ikke af Hjertet tilgiver eders Broder.“

4. Den rige Bonde.

Jesus sagde engang til Folket: „Vogt eder for **Gerrighed**; thi ingens Liv bestaar deri, at han har overflødigt Gods.“ Dette indprentede han dem ved denne Lignelse: Der var en rig Mand, hvis Mark havde baaret godt. Han sagde da ved sig selv: „Hvad skal jeg gøre? thi jeg har ikke Rum til at indsamle Afgrøden i. Dog nu ved jeg, hvad jeg vil gøre; jeg vil nedbryde mine Lader og bygge dem større, og deri vil jeg samle al min Afgrøde og alt mit Gods; og saa vil jeg sige til min Sjæl:

nu har du Forraad nok til mange Aar, slaa dig nu til Ro, spis, drik og vær glad!“ Men Gud sagde til ham: „Du Daarel i denne Nat skal din Sjæl kræves af dig; hvem skal saa det høre til, som du har samlet?“ „Saaledes,“ sagde Jesus, „gaar det den, der samler sig Skatte, men er ikke rig i Gud.“

5. Det ufrugtbare Figentræ.

Om Guds Langmodighed mod Syndere lærte Jesus i følgende Lignelse: En Mand havde et Figentræ, som var plantet i hans Vingaard. Da han kom og søgte efter Frugt paa det, men ikke fandt nogen, sagde han til Vingaardsmanden: „Se, nu er jeg i tre Aar kommet og har søgt efter Frugt paa dette Figentræ og har ingen fundet; hug det om! Hvorfor skal det staa og tage Pladsen op til ingen Nytte?“ Men Vingaardsmanden svarede: „Herrel lad det staa endnu dette Aar, indtil jeg faar gravet om det og gødet det; maaske det da vil bære Frugt; hvis ikke, da kan du siden hugge det om.“

11. Jesu Undergerninger.

Medens Jesus gik omkring og lærte, gjorde han mangfoldige **Mirakler** eller **Undergerninger** til Stad-fæstelse paa, at alt, hvad han lærte, var Sandhed. Og ved disse Gerninger lagde han ikke alene sin Almagt for Dagen, men ogsaa sin Kærlighed og Lyst til at hjælpe Menneskene i deres Nød. De fleste af sine Undergerninger gjorde Jesus under sine Vandringer i **Galilæa**.

1. Brylluppet i Kana.

Ved et Bryllup i **Kana** i **Galilæa** var Jesus til Stede blandt de indbudte tillige med sin Moder og sine Disciple. Da Vinen slap op, sagde Marie

til Jesus: „De har ikke Vin.“ Jesus svarede hende: „Kvinde, hvad vil du mig? min Time er endnu ikke kommet.“ Hun sagde dog til Tjenerne: „Hvad han byder eder, det skal I gøre!“ Der stod seks Vandkar til Brug ved Renselser efter Jødernes Skik. Disse Kar bød Jesus Tjenerne at fylde med Vand, og da de havde fyldt dem til det øverste, bød han dem at øse deraf og bringe det til Køgemesteren. Da denne smagte Vandet, der var blevet til Vin, og han ikke vidste, hvorfra denne Vin var kommet, kaldte han paa Brudgommen og sagde til ham: „Alle sætter ellers først den gode Vin frem, og siden den ringere; men du har gemt den gode Vin indtil nu.“ Dette var Begyndelsen paa de Tegn, som Jesus gjorde, hvorved han aabenbarede sin Herlighed. Og hans Disciple troede paa ham.

2. Peters Fiskedræt.

Da Jesus engang stod ved **Genesaret Sø**, trængte Folk sig om ham for at høre Guds Ord. Der laa ved Bredden to Skibe, som Fiskerne var gaaet bort fra for at rense deres Garn. Og Jesus traadte da ud paa et af Skibene, som tilhørte Simon Peter, og lærte Folket fra Skibet. Da han havde endt sin Tale, sagde han til Simon: „Far ud paa Dybet, og kast eders Garn ud til et Dræt!“ Simon svarede: „Mester, vi har arbejdet den hele Nat og har intet faaet; men paa dit Ord vil jeg kaste Garnet ud.“ Og da de gjorde det, fangede de en stor Mængde Fisk, saa at deres Garn sønderrevs. Og de vinkede ad deres Stalbrødre, Jakob og Johannes, Zebedæus's Sønner, som var i det andet Skib, at de skulde komme og hjælpe dem. Og de kom, og de fyldte begge Skibene, saa at de var nær ved at synke. Da forfærdedes de alle, og Simon Peter kastede sig ned for Jesus og sagde:

„Herre, gaa bort fra mig, thi jeg er en syndig Mand!“ Men Jesus sagde til ham: „Frygt ikke, fra nu af skal du fange Mennesker!“ Og de førte Skibene til Land og forlod alle Ting og fulgte ham.

3. Hovedsmanden i Kapernaum.

Engang da Jesus gik ind i **Kapernaum**, traadte en romersk Hovedsmand hen til ham og bad og sagde: „Herrel min Tjener ligger hjemme værkbruden og pines svarlig.“ Jesus svarede: „Jeg vil komme og helbrede ham.“ Men da sagde Hovedsmanden: „Herrel jeg er ikke værdig til, at du skal gaa ind under mit Tag, men sig det blot med et Ord, saa bliver min Tjener helbredt; jeg er jo selv et Menneske, som staar under Øvrighed og har Stridsmænd under mig, og naar jeg siger til en: Gaa! saa gaar han, og til en anden: Kom! saa kommer han, og til min Tjener: Gør det! saa gør han det.“ Da Jesus hørte dette, forundrede han sig og sagde til dem, der fulgte ham: „Sandelig siger jeg eder: ikke engang i Israel har jeg fundet en saadan Tro. Men jeg siger eder, at mange skal komme fra Øster og Vester og sidde til Bords med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges Rige; men Rigets Børn skal kastes ud i Mørket udenfor; der skal der være Graad og Tænders Gnidsel.“ Og Jesus sagde til Hovedsmanden: „Dig ske, som du troedel“ og hans Tjener blev helbredt i den samme Time.

4. Den værkbrudne.

Da Jesus engang var i **Kapernaum** og lærte, bar man en værkbruden til ham paa en Seng. Da Jesus saa deres Tro, sagde han til den værkbrudne: „Søn, vær frimodig! dine Synder er dig forladt.“ Nogle Farisæere og skriftkloge, som var til Stede, hørte dette og sagde ved sig selv: „Han

taler gudsbespotteligt; thi hvem kan forlade Synder uden Gud alene?“ Men Jesus, som saa deres Tanker, sagde til dem: „Hvorfor tænker I saa ondt i eders Hjerter? Hvad er lettest, enten at sige: dine Synder er dig forladt! eller at sige: staa op og gaa! Og for at I skal vide, at Menneskesønnen har Magt paa Jorden til at forlade Synder, saa byder jeg dig (sagde han til den værkbrudne): Staa op, tag din Seng og gaa til dit Hus!“ Og han stod straks op og tog det, han laa paa, og gik hjem til sit Hus og priste Gud.

5. Den kananæiske Kvinde.

Engang gik Jesus hen til **Tyrus'** og **Sidons** Egne, og da kom der en kananæisk Kvinde og raabte til ham: „Herre, Davids Søn! Forbarm dig over mig! min Datter plages ilde af en ond Aand.“ Men Jesus svarede hende ikke et Ord. Disciplene gik da hen til ham og sagde: „Skil dig af med hende, thi hun raaber efter os.“ Men Jesus svarede: „Jeg er ikke udsendt uden til de fortabte Faar af Israels Hus.“ Kvinden kom nu og kastede sig ned for ham og bad: „Herre, hjælp mig!“ Men han svarede: „Det er ikke smukt at tage Brødet fra Børnene og kaste det for Hundene.“ „Jo, Herrel!“ sagde Kvinden, „Hundene æder jo dog af de Smuler, der falder fra deres Herrers Bord.“ Da sagde Jesus til hende: „Kvindel din Tro er stor; dig ske, som du vill!“ Og hendes Datter blev helbredt fra samme Stund.

6. Jesus stiller Stormen paa Søen.

En Aften sejlede Jesus med sine Disciple over **Genesaret Sø**. Da rejste der sig en heftig Storm, og Bølgerne slog ind i Skibet. Men Jesus laa i Bagstavnen og sov. Disciplene gik da hen og vækkede ham og sagde: „Herre, frels os! vi forgaar.“

Men han sagde til dem: „Hvorfor er I saa frygt-agtige, I lidettroende!“ Og han stod op og truede Stormen og Søen, og det blev blikstille. Da forundrede de sig og sagde: „Hvor stor er dog han, siden baade Storm og Sø er ham lydig!“

7. Jesus bespiser fem Tusinde Mænd.

En anden Gang sejlede Jesus med sine Disciple over Søen til et øde Sted. Men Folket skyndte sig derhen til Lands, og der samlede sig om ham omtrent fem Tusinde Mænd, foruden Kvinder og Børn. Da Jesus saa dem, ynkedes han over dem og han talte til dem om Guds Rige og helbredte deres syge. Da nu Dagen begyndte at hælde, gik hans Disciple til ham og sagde: „Lad Folket gaa bort, at de kan gaa hen til de omliggende Byer og faa Føde; thi vi er her paa et øde Sted.“ Men Jesus sagde: „I kan jo give dem at spise.“ De svarede: „Vi har kun fem Brød og to smaa Fisk, og hvad er det til saa mange?“ Men Jesus lod Folket sætte sig ned i Græsset og tog de fem Brød og de to Fisk, saa op til Himlen og velsignede dem, og derpaa delte han ud deraf til sine Disciple, og Disciplene igen til Folket. Og de spiste alle og blev mætte. Derpaa sagde Jesus til sine Disciple: „Saml de tiloversblevne Stykker, at intet spildes!“ og de samlede tolv Kurve fulde. Da Folket saa det Tegn, som Jesus havde gjort, sagde de: „Denne er i Sandhed den Profet, der skal komme til Verden.“ Men da Jesus vidste, at de med Magt vilde gøre ham til Konge, gik han alene op paa et Bjerg og lod sine Disciple sejle tilbage til Kapernaum.

8.* Jesus vandrer paa Søen.

Om Natten, da Skibet med Disciplene var midt paa Søen, havde de ondt ved at ro sig frem, fordi

de havde Modvind. Da Jesus saa det, vandrede han ud til dem hen over Søen; og Disciplene, som saa ham, blev forfærdede og skreg af Angst. Men Jesus sagde: „Det er mig, frygt ikke!“ Da svarede Peter: „Herre, dersom det er dig, da sig til mig, at jeg skal komme til dig paa Vandet.“ Og Jesus sagde: „Kom!“ Og Peter traadte ned fra Skibet og vandrede paa Vandet for at komme til Jesus. Men da han saa de høje Bølger, blev han bange, og da han begyndte at synke, raabte han: „Herre, frels mig!“ Og straks rakte Jesus Haanden ud og greb ham og sagde til ham: „Du lidettroende, hvorfor tvivlede du?“ Og da de steg op i Skibet, lagde Blæsten sig, og de, som var i Skibet, faldt ned for Jesus og sagde: „Du er sandelig Guds Søn!“

9. Jesus opvækker Enkens Søn i Nain.

Jesus gik engang til en By, som hed Nain, og mange af hans Disciple og en stor Folkeskare fulgte med ham. Da han kom til Byens Port, blev en død baaret ud, som var sin Moders enbaarne Søn, og hun var Enke; og mange Folk fra Byen gik med hende. Da Herren saa hende, ynkedes han inderlig over hende og sagde til hende: „Græd ikke!“ Derpaa gik han hen til Ligbaaren og sagde: „Du unge Mand, jeg byder dig: staa op!“ Straks rejste den døde sig og begyndte at tale; og Jesus gav ham til hans Moder. Da priste de alle Gud, og sagde: „Der er en stor Profet oprejst iblandt os, og Gud har besøgt sit Folk.“

10.* Jesus opvækker Jairus' Datter.

Da Jesus opholdt sig ved Genesaret Sø, kom der en Mand hen til ham, som hed Jairus. Han var Forstander for en Synagoge og hans eneste Datter, der var tolv Aar gammel, laa for Døden.

Jairus kastede sig ned for Jesu Fødder og sagde: „Min Datter ligger for Døden; kom og læg Hænderne paa hende, for at hun maa leve.“ Og Jesus fulgte med ham. Men paa Vejen kom der et Bud fra Jairus' Hus og sagde: „Din Datter er død, gør ikke Mesteren Besvær.“ Men Jesus sagde: „Frygt ikke, tro kun!“ Da han kom ind i Huset, græd ikke, og jamrede alle, som var derinde; men Jesus sagde: „Græd ikke; Pigen er ikke død, men hun sover.“ Og de lo ad ham, fordi de vidste, at hun var død. Da gik Jesus ind til hende og tog ikke andre med end hendes Forældre og Peter, Jakob og Johannes. Og han tog hendes Haand og sagde: „Pige, staa op!“ Og straks stod hun op og gik omkring.

11.* Jesu helbreder den blodsottige Kvinde.

Da Jesus fulgtes med Jairus til hans Hus, var der en Kvinde, som trængte sig bagfra gennem Mængden hen til Jesus og rørte ved hans Klædning. Hun havde i tolv Aar lidt af en Sygdom, som kaldes Blodflod, og hun havde prøvet mange Læger, uden at det havde hjulpet. Men nu tænkte hun: „Hvis jeg blot rører ved Fligen af hans Klædning, bliver jeg helbredt.“ Og straks, da hun rørte ved ham, mærkede hun, at hun var rask. Og Jesus vendte sig om og sagde: „Hvem rørte ved mine Klæder?“ Men Kvinden kom og faldt ned for ham og fortalte, medens alle hørte paa det, hvorfor hun havde rørt ved ham, og hvordan hun straks var blevet rask. Da sagde Jesus: „Vær frimodig, din Tro har frelst dig. Gaa bort med Fred!“

12. Andre Fortællinger fra Jesu Vandring i Galilæa.

1. Hvem er den største i Himmeriges Rige?

Da Jesus engang var kommet til Kapernaum med sine Disciple, sagde han til dem: „Hvorom var det, I talte med hverandre paa Vejen?“ Men de tav; thi de havde talt med hverandre om, hvem af dem der skulde være den største i Himmeriges Rige. Da tog Jesus et lille Barn og stillede det midt iblandt dem og sagde: „Sandelig siger jeg eder: uden I omvender eder og bliver som Børn, kommer I ingenlunde ind i Himmeriges Rige. Derfor den, der fornedrer sig selv som dette Barn, han er den største i Himmeriges Rige.“

2. Jesu velsigner de smaa Børn.

Man førte engang smaa Børn til Jesus, for at han skulde lægge Hænderne paa dem og bede. Men Disciplene truede ad dem, som bar Børnene frem. Da Jesus saa det, sagde han: „Lad de smaa Børn komme til mig, og formen dem det ikke; thi Guds Rige hører saadan til. Sandelig siger jeg eder: den, som ikke modtager Guds Rige som et lille Barn, skal ingenlunde komme derind.“ Saa tog han Børnene i Favn og lagde Hænderne paa dem og velsignede dem.

3.* Jesu lærer sine Disciple at bede.

Da Jesus engang talte til sine Disciple om at bede, sagde han til dem: „Naar I beder, da skal I ikke være som Hyklerne, der gerne staar i Synagogerne og paa Gadehjørnerne og beder, for at de kan vise sig for Mennesker. Men naar du beder, da gaa ind i dit Kammer og luk din Dør og bed til din Fader, som er i Løndom. Og din Fader, som ser i Løndom, skal betale dig.“

En Dag, da Jesu Disciple saa ham bede, sagde de til ham: „Herre, lær os at bede.“ Da sagde han til dem: „Naar I beder, da skal I sige: Vor Fader, du som er i Himlen! Helliget worde dit Navn! Komme dit Rigel Ske din Vilje, som i Himlen, saaledes ogsaa paa Jorden! Giv os i Dag vort daglige Brød! Forlad os vor Skyld, som og vi forlader vore Skyldnere! Og led os ikke i Fristelse! Men fri os fra det ondt! Thi dit er Riget og Magten og Æren i Evighed! Amen!“

13. Fortællinger fra Jesu sidste Rejse og Ophold i Jerusalem.

1. Jesu Forklarelse paa Bjerget.

Jesus tog engang Peter, Jakob og Johannes med sig op paa et højt Bjerg. Og her blev han forvandlet for dem, saa at hans Ansigt skinnede som Solen, og hans Klæder blev hvide som Lyset. Og de saa Moses og Elias, som viste sig for dem i Herlighed og talte med Jesus om hans Udgang, som han skulde fuldbyrde i Jerusalem. Da tog Peter Ordet og sagde til Jesus: „Herrel det er godt, at vi er her; hvis du vil, saa vil vi gøre tre Boliger, en for dig og en for Moses og en for Elias.“ Medens han endnu talte, overskyggede en klar Sky dem, og der kom en Røst fra Skyen: „Denne er min Søn, den elskede, i hvem jeg har Velbehag; hør ham!“ Da Disciple hørte dette, faldt de paa deres Ansigt og frygtede saare. Men Jesus traadte frem, rørte ved dem og sagde: „Staa op, og frygt ikke!“ Og da de opløftede deres Øjne, saa de ingen uden Jesus alene. Da de gik ned ad Bjerget, bød Jesus dem, at de ikke maatte tale til nogen om dette Syn, førend Menneskesønnen var opstaaet fra de døde.

2. Eet er fornødent.

Iblandt Jesu Venner var en Mand ved Navn **Lazarus**, der boede i den lille By **Bethania** nær ved Jerusalem tillige med sine Søstre **Martha** og **Marie**. Engang da Jesus kom ind i Lazarus's Hus, satte **Marie** sig ved Jesu Fødder og hørte paa hans Tale. **Martha** havde derimod travlt med en stor Anretning, og hun gik da hen til Jesus og sagde: „Herrel agter du ikke paa, at min Søster lader mig være ene om Anretningen? sig dog til hende, at hun skal komme og hjælpe mig.“ Men Jesus svarede hende: „Martha! Martha! du gør dig Bekymring og Uro med mange Ting; men eet er fornødent. Marie har valgt den gode Del, som ikke skal tages fra hende.“

3. Jesus opvækker Lazarus.

Da Lazarus engang blev syg, sendte hans Søstre Bud til Jesus og lod ham sige: „Herrel den, som du elsker, er syg.“ Jesus var den Gang i Landet hinsides Jordan, og der blev han endnu i to Dage; saa sagde han til sine Disciple: „Lazarus, vor Ven, er sovet ind, men jeg gaar hen for at vække ham.“ Da sagde hans Disciple: „Herrel sover han, saa bliver han rask.“ Men nu sagde Jesus dem rent ud: „Lazarus er død.“ Da Jesus kom til Bethania, havde Lazarus allerede ligget fire Dage i Graven; og der var mange kommet fra Jerusalem ud til Martha og Marie for at trøste dem over deres Broder. Da Martha hørte, at Jesus kom, gik hun ham i Møde og sagde: „Herrel havde du været her, da var min Broder ikke død.“ Jesus svarede: „Din Broder skal opstaa. Jeg er Opstandelsen og Livet; den, som tror paa mig, skal leve, om han end dør.“ Nu kom ogsaa Marie og de, som var hos hende i Huset, ud til Jesus; og Marie kastede sig ned for Jesu

Fødder og sagde: „Herrel! havde du været her, da var min Broder ikke død.“ Da Jesus saa hende græde og saa de Jøder græde, der var kommet med hende, blev han saare bevæget og sagde: „Hvor har I lagt ham?“ De svarede: „Herrel! kom og se!“ Jesus græd, og da Jøderne saa det, sagde de: „Se, hvor han elskede ham!“ Da de kom til Graven, bød Jesus dem at tage Stenen bort; og saa opløftede han sine Øjne og sagde: „Fader! jeg takker dig, fordi du har hørt mig. Jeg ved vel, at du altid hører mig; men jeg sagde det for Folkets Skyld, som staar her, for at de skal tro, at du har udsendt mig.“ Derpaa raabte han med høj Røst: „Lazarus, kom herud!“ Da kom den døde ud, indsvøbt i sine Jordeklæder. Og Jesus sagde: „Løs ham, og lad ham gaal!“ Da de Jøder, som var til Stede, saa dette Under, troede mange af dem paa Jesus.

4. Zakæus.

Paa sin sidste Rejse til Jerusalem kom Jesus igennem Jeriko. Der boede en Mand ved Navn **Zakæus**, som var en rig Tolder. Han vilde gerne se Jesus; men han kunde ikke komme til for Folket, fordi han var lille af Vækst, og derfor løb han forud og steg op i et Træ. Da Jesus kom derhen og saa ham, sagde han: „Stig ned, Zakæus! thi i Dag bør jeg tage ind i dit Hus.“ Han skyndte sig da at stige ned og tog imod Jesus med Glæde. De, som saa det, blev vrede og sagde: „Han tager Herberg hos en Synder.“ Da sagde Zakæus: „Se, Herrel! Halvdelen af mit Gods giver jeg til de fattige, og dersom jeg har forurettet nogen, vil jeg erstatte det firefold.“ Og Jesus sagde: „I Dag er der blevet dette Hus Frelse til Del, efterdi ogsaa han er en Abrahams Søn. Thi Menneskesønnen er kommet for at søge og frelse det fortabte.“

14. Nogle flere af Jesu Lignelser.

1. Den barmhjertige Samaritan.

En skriftklog spurgte engang Jesus: „Hvem er min Næste?“ Paa dette Spørgsmaal svarede Jesus ved denne Lignelse: En Mand rejste fra Jerusalem til Jeriko og faldt iblandt Røvere. De udplyndrede og slog ham og gik saa bort og lod ham ligge halvdød. Nu hændte det sig, at en Præst rejste den samme Vej; han saa ham, men gik forbi. Derpaa kom en Levit; han saa ham ogsaa, men gik forbi. Men da kom en **Samaritan** rejsende. Og da han saa ham, ynkedes han inderlig over ham, og han gik hen og forbandt hans Saar og gød Olie og Vin deri. Derpaa løftede han ham op paa sit eget Dyr og førte ham til et Herberg og plejede ham. Og da han den næste Dag rejste bort, tog han to Sølvpenge, gav Værten dem og sagde til ham: „Plej ham nu, og hvad mere du lægger ud, vil jeg betale dig, naar jeg kommer tilbage.“ Derpaa spurgte Jesus den skriftkloge: „Hvem synes du nu var hans Næste, som faldt blandt Røvere?“ Den skriftkloge svarede: „Den, som øvede Barmhjertighed imod ham.“ Jesus sagde: „Gaa du hen og gør ligesaa!“

2. Den fortabte Søn.

Farisæerne, som bildte sig ind, at de var retfærdige, blev fortrydelige over, at Jesus viste Kærlighed imod saadanne Mennesker, som de foragtede og kaldte Syndere. Da sagde Jesus til dem: „Jeg siger eder: der bliver Glæde i Himlen over een Synder, der omvender sig, mere end over ni og halvfemsindstyve retfærdige, der ikke trænger til Omvendelse.“ Og derpaa fortalte han følgende Lignelse: En Mand havde to Sønner. Den yngste af dem sagde til Faderen: „Giv mig den Del af

Godset, som tilfalder mig!“ og Faderen delte da Godset imellem dem. Derpaa samlede den yngste alt sit og drog til et Land langt borte og forødt sit Gods i et ryggesløst Levned. Da han nu havde sat alt til, hvad han ejede, blev der en stor Hungersnød i Landet, og han begyndte at lide Mangel. Han gav sig da i Tjeneste hos en Mand der i Landet, og denne sendte ham ud paa sin Mark for at vogte Svin. Her led han saa stor Nød, at han begærede at mætte sig med den Føde, Svinene fik; og ingen gav ham noget. Da gik han i sig selv og sagde: „Hvor mange Daglejere har dog min Fader, og de har Brød i Overflødighed, men jeg omkommer af Hunger. Jeg vil staa op og gaa til min Fader og sige til ham: Fader! jeg har syndet imod Himlen og imod dig og er ikke længer værd at kaldes din Søn, men lad mig være som en af dine Daglejere.“ Han begav sig da paa Vej til sin Fader. Men da han endnu var langt borte, saa hans Fader ham og ynkede inderlig over ham og løb hen og faldt ham om Halsen og kyssede ham. Da sagde Sønnen: „Fader! jeg har syndet imod Himlen og imod dig og er ikke længer værd at kaldes din Søn.“ Men Faderen sagde til sine Tjenere: „Hent den bedste Klædning, og ifør ham den, og giv ham Ring paa Fingeren og Sko paa Fødderne, og slagt Fedekalven, og lad os spise og være glade! thi denne min Søn var død og er blevet levende, han var fortabt og er fundet igen.“

Den ældste Søn var ude paa Marken; og da han kom hjem og hørte Musik og Dans, spurgte han, hvad det skulde betyde; og da han fik at vide, at hans Broder var kommet hjem, og at Faderen derfor havde gjort et Gæstebud, blev han vred og vilde ikke gaa ind. Faderen gik da ud og bad ham; men han sagde: „Jeg har tjent dig

i saa mange Aar og har aldrig overtraadt dit Bud, og du har dog aldrig givet mig et Kid, at jeg kunde være lystig med mine Venner; men da denne din Søn er kommet hjem, som har forødt dit Gods med Skøger, saa slagter du Fedekalven til ham!“ Men Faderen sagde til ham: „Min Søn! du er altid hos mig, og alt, hvad jeg har, er dit; men nu burde man være lystig og glæde sig, fordi din Broder var død og er blevet levende igen, var fortabt og er fundet igen.“

3. Den rige og den fattige.

Til Advarsel for de rige og til Trøst for gudfrygtige fattige fortalte Jesus denne Lignelse: Der var **en rig Mand**, som klædte sig i Purpur og det fineste Linned og levede hver Dag i Fryd og Herlighed. Der var ogsaa **en fattig Mand** ved Navn Lazarus, som laa ved hans Dør, fuld af Saar, og ønskede at blive mættet af de Smuler, der faldt fra den riges Bord; men Hundene kom og slikkede hans Saar. Men nu skete det, at den fattige døde og blev af Englene baaret hen i Abrahams Skød. Den rige døde ogsaa og blev begravet, og da han slog Øjnene op i Dødsriget, hvor han var i Pine, saa han Abraham langt borte og Lazarus i hans Skød. Da raabte han: „Fader Abraham! forbarm dig over mig, og send Lazarus, for at han kan dyppe det yderste af sin Finger i Vand og læske min Tunge; thi jeg pines svarlig i denne Lue.“ Men Abraham svarede: „Søn! kom i Hu, at du har faaet dit gode i din Livstid, men Lazarus det onde; nu trøstes han, og du pines. Og desuden er der mellem os og eder et svælgende Dyb befæstet, saa at man ikke kan komme herfra over til eder, og heller ikke derfra over til os.“ Da sagde han: „Saa beder jeg dig, Fader! at du vil sende ham til min Faders Hus, hvor jeg har fem Brødre, for at

han kan vidne for dem, at de ikke ogsaa skal komme i dette Pinested.“ Abraham svarede ham: „De har Moses og Profeterne, lad dem høre dem!“ Men han sagde: „Ak nej, Fader Abraham! men dersom nogen kom til dem fra de døde, da omvendte de sig.“ Da sagde Abraham: „Hører de ikke Moses og Profeterne, da vilde de heller ikke lade sig overtale, om nogen opstod fra de døde.“

4. Farisæeren og Tolderen.

Til nogle, som stolede paa deres egen Retfærdighed og foragtede andre, sagde Jesus denne Lignelse: Der gik to Mænd op til Templet for at bede; den ene var en **Farisæer**, og den anden en **Tolder**. Farisæeren stod og bad ved sig selv saaledes: „Jeg takker dig, Gud! at jeg ikke er som andre Mennesker, der er Røvere, uretfærdige, Horkarle, eller ogsaa som denne Tolder; jeg faster to Gange om Ugen, og jeg giver Tiende af al min Indtægt.“ Tolderen stod langt borte og vilde ikke engang opløfte sine Øjne til Himlen, men slog sig for sit Bryst og sagde: „Gud, vær mig Synder naadigt!“ „Jeg forsikrer eder,“ sagde Jesus, „denne gik benaadet hjem til sit Hus, men den anden ikke; thi den, som ophøjer sig selv, skal fornedres; og den, som fornedrer sig selv, skal ophøjes.“

5. Den store Nadvere.

Der var en Mand, som gjorde en stor Nadvere og indbød mange. Og da Nadverens Time kom, udsendte han sin Tjener for at sige til de indbudte: „Kom, thi nu er alle Ting beredt.“ Men de begyndte alle som een at undskylde sig. Den første sagde: „Jeg har købt en Mark, og det er nødvendigt, at jeg gaar ud og ser den; jeg beder dig, hav mig undskyldt!“ En anden sagde: „Jeg har købt fem Par Okser, og jeg gaar hen for at prøve

dem; jeg beder dig, hav mig undskyldt!“ Og en anden sagde: „Jeg tog mig en Hustru til Ægte, og derfor kan jeg ikke komme.“ Da Tjeneren kom og meldte sin Herre dette, blev han vred og sagde til Tjeneren: „Gaa hurtig ud paa Byens Stræder og Gader, og før fattige og Krøblinger og lamme og blinde herind!“ Og da Tjeneren kom og sagde: „Det er gjort, som du befalede, og der er endnu Rum,“ sagde Herren til ham: „Gaa ud paa Vejene og ved Gærderne, og nød dem at gaa ind, for at mit Hus kan blive fuldt. Thi jeg siger eder, at ingen af hine Mænd, som var indbudt, skal smage min Nadvere.“

6. Arbejderne i Vingaarden.

Himmeriges Rige ligner en Husbonde, som tidlig om Morgen gik ud for at leje Arbejdere til sin Vingaard. Og da han kom overens med Arbejderne om en Penning i Dagløn, lod han dem gaa hen i sin Vingaard. Og han gik ud ved den tredje Time, og da han saa andre staa ledige paa Torvet, sagde han til dem: „Gaa ogsaa I hen i Vingaarden, og jeg vil give eder, hvad ret er.“ Han gik atter ud ved den sjette og niende Time og gjorde ligesaa. Endnu ved den ellefte Time gik han ud og fandt andre staa ledige, og han sagde til dem: „Hvorfor staar I her den hele Dag ledige?“ De svarede: „Fordi ingen lejede os.“ Da sagde han til dem: „Gaa ogsaa I hen i Vingaarden, og hvad ret er, skal I faa.“ Da det blev Aften, sagde Vingaardens Herre til sin Foged: „Kald Arbejderne frem, og giv dem Lønnen, og gaa fra de sidste til de første.“ De, som var lejet ved den ellefte Time, kom da frem og fik hver en Penning. Da de første kom, mente de, at de skulde faa mere; men de fik ogsaa hver en Penning. Da de fik den, blev de vrede paa Husbon-

den og sagde: „Disse sidste har kun arbejdet een Time, og du regner dem lige med os, som har baaret Dagens Byrde og Hede.“ Men han svarede en af dem: „Ven, jeg gør dig ikke Uret. Er du ikke kommet overens med mig om en Penning? Tag din Penning og gaal Men jeg vil give denne sidste ligesom dig. Eller har jeg ikke Lov til at gøre med mit, hvad jeg vil? eller er dit Øje ondt, fordi jeg er god?“ Saaledes skal de sidste blive de første, og de første de sidste; thi mange er kaldede, men faa er udvalgte.

7. De betroede Talenter.

En Mand, der drog udenlands, kaldte sine Tjenere og betroede dem sin Formue; en gav han fem Talenter, en anden to, og en anden een, hver efter hans Evne. Den, som havde faaet de fem Talenter, gik hen og købslog med dem og vandt fem Talenter til. Og den, som havde faaet de to Talenter, vandt ogsaa to til. Men den, som havde faaet den ene Talent, gik hen og skjulte sin Herres Penge i Jorden. En lang Tid efter kom disse Tjeneres Herre hjem og holdt Regnskab med dem. Da gik den frem, som havde faaet fem Talenter, og sagde: „Herre, du betroede mig fem Talenter; se, jeg har med dem vundet andre fem Talenter.“ Og Herren sagde til ham: „Vel, du gode og tro Tjener! Du har været tro over lidet, jeg vil sætte dig over meget; gaa ind til din Herres Glædel!“ Derefter gik den frem, som havde faaet to Talenter, og sagde: „Herre, du betroede mig to Talenter; se, jeg har med dem vundet andre to Talenter.“ Og Herren sagde til ham: „Vel, du gode og tro Tjener! Du har været tro over lidet, jeg vil sætte dig over meget; gaa ind til din Herres Glædel!“ Saa traadte den frem, som havde faaet een Talent, og sagde: „Herre, jeg kendte

dig, at du er en haard Mand, som høster, hvor du ikke saaede, og samler, hvor du ikke spredte. Af Frygt derfor gik jeg hen og skjulte din Talent i Jorden; se, der har du, hvad dit er.“ Men Herren sagde til ham: „Du onde og lade Tjener! du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke saaede, og samler, hvor jeg ikke spredte; derfor burde du have overgivet mine Penge til Vekselererne, for at jeg, naar jeg kom, kunde have faaet mit igen med Rente.“ Og Herren sagde: „Tag derfor Talenten fra ham, og giv den til ham, som har de ti Talenter; thi enhver, som har, ham skal der gives, og han skal faa Overflod, men den, som ikke har, fra ham skal endog det tages, som han har. Og kast den udygtige Tjener ud i Mørket udenfor! der skal der være Graad og Tænders Gnidsel.“

15. Jesu Fjender.

I noget over tre Aar gik Jesus omkring i Jødeland og gjorde godt og lærte om Synderes Frelse. Men det var dog kun den mindste Del af Folket, der troede paa ham. Thi de fleste tænkte mere paa deres timelige end paa deres aandelige Nød; de havde ventet, at naar Frelseren kom, vilde han oprette et jordisk Rige og gøre Jøderne til et mægtigt Folk, og de blev derfor misfornøjede, da de saa, at Jesus ikke vilde være en jordisk Konge.

Men især var Præsterne og de skriftkloge Farisæere fjendske paa Jesus. Thi de ansaa sig selv for hellige og retfærdige og vilde gerne æres af Menneskene; men Jesus, som kendte deres Hjerter, satte dem i Rette for deres Hovmod og Hykleri og advarede Folket mod dem. Derover blev de forbitrede paa ham og søgte at ophidse Folket imod ham. Og jo mere Jesus ved sine Ord og Gerninger viste, at han var Guds Søn, desto mere

forhærdede de sig i deres Vantro, og desto mere hadede og forfulgte de ham. Da Jesus havde opvakt Lazarus, forsamlede de sig og sagde til hverandre: „Hvad skal vi gøre? thi dette Menneske gør mange Tegn, og dersom vi lader ham blive saaledes ved, vil alle tro paa ham.“ De besluttede da at slaa ham ihjel, og de gav den Befaling, at hvem der vidste, hvor han var, skulde give det til Kende, for at de kunde gribe ham.

16. Jesu Indtog i Jerusalem.

Jesus havde forudsagt sine Disciple, at han i Jerusalem skulde lide meget af Ypperstepræsterne og de skriftkloge og ihjelslaas; men dette skete ikke, før han selv vilde og var færdig med den Gerning, som han først vilde udrette. Da Tiden nu kom, rejste han med sine Disciple til Jerusalem; og da han kom til Oliebjerget, lod han hente et ungt Æsel og red derpaa, som Profeten **Sakarias** havde spaaet: „Forkynd Zions Datter: se, din Konge kommer til dig, sagtmodig og ridende paa Asenindens Føll“ Da man hørte, at Jesus kom, gik en stor Skare ham i Møde med Palmegrene i Hænderne, og mange bredte deres Klæder paa Vejen, og andre huggede Grene af Træerne og strøede dem paa Vejen; og de raabte: „Hosanna, du Davids Søn! lovet være Kongen, som kommer i Herrens Navn!“

Da Jesus kom nær til Staden, græd han over den og sagde: „Vidste du dog, ja selv paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred! Men nu er det skjult for dine Øjne! Den Tid skal komme, da dine Fjender skal kaste en Vold op omkring dig og belejre dig og trænge dig fra alle Sider; og de skal lægge dig øde og dine Børn i dig og ikke lade Sten paa Sten tilbage i dig, fordi du

ikke kendte din Besøgelses Tid.“ Jesus drog saa ind i Jerusalem, og han gik op til Templet, hvor han uddrev dem, der i Forgaarden solgte og købte, idet han sagde: „Der staa skrevet: mit Hus er et Bedehus; men I har gjort det til en Røverkule.“ Og han helbredte blinde og lamme, som kom til ham.

Det var **Søndagen før Paaske**, at Jesus holdt sit Indtog i Jerusalem, og om Aftenen gik han ud til Bethania med de tolv; men de følgende Dage kom han igen i Templet og lærte.

En Dag sad han i Templets Forgaard og saa, hvorledes Folk lagde Penge i Templets Blok. Mange rige lagde meget deri; men der kom ogsaa **en fattig Enke**, som lagde to smaa Kobberpenge i den. Da kaldte Jesus paa sine Disciple og sagde til dem: „Sandelig siger jeg eder, denne fattige Enke har lagt mere deri end alle de andre; thi de lagde af, hvad de havde tilovers, men hun lagde i sin Fattigdom alt, hvad hun ejede.“

Over alt dette blev Præsterne og de skriftkloge endnu mere forbitrede og tænkte paa, hvorledes de kunde faa ham dræbt; men de kunde ikke finde paa, hvorledes de skulde bære sig ad dermed; thi Folket hang ved ham og hørte ham. Om **Onsdagen** forsamlede de sig da hos Ypperstepræsten og holdt Raad om, hvorledes de kunde gribe Jesus med List, uden at Folket skulde mærke det. Da kom **Judas Iskariot**, som var en af de tolv, til dem og sagde: „Hvad giver I mig, saa vil jeg forraade Jesus til eder?“ Herover blev de glade og betalte ham tredive Sølvpenge, og Judas søgte nu at faa Lejlighed til hemmeligt at forraade Jesus til dem.

17. Den hellige Nadveres Indstiftelse.

Torsdag Aften efter at Jesus havde holdt sit Indtog i Jerusalem, begyndte Jødernes Paaske, og Jesus var den Aften samlet med sine tolv Apostle i Jerusalem og spiste Paaskelammet med dem efter Jødernes Skik. Imedens de spiste, sagde han: „Sandelig, sandelig, jeg siger eder: en af eder vil forraade mig.“ Og kort efter stod Judas op og gik hen til Ypperstepræsterne.

Under Paaskemaaltidet tog Jesus Brød, takkede og brød det og gav sine Disciple det og sagde: „Tag og æd! Dette er mit Legeme, som gives for eder; gør dette til min Ihukommelse!“ Og efter Maaltidet tog han Bægeret med Vin, takkede og gav dem og sagde: „Drik alle deraf! denne er den nye Pagts Kalk i mit Blod, som udgydes for eder til Syndernes Forladelse. Gør dette, saa ofte som I drikker det, til min Ihukommelse!“

Efter at Jesus med disse Ord havde indstiftet den hellige Nadvere, talte han endnu den samme Aften meget til sine elleve Apostle. Han sagde dem, at han blev nu kun en kort Tid hos dem; men derover skulde de ikke være bedrøvede; thi han gik bort for at berede dem Sted i sin Faders Hus; og naar han var gaaet bort, vilde han sende dem den Hellig Aand, som skulde vejlede dem til hele Sandheden. Han sagde dem ogsaa, at han vilde se dem igen, og da skulde deres Hjerter glædes, og ingen skulde tage deres Glæde fra dem. Til sidst opløftede Jesus sine Øjne mod Himlen og bad til sin himmelske Fader for sine Apostle og for alle dem, der ved deres Ord skulde komme til at tro paa ham.

Da Jesus havde endt sin Bøn, gik han med

sine Apostle ved Nattetide ud af Jerusalem til **Gethsemane** Have paa Oliebjerget, hvor han ofte forhen havde været med dem. Paa Vejen sagde han til **Peter**: „Førend Hanen galer to Gange i Nat, vil du fornægte mig tre Gange.“ Men Peter sagde: „Om jeg endog skulde dø med dig, vil jeg dog ikke fornægte dig.“

18. Jesu Lidelse og Død.

1. Jesus i Gethsemane Have.

Da Jesus kom til **Gethsemane**, tog han Peter, Jakob og Johannes med sig ind i Haven og sagde til dem: „Min Sjæl er bedrøvet indtil Døden; bliv her og vaag med mig!“ Saa gik han lidt bort fra dem, kastede sig ned paa sit Ansigt og bad: „Min Fader! er det muligt, da tag denne Kalk fra mig; dog ske ikke min, men din Vilje!“ Derpaa gik han tilbage til Disciple, og da han fandt dem sovende, sagde han til Peter: „Kunde du ikke vaage een Time med mig? Vaag og bed, at I ikke skal falde i Fristelse! Aanden er vel redebon, men Kødets er skrøbeligt.“ Jesus gik da atter bort fra dem og bad den samme Bøn; og da han i Dødsangst bad den tredje Gang, blev hans Sved som Bloddraaber, der faldt paa Jorden. Men en Engel kom fra Himlen og styrkede ham. Saa stod han op og gik hen til sine Disciple og sagde til dem: „Timen er kommet, da Menneskesønnen skal overgives i Synderes Hænder.“

I det samme kom **Judas** med en stor Skare af Ypperstepræsternes Tjenere, som bar Fakler og Vaaben; og Judas havde sagt til dem: „Den, som jeg kysser, ham er det, grib ham!“ Da Judas nu gik hen til Jesus og kyssede ham, sagde Jesus til ham: „Ven! hvorfor er du kommet? Judas! forraader du Menneskesønnen med et Kys?“ Da

traadte de til og greb Jesus og førte ham til Ypperstepræsten. Men alle Disciplene forlod ham og flygtede.

2. Jesus for det jødiske Raad.

Da Jesus om Natten blev ført til Ypperstepræsten, var Raadet forsamlet der, og det bestod af Præster og skriftkloge og Folkets Ældste, i alt halvfjerdsindstyve Mænd. De prøvede nu først paa at faa Jesus dømt ved falske Vidner; men da dette ikke vilde lykkes dem, fordi Vidnerne ikke stemmede overens, rejste Ypperstepræsten **Kajfas** sig og sagde til Jesus: „Er du Kristus, den levende Guds Søn?“ Jesus svarede: „Ja, jeg er.“ Da sagde Ypperstepræsten: „Nu har I hørt, at han bespottet Gud; har vi vel mere Vidnesbyrd behov?“ Og nu dømte de, at han var skyldig at dø, og de Mænd, som holdt Jesus, bespottede og slog ham.

Medens Jesus var fremstillet for Raadet, var **Peter** kommet ind i Ypperstepræstens Gaard, og han sad iblandt Tjernerne ved Ilden og varmede sig. Da kom en af Ypperstepræstens Piger, og da hun saa Peter, spurgte hun ham, om han ikke var en af Jesu Disciple. Men Peter frygtede og nægtede det. Da saa en anden paa ham og sagde: „Jo, du er en af dem.“ Men Peter nægtede det atter. Kort efter sagde nogle af dem, som stod der: „Jo vist er du en af dem; dit Maal røber dig, du er en Galilæer.“ Men Peter nægtede det tredje Gang og sagde: „Jeg kender ikke det Meneske, som I taler om;“ og han begyndte at sværge og forbande sig derpaa. Da galede Hanen. Og Herren vendte sig og saa paa Peter; og Peter kom i Hu, hvad Herren havde sagt til ham, og han gik udenfor og græd bitterlig.

Da **Judas** hørte, at Jesus var dømt til Døden,

fortrød han, hvad han havde gjort, og gik hen til Præsterne med de tredive Sølvpenge og sagde: „Jeg har syndet og forraadt uskyldigt Blod.“ Men de sagde: „Hvad kommer det os ved? det maa blive din Sag.“ Saa kastede Judas Sølvpengene i Templet og gik hen og hængte sig.

3. Jesus for Pilatus.

Da Ypperstepræsten og Raadet havde dømt Jesus til Døden, førte de ham tidlig om Morgenen til den romerske Landshøvding **Pontius Pilatus**, for at han kunde stadfæste deres Dom. Før at faa Pilatus til at gøre dette, anklagede de Jesus og sagde: „Han forleder Folket til Oprør og forbyder at give Kejseren Skat og siger, at han er en Konge.“ Da spurgte Pilatus ham, om han var Jødernes Konge, og Jesus svarede: „Mit Rige er ikke af denne Verden.“ Og da Pilatus nu igen spurgte ham, om han saa dog var en Konge, svarede han: „Ja, jeg er en Konge; jeg er født og kommet til Verden for at vidne om Sandheden; enhver, som er af Sandheden, hører min Røst.“ Pilatus mærkede nok, at Jesus var uskyldig, og han havde helst givet ham fri; men han frygtede for de fornemme Jøders Fjendskab, og han søgte derfor at faa Folket til at forlange, at Jesus skulde gives fri. Han fremstillede da Jesus tillige med en Morder og Røver, der hed Barrabas, og sagde til Folket: „Det er Skik, at jeg giver eder en fri om Paasken; hvem af disse vil I, at jeg skal give eder fri?“ Men nu havde Præsterne faaet dem op-hidset imod Jesus, saa de raabte: „Bort med denne, og giv os Barrabas fri!“ Og da Pilatus sagde til dem: „Hvad skal jeg gøre med Jesus, som kaldes Jødernes Konge?“ raabte de: „Korsfæst, korsfæst ham!“ Pilatus tog da Vand og vaskede sine Hænder i Folkets Paasyn og sagde:

„Jeg har ingen Skyld i denne retfærdiges Blod; det maa blive eders Sag.“ Da raabte Folket: „Hans Blod komme over os og vore Børn!“

Pilatus lod derpaa Jesus hudstryge, og Stridsmændene hængte til Spot en Purpurkaabe om ham og flettede en Krone af Torne og satte den paa hans Hoved og gav ham et Rør i Haanden; og saa førte Pilatus ham frem for Folket og sagde: „Se, hvilket Menneske!“ Men de raabte: „Korsfæst, korsfæst ham!“ Pilatus tænkte dog endnu paa at give Jesus fri; men da raabte Jøderne: „Giver du ham fri, saa er du ikke Kejserens Ven.“ Og da Pilatus hørte dette Ord, gav han Jesus hen til at korsfæstes.

4. Jesu Korsfæstelse.

Det var **Fredag** Formiddag Klokken ni, da Pilatus dømte, at Jesus skulde korsfæstes; og de førte ham straks ud til et Sted tæt uden for Byen, som kaldtes **Golgatha**. Der fulgte en stor Hob af Folket med, og Kvinderne jamrede og græd over ham. Men Jesus vendte sig om imod dem og sagde: „Jerusalems Døtre! græd ikke over mig, men græd over eder selv og eders Børn; thi gør man dette ved det grønne Træ, hvorledes vil det da gaa med det tørre?“

Da de kom til Golgatha, korsfæstede de Jesus der; men han bad for dem og sagde: „Fader, tilgiv dem; thi de ved ikke, hvad de gør!“

Ved Korset stod Jesu Moder og den Discipel, som han elskede. Da Jesus saa dem, sagde han til sin Moder: „Se, det er din Søn!“ og til Johannes: „Se, det er din Moder!“ Og fra den Tid tog Johannes hende hjem til sig.

Tillige med Jesus var to Røvere blevet korsfæstet, een paa hver Side af ham; og da nu Folket, som stod omkring, spottede Jesus, saa spot-

tede ogsaa den ene af Røverne ham og sagde: „Er du Kristus, da frels dig selv og os!“ Da satte den anden ham i Rette derfor og sagde: „Vi faar, hvad vi har forskyldt for vore Gerninger, men denne gjorde intet uskikkeligt.“ Derpaa sagde han til Jesus: „Herrel tænk paa mig, naar du kommer i dit Rigel!“ Og Jesus svarede: „Sandelig siger jeg dig: i Dag skal du være med mig i Paradis.“

Fra Middag af var der i tre Timer et Mørke over det hele Land, og Klokken tre raabte Jesus: „Min Gud! min Gud! hvorfor har du forladt mig?“ Derpaa sagde han: „Jeg tørster,“ og en løb hen og gav ham Eddike at drikke. Og da han havde drukket, sagde han: „Det er fuldbragt!“ og han raabte igen med høj Røst: „Fader, i dine Hænder befaler jeg min Aand!“ Og da han havde sagt dette, bøjede han Hovedet og opgav Aanden.

Da skælvede Jorden, og Klipper revnede, og Forhænget for det Allerhelligste i Templet sønderreves fra øverst til nederst. Kort efter gik Stridsmændene hen for at se, om de korsfæstede var døde. Da saa de, at Jesus var død, men en af dem stak dog et Spyd i hans Side, og der flød Blod og Vand ud.

5. Jesu Begravelse.

Da Jesus var død paa Korset, gik henimod Aften to gudfrygtige Raadsherrer, **Josef** af Arimathæa og **Nikodemus**, hen og tog Jesu Legeme ned af Korset og begravede det efter Jødernes Skik i en Grav, som var indhugget i en Klippe, og de væltede en stor Sten for Indgangen.

Derpaa gik Ypperstepræsterne til Pilatus og sagde: „Det er faldet os ind, at denne Bedrager sagde, medens han levede, at han om tre Dage vilde opstaa. Befal derfor, at Graven bliver nøje bevogtet indtil den tredje Dag, for at hans Disciple

ikke skal komme om Natten og stjæle hans Legeme og sige til Folket, at han er opstanden fra de Døde.“ Der blev da sat Vagt ved Graven, og Stenen blev forseglet.

19. Jesu Opstandelse.

1. Paaskemorgen.

Om Søndagen, som var den tredje Dag efter Jesu Død, skete der ved Daggry et stort Jordskælv. Da kom Herrens Engel ned fra Himlen og væltede Stenen fra Jesu Grav og satte sig paa den; og Jesus opstod af Graven. Men Vagten blev forfærdet og faldt til Jorden.

Samme Morgen gik nogle Kvinder til Graven for at salve Jesu Legeme, og de talte med hverandre om, hvorledes de skulde faa Stenen væltet fra Graven; men i det samme saa de, at den var væltet fra. Da løb en af Kvinderne, som hed **Marie Magdalene**, hen til Apostlene og fortalte dem dette. Men de andre Kvinder gik ind i Graven, og der saa de en Engel, som sagde til dem: „I leder efter Jesus af Nazareth, den korsfæstede; han er ikke her, han er opstanden.“ Nu kom **Peter** og **Johannes** løbende til Graven og saa, at den var aaben, og at Jordeklæderne laa der, men Jesus saa de ikke. Kort efter kom Marie Magdalene igen til Graven, og for hende aabenbarede Jesus sig og sagde til hende: „Gaa til mine Brødre, og sig dem, at jeg farer op til min Fader og eders Fader!“

2. Paaskedags Aften.

Den Dag, da Jesus var opstanden, gik to af Disciple til en By ved Navn **Emmaus** og talte med hinanden om det, som var sket i de sidste Dage. Da kom Jesus og vandrede med dem; men

de kendte ham ikke. Han gav sig i Samtale med dem, og de fortalte ham, at de nok havde hørt, hvad de Kvinder havde fortalt, der om Morgenens tidlig havde været ved Graven; men de troede det ikke og var bedrøvede. Da sagde Jesus til dem: „O, I Daarer og senhjertede til at tro alt, hvad Profeterne har sagt! Burde Kristus ikke lide dette og indgaa til sin Herlighed?“ Og han udlagde nu for dem, hvad der var skrevet om ham. Da de kom til Emmaus, lod han, som han vilde gaa videre; men de bad ham og sagde: „Bliv hos os; thi det er mod Aften, og Dagen hælder!“ Han gik da ind med dem; og da han sad til Bords med dem, tog han Brødet, velsignede og brød det og gav dem. Da fik de Øjnene op og kendte ham; men saa blev han usynlig for dem. De stod da straks op og vendte tilbage til Jerusalem, hvor de fandt Apostlene forsamlede, og disse sagde til dem: „Herren er sandelig opstanden og set af Simon“ (Peter). De to Disciple begyndte nu at fortælle, hvad der var sket dem, og som de talte herom, stod Jesus selv midt iblandt dem og sagde: „Fred være med eder!“ Og nu blev der en Glæde, da de saa Herren.

3. Thomas.

Da Jesus, den Dag han var opstanden, aabenbarede sig for Apostlene, var en af dem, som hed **Thomas**, ikke tilstede. Da de andre fortalte ham det, sagde han: „Det tror jeg ikke, førend jeg stikker min Finger i Naglegabene i hans Hænder og stikker min Haand i hans Side.“ Otte Dage efter var de alle forsamlede. Pludselig stod Jesus midt iblandt dem og sagde: „Fred være med eder!“ og derpaa sagde han til Thomas: „Ræk din Finger hid, og se mine Hænder, og ræk din Haand hid, og stik den i min Side, og vær ikke vantro,

men troende!“ Da sagde Thomas til ham: „Min Herre og min Gud!“ Men Jesus sagde: „Nu tror du, Thomas! fordi du har set mig; men salige er de, som ikke ser og dog tror.“

20. Jesu Himmelfart.

I en Tid af fyrretyve Dage aabenbarede den opstandne Jesus sig flere Gange for sine Apostle og talte med dem om Guds Rige. Han blev ogsaa set af andre end af Apostlene og engang af mere end fem Hundrede. Mod Slutningen af de fyrretyve Dage aabenbarede han sig for Apostlene paa et Bjerg i Galilæa og sagde til dem: „Mig er givet al Magt i Himlen og paa Jorden. Gaa derfor ud og gør alle Folkeslagene til mine Disciple, idet I døber dem til Faderens og Sønnens og den Hellig Aands Navn og lærer dem at holde alt, hvad jeg har befalede eder. Og se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende.“ Til sidst førte han dem ud paa Oliebjerget ved Bethania; her opløftede han sine Hænder og velsignede dem og for saa op til Himlen i deres Paasyn, og en Sky tog ham bort fra deres Øjne.

Som de stod og stirrede op mod Himlen efter ham, da stod to Mænd i hvide Klæder hos dem, og de sagde: „I galilæiske Mænd! hvorfor staar I og ser op mod Himlen? Denne Jesus, som er optaget fra eder til Himlen, skal komme igen paa samme Maade, som I har set ham fare til Himmels.“ Da tilbad Apostlene Herren og vendte tilbage til Jerusalem med stor Glæde og lovede og priste Gud.

21. Den Hellig Aands Udgydelse over Apostlene.

Herren havde befalede sine Apostle, at de efter

hans Himmelfart skulde blive i Jerusalem, indtil den Hellig Aand var udgydt over dem, og han havde sagt dem, at det ikke skulde vare mange Dage, inden dette skete. En af disse Dage valgte de en af Disciple, der hed **Matthias**, til at være Apostel i Stedet for Judas. Og da de nu alle tolv var forsamlede paa **Pinsefesten**, som var ti Dage efter Kristi Himmelfart, kom der pludselig en Lyd fra Himlen, som naar en stærk Storm farer frem, og den opfyldte hele Huset, hvor de sad; og de saa ligesom Ildtunger, der fordelte sig og satte sig paa hver af dem; og de blev alle opfyldt af den **Hellig Aand** og begyndte at tale i andre Tungemaal, efter som Aanden gav dem at udsige.

Folk strømmede sammen og hørte med Forundring herpaa; og da stod **Peter** frem og talte til dem og sagde, at nu opfyldtes det, som Gud havde forjættet ved Profeten **Joel**, at i den sidste Tid vilde han udgyde sin Aand over alle, over Mænd og Kvinder, over unge og gamle. Og derpaa talte Peter endnu meget til Folket om den korsfæstede og opstandne Jesus, der nu var op højet ved Guds højre Haand og havde udgydt den Hellig Aand. Peters Tale gik dem til Hjerter, og de sagde til Apostlene: „I Mænd, Brødre! hvad skal vi gøre?“ Da svarede Peter: „Omvender eder, og hver af eder lade sig døbe i Jesu Kristi Navn til Syndernes Forladelse, og I skal faa den Hellig Aands Gave.“ Og der var da henved tre Tusinde, der paa den Dag lod sig døbe.

Fra nu af blev hver Dag nogle optaget i Menigheden; og de troende holdt sig sammen og blev undervist af Apostlene og forsamlede sig med hverandre til Bøn og den hellige Nadveres Nydelse; og der var ingen trængende iblandt dem; thi de rige delte deres Gods med de fattige.

22. Apostlene for det jødiske Raad.

Jesus havde givet sine Apostle Kraft til at gøre Undergerninger i hans Navn; og efter at den Hellig Aand var udgydt over dem paa Pinsefesten, gjorde de mange saadanne Gerninger. En Dag, da **Peter** og **Johannes** vilde gaa ind i Templet, sad der ved Døren en Mand, som var lam fra Fødselen af. Han havde ladet sig bære derhen og sad der for at faa en Almisse af Folk, som gik ind i Templet. Han bad nu ogsaa Peter og Johannes om en Almisse; men da sagde Peter til ham: „Sølv og Guld ejer jeg ikke, men hvad jeg har, giver jeg dig: i Jesu Kristi Navn staa op og gaal!“ Og straks sprang han op og gik omkring og priste Gud. Da Folket saa dette, forundrede de sig, og Peter holdt nu en Tale til dem og formanede dem til at omvende sig og tro paa Jesus Kristus, i hvis Navn denne Gerning var sket. Og mange af dem, som hørte hans Tale, blev troende. Men Præsterne og de skriftkloge, som var forbitrede over den Fremgang, Apostlenes Prædiken havde, greb Peter og Johannes og stillede dem for Raadet. Men her talte de med saadan Frimodighed, at Raadet forundrede sig derover og gav dem fri, men forbød dem at prædike om Jesus.

Men de blev ved med deres Prædiken, og det varede ikke længe, førend de blev ført for Raadet igen tillige med de øvrige Apostle, og Ypperstepræsten sagde da til dem: „Forbød vi eder ikke alvorlig at lære i dette Navn, og dog fylder I Staden med eders Lære?“ Da svarede Peter: „Man bør adlyde Gud mere end Mennesker. I hængte Jesus paa Korset og ihjelslog ham; men Gud har oprejst ham og ophøjet ham til en Fyrste og Frelser ved sin højre Haand, for at give Israel Omvendelse og Syndernes Forladelse; og vi er

hans Vidner herom.“ Nu blev Raadsherrerne saa forbitrede, at de talte med hverandre om at slaa Apostlene ihjel. Men der var i Raadet en betænk-som Mand, en Farisæer ved Navn **Gamaliel**; han raadede til at give Apostlene fri og sagde, at dersom deres Foretagende kun var Menneskepaafund, saa vilde det falde hen af sig selv, men dersom det var af Gud, saa kunde de dog ikke forhindre det. De fulgte da ogsaa hans Raad og gav Apostlene fri; dog lod de dem først hudstryge og forbød dem at tale om Jesus. Men Apostlene blev ved hver Dag at prædike om Herren baade i Templet og i Husene; og Guds Ord havde saadan Fremgang, at endog mange af Præsterne blev troende.

23. Stefanus.

Foruden Apostlene var der ogsaa andre, der prædikede om Jesus og bekræftede deres Lærdom ved Undergerninger, og iblandt dem udmærkede sig især en Mand, som hed **Stefanus**. Han blev da ogsaa ført for Raadet, og der holdt han en Tale, hvori han bebrejdede Jøderne deres Vantro. Herover blev de som rasende; men Stefanus saa rolig op mod Himlen og sagde: „Se, jeg ser Himlen aaben og Menneskesønnen staa ved Guds højre Haand.“ Da for de ind paa ham og slæbte ham uden for Staden og stenede ham. Imedens de stenede ham, bad han og sagde: „Herre Jesus, tag imod min Aand!“ Og han kastede sig paa Knæ og raabte: „Herre, tilregn dem ikke denne Synd!“ Og som han sagde dette, sov han hen.

Saaledes blev Stefanus den første kristne **Martyr**; thi dem, som lider Døden for deres Tros Skyld, kalder vi Martyrer, d. e. Vidner.

24. Kornelius.

Herren havde befalet sine Apostle, at de skulde

gaa ud og gøre alle Folk til hans Disciple; men i Begyndelsen døbte de dog ingen Hedninger, men alene Jøder, thi de mente, at Hedningerne først maatte blive Jøder, inden de kunde blive Kristne. Da skete det engang, medens **Peter** opholdt sig i Byen **Joppe**, at der kom nogle Mænd til ham, som var sendt fra en gudfrygtig Hedning, der hed **Kornelius** og var romersk Hovedsmand i Staden **Cæsarea**. Og de fortalte, at Kornelius havde, da han bad til Gud, set en Engel, som havde sagt til ham: „Din Bøn er hørt, Kornelius! Send Bud til Joppe efter Simon Peter; han skal sige dig, hvad du skal gøre, saa at du og dit Hus kan frelses.“ Just da disse Mænd kom, havde Peter ogsaa haft et Syn, og saa snart han hørte deres Ærinde, forstod han, at Synet havde at betyde, at han skulde følge med til Kornelius. Han fulgte da med, og da han kom der, talte han om Jesus Kristus til Kornelius og dem, der var hos ham. Og imedens han talte, faldt den Hellig Aand paa alle dem, som hørte ham, saa de talte i fremmede Tungemaal og priste Gud. Da sagde Peter: „Er der vel noget til Hinder for at døbe disse, der har faaet den Hellig Aand ligesom vi.“ De blev da alle døbt, og fra den Tid af blev Hedninger lige saa vel som Jøder optaget i Menigheden.

25. Apostelen Paulus.

Kort førend den første Hedning blev døbt, kaldte Herren en Mand til Apostel, der især skulde forkynde Evangeliet for Hedningerne, og han hed **Saul** eller **Paulus**. Han havde forhen forfulgt de Kristne paa det ivrigste, og da Stefanus blev stenet, stod han og saa derpaa med Velbehag. Og kort Tid derefter rejste han til Byen **Damaskus** i **Syrien** for at gribe de Kristne, han kunde finde der, og føre dem bundne til Jerusalem. Men

da han kom nær til Damaskus, omstraaledes han pludselig af et stærkt Lys fra Himlen, og han sank til Jorden; og han hørte en Røst, som sagde: „Saul! Saul! hvorfor forfølger du mig?“ Da sagde Saul skælvende: „Hvem er du Herre?“ Og Herren svarede: „Jeg er Jesus, som du forfølger; det vil blive dig haardt at stampe imod Brodden.“ Og da Saul nu igen spurgte: „Herre! hvad vil du, at jeg skal gøre?“ fik han til Svar: „Staa op og gaa ind i Byen! der skal det blive dig sagt, hvad du skal gøre.“ Da stod han op og gik til Byen; men han var blevet blind og maatte lade sig lede derhen. I Damaskus var der en Kristen, som hed **Ananias**. Han fik i et Syn Befaling af Herren til at gaa til Saul; og da Ananias forundrede sig herover, fordi han havde hørt saa meget ondt om Saul, sagde Herren: „Gaal thi han er mig et udvalgt Redskab til at bringe mit Navn frem for Hedninger og Konger og Israels Børn.“ Ananias gik da hen til Saul og lagde Hænderne paa ham og sagde: „Jesus, som aabenbarede sig for dig paa Vejen, har sendt mig, for at du skal faa dit Syn igen og fyldes med den Hellig Aand.“ Da fik han sit Syn og stod op og blev døbt. Og straks begyndte han at prædike om Herren til stor Forundring for alle.

Siden rejste **Paulus** til **Antiokia**, som var Hovedstaden i **Syrien**. Der prædikede han et helt Aar, og der var det først, at de, som hørte til Herrens Menighed, blev kaldt **Kristne**. Derefter rejste Paulus mange Aar omkring i Hedningelandene og forkyndte Kristi Evangelium baade for Hedninger og for Jøder; thi mange Jøder havde da bosat sig vidt omkring i det romerske Rige.

Paulus foretog ud fra Antiokia tre store Rejser. Den første Rejse gik til **Lilleasien**, hvor han fik

stiftet kristne Menigheder i mange Byer. Paa den anden Rejse besøgte han Menighederne i Lilleasien, og derfra drog han over til Evropa, da han havde haft et Syn: en makedonisk Mand stod for ham og bad ham: „Kom over til Makedonien og hjælp os!“ Paulus rejste straks og kom til Byen **Filippi i Makedonien**, hvor der blev stiftet en Menighed. Paulus og hans Ledsagere blev af den hedenske Øvrighed kastet i Fængsel; men ved Midnat, da de i Fængslet bad til Gud og sang Lovsange, og de andre Fanger lyttede, kom der et stærkt Jordskælv, saa at Dørene sprang op, og alles Lænker løstes. Fangevogteren, som saa, at Dørene stod aabne, og mente, at Fangerne var undløbet, drog sit Sværd og vilde have dræbt sig, men Paulus raabte til ham: „Gør dig ikke noget ondt! Vi er her allesammen.“ Nu kastede Fangevogteren sig skælvende ned for Paulus, og derpaa førte han ham og hans Ledsagere ud af Fængslet og sagde til dem: „Hvad skal jeg gøre, for at jeg kan blive frelst?“ „Tro paa den Herre Jesus Kristus,“ svarede Paulus, „saa skal du og dit Hus blive frelst.“ Og Paulus talte Herrens Ord til Fangevogteren og alle i hans Hus, og de troede og blev alle døbt. Saa rejste Paulus til andre Byer i Makedonien og videre til **Grækenland**, først til **Athen** og derfra til **Korinth**, hvor han opholdt sig halvdandet Aar og stiftede en stor Menighed. Paa sin tredje Rejse opholdt Paulus sig noget over to Aar i Byen **Efes** i Lilleasien og besøgte derefter Menighederne i Evropa.

Paulus udførte sin Apostelgerning under megen Modstand og Forfølgelse, især af Jøderne, og da han efter sin tredje Rejse kom tilbage til Jerusalem, greb Jøderne ham og vilde have dræbt ham; men den romerske Høvedsmand udfriede ham af deres Hænder og sendte ham til Landshøvdingen

i Cæsarea, hvor han sad fanget i to Aar. Saa blev han sendt til **Rom** for at dømmes af Kejseren, og der var han ogsaa i Fængsel i to Aar; men mange kom til ham i hans Fængsel, og han prædikede Evangeliet for dem med Frimodighed. Efter at Paulus var frigivet, gjorde han endnu en Rejse; men da han saa nogen Tid efter kom til Rom igen, havde Kejser **Nero** begyndt en skrækkelig Forfølgelse mod de Kristne. Mange blev paa det grusomste dræbt, og Paulus blev ogsaa grebet og halshugget. Kort før sin Død skrev han i et Brev til sin Discipel Timotheus: „Jeg har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet og bevaret Troen; nu ligger Retfærdighedens Sejrskrans til Rede for mig.“

Paa samme Tid som Paulus led ogsaa **Peter** Martyrdøden i Rom; han blev korsfæstet.

26. Jerusalems Ødelæggelse.

Herren havde sagt, at den Tid skulde komme, da Fjender skulde belejre Jerusalem og ødelægge den og ikke lade Sten paa Sten tilbage i den, fordi den ikke kendte sin Besøgelses Tid; og denne Spaadom opfyldtes halvfjerdsindstyve Aar efter Kristi Fødsel. Jøderne gjorde nemlig Oprør mod Romerne, og disse kom med en stor Krigshær og belejrede Jerusalem. Jøderne forsvarede sig med stor Haardnakkethed og vilde ikke overgive sig, skønt de led skrækkelig Nød, og mange Tusinde omkom af Hunger. Men til sidst blev Staden indtaget af den romerske Kejsers Søn **Titus**; Templet blev afbrændt, Staden ødelagt, og Indbyggerne solgt som Slaver.

Men denne Ødelæggelse ramte ikke de Kristne; thi de af dem, som boede i Jerusalem, var ved

Krigens Begyndelse draget ud af Staden, da de saa, at Ødelæggelsen var nær.

27. Apostelen Johannes.

Johannes blev den ældste af alle Apostlene; han levede endnu mange Aar efter Jerusalems Ødelæggelse og opholdt sig mest i Staden **Efesus** i Lille-Asien. En af de romerske Kejsere forviste ham til den lille Ø **Patmos**, vesten for Lille-Asien; men han kom igen i Frihed og vendte tilbage til Efesus, hvor han døde henved hundrede Aar gammel. Om hans sidste Dage er der intet fortalt i Bibelen; men i en anden gammel Bog staar at læse, at da Johannes var blevet ældgammel og ikke længer kunde gaa til de Kristnes Forsamlinger, lod han sig dog bære derhen og sagde hver Gang kun disse Ord: „Mine Børn! elsk hverandre!“

28. Om det nye Testamentes hellige Bøger.

Den Del af Bibelen, som kaldes **det nye Testamente**, er skrevet af nogle af Herrens Apostle og deres Medarbejdere og indeholder følgende Bøger:

De fire Evangelier, som er skrevet af **Matthæus**, **Markus**, **Lukas** og **Johannes**, indeholder Beretninger om Jesu Liv og Levnet, om hans Ord og Gerninger. De to af Evangelisterne, nemlig **Matthæus** og **Johannes**, var Jesu Apostle; **Markus** var Apostelen **Peters** Ledsager, og **Lukas** fulgte i lang Tid med Apostelen **Paulus**.

Den næste Bog, som kaldes **Apostlenes Gerninger**, er skrevet af Evangelisten **Lukas** og fortæller om Apostlene, især om **Peter** og **Paulus**.

Efter disse historiske Bøger følger en **Del Breve**, som er skrevet af Apostlene, og som alle er fulde af kristelig Lære og Formaning.

Tretten Breve er skrevet af Apostelen **Paulus** til adskillige kristne Menigheder og til nogle af hans Disciple og Venner; eet er skrevet til Menigheden i **Rom**, to til Menigheden i **Korinth**, eet til Menighederne i **Galatien**, eet til Menigheden i **Efesus**, eet til Menigheden i **Filippi**, eet til Menigheden i **Kolossæ**, to til Menigheden i **Thessalonika**; to er skrevet til **Timotheus**, som Paulus havde sat til Forstander for Menigheden i Efesus, eet til **Titus**, som han havde sat til Forstander for Menighederne paa Øen Kreta, og eet til **Filemon**, som boede i Kolossæ.

Brevet til Hebræerne er skrevet af en apostolisk Mand, maaske af en af Paulus's Medarbejdere.

Derefter følger eet Brev af **Jakob**, to af Apostelen **Peter**, tre af Apostelen **Johannes** og eet af **Judas**.

Den sidste Bog i det nye Testamente kaldes **Aabenbaringen**. I den beskriver Apostelen **Johannes** et Syn, som han havde paa Øen **Patmos** om Kristi Kirkes Strid og Sejr.

Kirkens Historie efter Apostlenes Dage.

29. De Kristne forfølges af de romerske Kejsere.

Apostlene havde troligt udrettet den Gerning, som Herren havde paalagt dem, og Kristendommen var ved dem blevet udbredt vidt omkring i det store romerske Rige. Og efter deres Tid vedblev Kristendommen at udbrede sig, endskønt mange af de romerske Kejsere forfulgte de Kristne paa det grusomste, ligesom Kejser Nero havde gjort i Apostlenes Dage. I disse Forfølgelser led mange Tusinde Kristne Martyrdøden. Iblandt dem var en gammel ærværdig Mand ved Navn **Polykarp**, der i sin Ungdom havde set og hørt Apostelen Johannes og nu var Biskop for Menigheden i **Smyrna** i Lille-Asien. Da han blev ført for Retten, sagde den romerske Statholder til ham, at naar han vilde forbande og bespotte Kristus, skulde han faa sin Frihed. Men Polykarp svarede: „I seks og firsindstyve Aar har jeg tjent Kristus, og han har ikke bevist mig andet end godt; hvor kan jeg da forbande ham, min Herre og min Frelser!“ Statholderen truede ham nu med, at han skulde kastes for de vilde Dyr eller brændes levende; men Polykarp blev ved at være standhaftig. Da blev han dømt til at dø paa Baalet; og han gik Døden i Møde med Frimodighed og Glæde, og endnu, da han stod paa Baalet, priste han Herren.

Med samme Standhaftighed gik mangfoldige Kristne i Døden, baade unge og gamle, baade Mænd og Kvinder. Og derved lod mange af Hedningerne sig bevæge til at forlade Afguderne og tro paa den Herre, der saaledes kunde styrke sine Tjenere i Pinsler og i Døden. Jo mere derfor Kristendommen blev forfulgt, desto mere udbredte den sig.

30. Konstantin den Store.

I omtrent halvtredje Hundrede Aar maatte de Kristne udstaa mange Forfølgelser af de romerske Kejsere. Men saa kom der en Kejser i det romerske Rige ved Navn **Konstantin den Store**, som selv antog Kristendommen; og da hørte Forfølgelserne op, og Kristendommen blev den herskende Religion i Riget. Nu blev der bygget mange prægtige Kirker, og de kristne Biskopper kom til stor Ære og Anseelse; men der var nu ogsaa mange, som lod sig optage i den kristne Menighed, alene fordi der var timelig Fordel derved og ingen Forfølgelse at befrygte.

Paa Konstantin den Stores Tid var der en Præst i Aleksandria i Ægypten ved Navn **Arius**, som tvært imod den kristne Tro og den hellige Skrift lærte, at Jesus Kristus ikke var sand Gud tillige med Faderen, men kun en Skabning. Da der var mange, som holdt med Arius, lod Kejseren holde en stor Kirkeforsamling, hvor over tre Hundrede Biskopper var til Stede, og der blev da dømt, at Arius var en **Kætter**, eller falsk Lærer. Arius havde dog ogsaa efter den Tid mange Tilhængere, og der opkom siden efter mange andre Kætterier; men Herren var med sin Kirke, saa at Løgn og falsk Lærdom ikke fik Overhaand over den sande Kristendom.

31. Muhammed.

Det store romerske Rige svækkedes efterhaanden, og fremmede Folk brød ind og tog hver sit Stykke deraf. Et af disse Folk var **Araberne**, der havde hjemme i Arabien, øst for det røde Hav. Iblandt dem opstod omtrent seks Hundrede Aar efter Kristi Fødsel en Mand ved Navn **Muhammed**, der gav sig ud for at være en Guds Profet, større end Moses og Jesus, og han forkyndte en ny Religion, som han bildte Folk ind, at en Engel fra Himlen havde aabenbaret ham. Hans Hovedlærdom var denne: Der er een Gud, og Muhammed er hans Profet. Han lærte, at hans Religion skulde udbredes med Magt, og alle, der vilde antage den, lovede han et Paradis fuldt af jordiske Glæder. Denne falske Profet fik mange Tilhængere, og Araberne drog ud med Sværdet i Haanden og indtog mange Lande, især i Asien og Afrika, og hvor de kom frem, undertrykte de Kristendommen og udbredte Muhammeds Lære. Tyrkerne og mange andre Folk bekender sig endnu til Muhammeds Religion og kaldes **Muhammedanere**.

32. Ansgar.

Imedens Muhammeds falske Lære med Magt blev udbredt i mange af Landene omkring Middelhavet, udbredte Kristendommen sig videre og videre nordpaa i **Evropa**, og fra Tyskland kom den omsider ogsaa til **Danmark**. I Aaret 826 rejste nemlig en jydsk Konge ved Navn **Harald Klak** til Tyskland, til Kejser Ludvig den Fromme, for at faa Hjælp af ham mod sine Fjender, og da han kom derhen, lod han sig døbe. Nu søgte Kejseren en Mand, der kunde følge med Kong Harald til Jylland og udbrede Kristendommen i hans Land.

Men han søgte længe, inden han fandt nogen, der turde paatage sig dette Arbejde; thi alle frygtede for de vilde Hedninger i Danmark. Omsider fandt man en ung Mand, som var rede til at gaa Farer og Besværligheder i Møde for at udbrede Guds Rige iblandt vore hedenske Forfædre. Denne Mand hed **Ansgar**; han var den Gang kun fem og tyve Aar gammel, men højt æret for sin Lærdom og Gudsfrygt. I Efteraaret 826 fulgte han med **Harald Klak** til Jylland og begyndte sin Gerning. Men han maatte lide meget ondt, da Harald snart blev fordrevet, og hans Eftermand Kong **Erik** var i lang Tid en Fjende af Kristendommen. **Ansgar** tabte dog ikke Modet, og omsider fik han Kongen til at tillade, at Kristendommen blev forkyndt i Landet. Da lod ogsaa mange af Jyderne sig døbe, og de første Kirker blev bygget i **Slesvig** og i **Ribe**. **Ansgar** gjorde ogsaa to Rejser til **Sverrig** og opholdt sig der i nogle Aar og prædikede med god Fremgang. Efter at **Ansgar** havde arbejdet utrætteligt i henved fyrretyve Aar under mange Farer og Besværligheder, døde han i sit fire og tresindstyvende Aar og blev begravet i Domkirken i Bremen.

Efter **Ansgars** Død gik det dog kun langsomt med Kristendommens Udbredelse i Danmark; thi Kong **Gorm den Gamle**, som ved den Tid samlede det danske Rige, var en grusom Hedning og forfulgte de Kristne. Hans Søn **Harald Blaatand** antog vel selv Kristendommen; men Hedenskabet i Danmark blev dog ikke udryddet før under Haralds Sønnesøn **Knud den Store**, der tillige var Konge i England og førte mange engelske Præster over til Danmark. Og da var omtrent to Hundrede Aar forløbet, siden **Ansgar** begyndte at prædike Kristendommen her i Landet.

33. Paven og Munkene.

Paa den Tid, da Kristendommen blev indført her i Landet, blev **Biskoppen i Rom**, som kaldtes **Paven**, anset for den øverste Biskop over hele Kristenheden, og Kirken i Danmark kom da ogsaa til at staa under ham. Nogle Paver var gode og gudfrygtige Mænd, der søgte at udbrede Kristendommen og fremme, hvad der var ret og godt; men de fleste af dem tænkte mest paa at udvide deres egen Magt, og det lykkedes dem saa godt, at Paven efterhaanden blev en mægtigere Mand end Konger og Kejsere. Paverne kaldte sig Kristi Statholdere og forlangte, at alle skulde tro og lyde dem som Kristus selv. Men deres store Anseelse misbrugte de paa den skammeligste Maade: de lærte meget, som stred imod Guds Ord, og for at de bedre kunde faa deres falske Lærdomme udbredt, forbød de Menigmand at læse Bibelen.

Daaben forfalskede Paverne dog ikke, og den gamle Trosbekendelse forblev uforandret. Men det andet af Herrens Sakramenter forgreb de sig paa og lærte, at i den hellige Nadvere maatte Menigmand kun æde af Brødet, men ikke drikke af Kalken; og paa mange Maader forvanskede de Evangeliet om Synderes Frelse ved Jesus Kristus. De lærte, at Menneskene selv kunde gøre Fyldest for deres Synder ved Faste, Pilegrimsrejser, Gaver til Kirker og Klostre og andre Gerninger, som ikke er befalet i Guds Ord. De lærte ogsaa, at man skulde dyrke Jomfru Marie og andre mange afdøde Mænd og Kvinder, som man kaldte **Helgener**. Paverne bestemte, hvem der skulde anses for Helgener, og dem bad man da til og ventede ved deres Hjælp og Forbøn at komme i Himlen. Om disse Helgener lærte Paven ogsaa, at de havde gjort mere godt, end der behøvedes for at

blive salig, og at Paven havde Raadighed over det, der var blevet tilovers, saa at han dermed kunde hjælpe paa andre og uddele Syndsforladelse til hvem han vilde. Naar Paverne da trængte til Penge, sendte de nogle omkring, der for en vis Betaling solgte **Aflad** eller Syndsforladelse til enhver, som vilde købe.

Ved disse og mange andre falske Lærdomme forvanskede Paverne Kristendommen mere og mere, og den skrækkeligste Vankundighed og Overtro herskede overalt. Præsterne var for det meste uvidende Mennesker; de prædikede kun sjældent, og deres Prædikener angik mest Helgendyrkelse og Pavens andre Opdigtelser.

Foruden Biskopperne og Sognepræsterne var der i alle Lande en stor Mængde Mennesker, som ogsaa regnedes med til Præstestanden, og som kaldtes **Munke**. Der havde været Munke allerede længe før Ansgars Tid, og i Begyndelsen var Munkene gudfrygtige Mænd, der forenede sig med hverandre for at leve paa ensomme Steder og dyrke Gud i Stilhed. Men efterhaanden som Munkevæsenet udbredte sig, henfaldt de fleste Munke til Lediggang og Overdaadighed og gjorde megen Skade ved at udbrede Overtro og Vildfarelser og befæste Pavens Magt. Her i Danmark var ogsaa Munke i Tusindvis, der havde deres Boliger, som kaldtes Klostre, baade i Købstæderne og paa Landet, hvor mange Herregaarde endnu fra den Tid kaldes Klostre.

Der var vel mange gudfrygtige Mænd, der sørgede over Kirkens Tilstand og indsaa, at meget af det, der blev udgivet for Kristendom, var kun Løgn og Bedrageri; men de, der vovede at tale imod Paven, blev straks forfulgt og dømt som Kættere. Iblandt dem var der en Præst i Bøhmen ved Navn **Johan Huss**. Han prædikede frimodigt

imod Pavens falske Lærdomme, og der var mange, som holdt med ham. Men da Paven fik dette at høre, stævnedes han Johan Huss til at møde paa en Kirkeforsamling, og der blev han fordømt som en Kætter og kastet paa Baalet. Han havde vel faaet Brev paa, at han kunde drage sikkert og uhindret frem og tilbage; men hvad man havde lovet Kættene, mente man ikke, at man behøvede at holde. Endnu i hundrede Aar efter Johan Huss lykkedes det Paverne at forholde Menneskene den rene Kristendom; men da opvakte Herren en Mand, ved hvem Pavens Magt fik sit Baalesaar, og det rene uforfalskede Evangelium igen blev bragt for Lyset, og denne Mand var **Morten Luther**.

34. Luther.

Morten Luther var født af fattige Forældre i Landet **Saksen** i Tyskland. Da han var to og tyve Aar gammel, blev han betaget af Tungsindighed og Bekymring for sin Sjæls Frelse, og han gik da i Kloster og blev Munk, idet han tænkte, at han derved kunde finde Fred for sin Sjæl; men han mærkede snart, at han havde taget fejl heri, og han blev endnu mere tungsindig og bekymret. Da var der i Klostret en gammel Munk, der kom til ham og raadede ham til at søge Trøst for sin Sjæl, ikke i sine egne Gerninger, men i den Tro, at Kristus har gjort Forsoning for alle vore Synder. Dette Ord gik Luther til Hjerte, og han fandt Trøst, og da han tillige læste flittigt i Bibelen, fik han mere og mere Indsigt i den sande Kristendom.

Da Luther havde været tre Aar i Klostret, blev han Lærer ved Universitetet i **Wittenberg** i Saksen og kort efter tillige Præst. Men det varede endnu nogle Aar, inden han tænkte paa at staa op imod Paven. Da kom der i Aaret 1517

en af Pavens Afladskræmmere, en Munk ved Navn **Johan Tezel**, til Saksen, og han drev sin Handel ret uforskammet. Nu begyndte Luther af alle Kræfter at prædike og skrive imod Afladshandelen og Pavens andre Vildfarelser. Luthers Skrifter blev hurtigt udbredt; thi kort før havde man opfundet den Kunst at trykke Bøger. Alle forundrede sig over, hvor Luther turde tale og skrive saaledes imod Paven, og mangfoldige indsaa, at han havde Ret.

Luther blev nu stævnet til at møde paa en Rigsdag, der skulde holdes i Staden **Worms**. Hans Venner raadede ham fra at rejse derhen, da de frygtede, at det vilde gaa ham ligesom Huss; men Luther svarede: „Om der end er saa mange Djævlé i Worms, som der er Tagsten paa Husene, saa vil jeg dog derhen.“ Da Luther kom til Worms, blev han kaldt frem for en stor Forsamling, der bestod af Pavens Sendebud og Kejseren og en stor Mængde Fyrster og andre fornemme Herrer. Man forlangte nu af Luther, at han skulde tilbagekalde, hvad han havde lært; men Luther forsvarede sin Lære og sluttede med de Ord: „Hvis jeg ikke bliver overbevist af den hellige Skrift eller med klare indlysende Grunde — thi Paven tror jeg ikke paa —, saa kan eller vil jeg ikke kalde noget tilbage; thi det er ikke raadeligt at handle mod sin Samvittighed. Her staar jeg; jeg kan ikke andet. Gud hjælpe mig! Amen!“ Luther blev da gjort fredløs som en forstokket Kætter. Dog lod man ham drage fra Worms i Fred. Men saa forsvandt Luther pludselig; man vidste ikke, hvor han var, og troede, at han var myrdet. Luther opholdt sig imidlertid paa et Slot, hvor hans Landsherre, Kurfyrst Frederik den Vise af Saksen, havde ført ham hen, for at han kunde være i Sikkerhed. Her blev Luther henved et Aar og

anvendte den Tid til at oversætte Bibelen paa sit Modersmaal, saa at enhver kunde læse den og se, om hans eller Pavens Lære var den rette. Luther vendte derpaa igen tilbage til Wittenberg og vedblev i Tale og Skrift at lære den sande Kristendom og oplyse om Pavens Vildfarelser, og han skrev sin lille Katekismus for Ungdommen, hvis Undervisning forhen var ganske forsømt.

Luther vandt flere og flere Tilhængere, og disse fremlagde paa en Rigsdag i Augsburg Aar 1530 deres Trosbekendelse, som var forfattet af Luthers Ven og Medhjælper **Filip Melankton** og gennemset af Luther selv. Og af denne **augsburgske Bekendelse** eller **Konfession**, som den kaldes, kunde da enhver se, at Luther ikke vilde indføre en ny Lære, men kun bringe den gamle, sande Kristendom for Lyset igen.

Luther blev to og tresindstyve Aar gammel, og før han døde, var Pavens Magt og falske Lærdomme afskaffet i en stor Del af Tyskland saavel som i Danmark, Norge og Sverrig og flere Lande. Denne store Begivenhed kalder man **Reformationen** eller Kirkeforbedringen, og dem, som bekender sig til den sande Kristendom efter Luthers Lære, kalder man **Lutheranere** eller **evangeliske Kristne**. I mange Lande vedblev man dog at holde med Paven, og hans Tilhængere kalder man **Katholiker**.

35. Reformationens Indførelse i Danmark.

Da Luther begyndte at tale og skrive imod Paven, spurgtes det snart herind i Danmark. Her var mange, som gav Luther deres Bifald, og iblandt dem var ogsaa Kong **Kristian den Anden**. Han skrev da til Saksen efter en Præst, som kunde

forkynde det rene Evangelium her i Landet; men den Mand, som blev sendt herind, udrettede dog ikke stort, da han ikke forstod Dansk.

Men under Kristian den Andens Eftermand **Frederik den Første** fremstod flere danske Mænd, som med Iver og Dygtighed prædikede den rette uforfalskede Kristendom. Den mærkeligste af disse var **Hans Tausen**. Han var en Bondesøn fra Fyn og var blevet Munk i Antvorskov Kloster ved Slagelse. Paa en Udenlandsrejse kom han til Wittenberg, hvor han opholdt sig i nogen Tid og hørte Luther; og efter at han var kommet hjem, holdt han i Antvorskov Klosterkirke en Prædiken om, at Syndere bliver retfærdiggjort af Naade for Kristi Skyld og ikke ved Menneskers Gerninger. Nu mærkede man, at Hans Tausen var af samme Tanker som Luther, og Forstanderen i Klosteret, som før havde holdt meget af ham, blev over denne Prædiken forbitret paa ham og sendte ham til et Kloster i Viborg, hvor han skulde være under streng Opsigt. Da han her vedblev med den samme Lære og endog fik nogle af Munkene paa sin Side, blev han kastet i Fængsel; men han prædikede fra Fængslet for Folk, som samlede sig udenfor. Nu tog Kongen Hans Tausen i sin Beskyttelse og udnævnte ham til sin egen Præst, men tillod ham at blive i Viborg og prædike Evangeliet; og det følgende Aar 1527 fik Kongen paa en **Herredag** i Odense den Bestemmelse sat igennem, at fra den Dag af skulde det staa enhver frit, om han vilde være luthersk eller papistisk. Kort efter blev det nye Testamente oversat paa Dansk af **Kristiern Pedersen** fra Svendborg, og Reformationen gjorde nu god Fremgang her i Landet, endskønt de katholske Biskopper gjorde alt, hvad de kunde, for at forhindre det.

Da **Frederik den Førstes Søn Kristian den**

Tredje blev Konge, var her ikke mange, der holdt med Paven, og Kongen besluttede da at indføre den rene evangeliske Lære overalt i sit Land. Han lod derfor alle de katholske Biskopper over hele Landet fængsle paa een og samme Dag og holdt dem fanget, indtil han havde faaet udført, hvad han havde i Sinde. Og nu holdt han i Aaret 1536 en **Rigsdag i København**, hvor der mødte en stor Mængde Adelsmænd og Købstadborgere og Bønder. Dem samlede Kongen om sig paa Gammeltorv den 30. Oktober, og han lod dem spørge, om de vilde have de afsatte Biskopper igen eller andre i deres Sted. Da raabte Folket som med een Mund: „Vi vil blive ved det hellige Evangelium og ikke have saadanne Biskopper mere.“ Og fra den Dag var Pavedømmet afskaffet her i Danmark.

36. Kristendommens Udbredelse efter Reformationen.

Af de Mænd, som efter Reformationen har arbejdet paa at udbrede Kristendommen blandt Hedningerne, er **Hans Egede** en af de mærkeligste. Han var Præst i Norge, men nedlagde sit Embede for at drage ud og forkynde Evangeliet for Hedningerne i **Grønland**, der ligger højt oppe mod Nordpolen, men staar under den danske Konge. Ved Kong Frederik den Fjerdes Understøttelse lykkedes det Hans Egede at udføre sit Forsæt. Han rejste til Grønland og var der i mange Aar. Han maatte udstaa store Besværligheder; men hans Arbejde var ikke forgæves. Mange af Grønlænderne omvendte sig til Kristendommen, og fra den Tid er Evangeliet blevet prædikeret i Grønland.

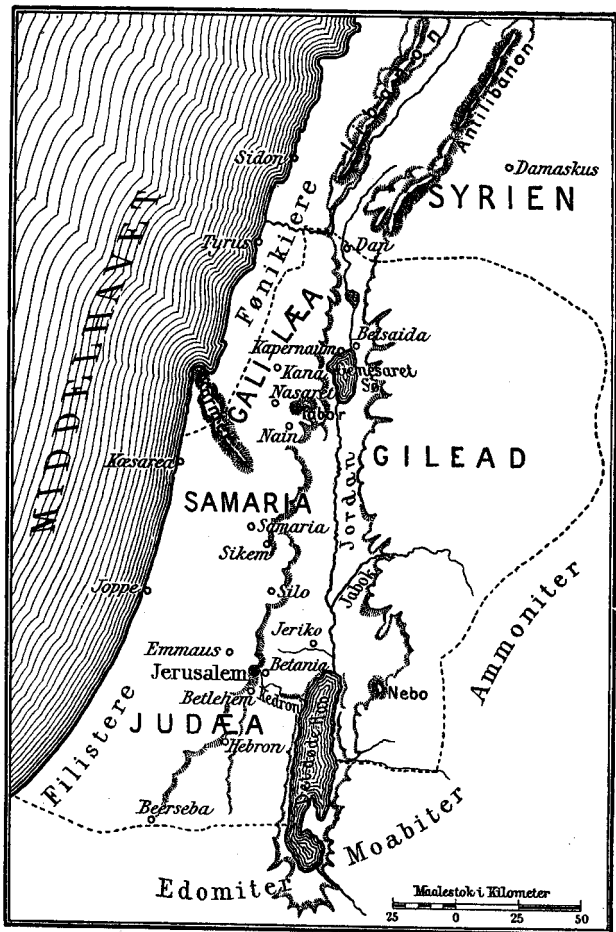
I vore Dage er der vakt en stor Iver for Missions-sagen, og der er mange Mænd og Kvinder, som ud-

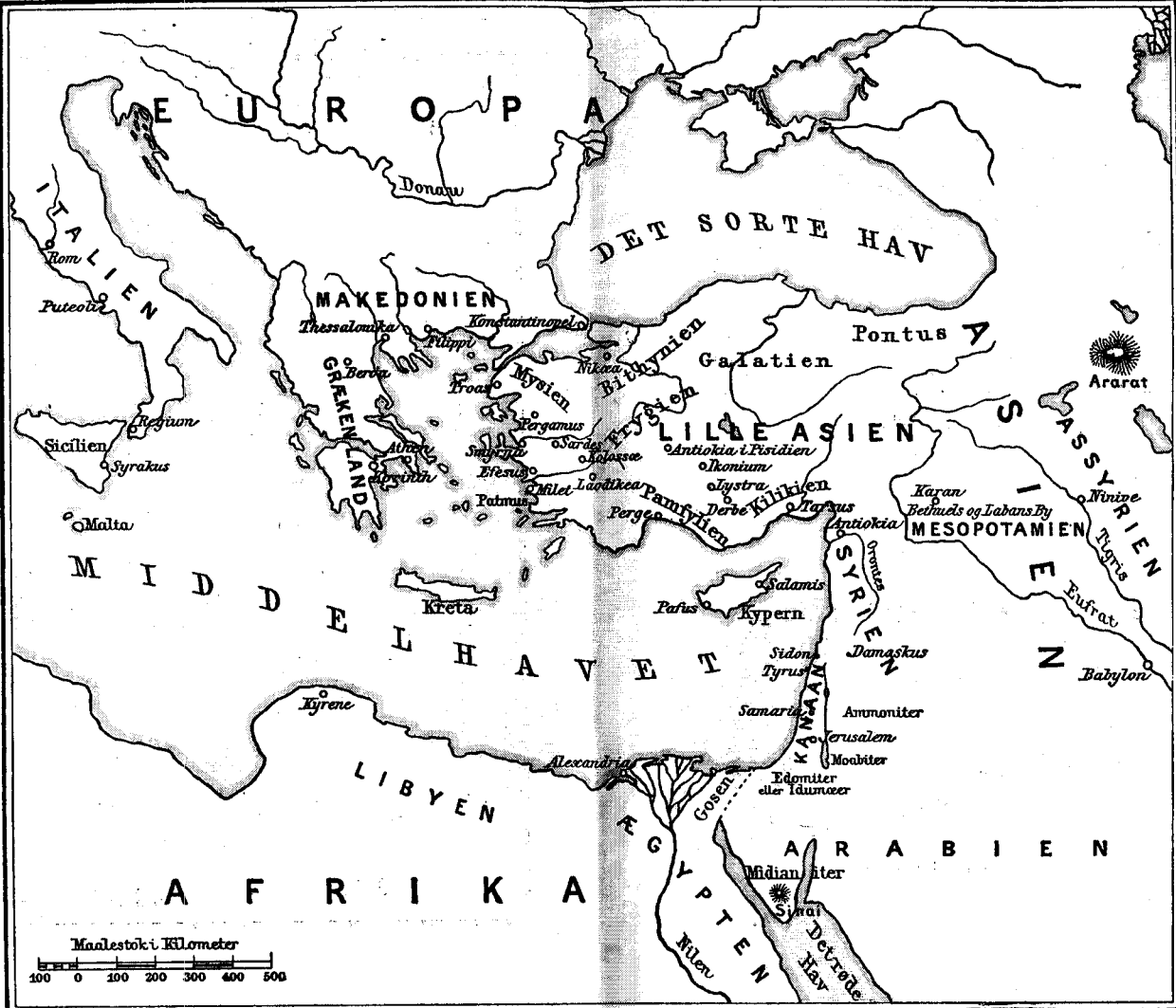
sætter sig for Farer og Møjsommeligheder for at forkynde Evangeliet for Hedningerne. Deres Arbejde bærer paa mange Steder gode Frugter, og Kristi Rige udbreder sig mere og mere. Endnu staar dog meget tilbage at gøre; thi endskønt over 500 Millioner af Jordens Beboere bekender sig til Kristendommen, er der dog mange flere, der endnu vandrer i Hedenskabets Mørke, og desforuden mange Muhammedanere og Jøder. Men Kirkens Herre og Konge har sagt, at hans Evangelium skal prædikkes i den hele Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk, og han vil lade sit Ord blive opfyldt og fuldkomme den gode Gerning, som han har begyndt og fortsat indtil denne Dag, at hans **Hæredømme** maa, som Profeten Sakarias siger, være fra et Hav til et andet, fra Floden til Jordens Ende. Amen!

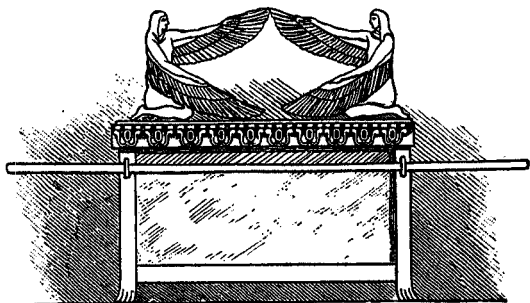
Tidstabel.

Abraham	omtrent Aar 2000 f. Kr. F.				
Moses	—	-	1500	-	-
David	—	-	1050	-	-
Rigets Deling	—	-	975	-	-
Det babyloniske Fangenskab be- gynder	—	-	600	-	-
Hjemkomsten fra Babylon	—	-	530	-	-
Aleksander den Store	—	-	330	-	-
Makkabæerne fremstaar	—	-	170	-	-
Jøderne kommer under Romerne .	—	-	63	-	-

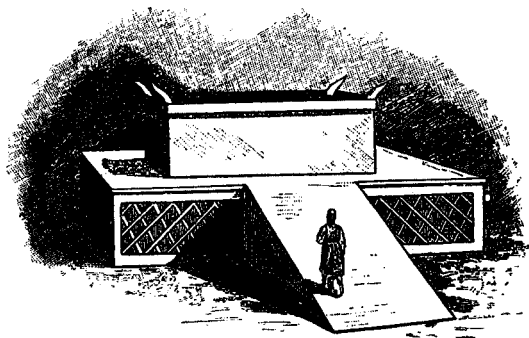
Paulus's Omvendelse	Aar	36	eft. Kr. F.		
Paulus's og Peters Martyrdød	-	67	-	-	-
Jerusalems Ødelæggelse	-	70	-	-	-
Konstantin den Store	-	300	-	-	-
Muhammed	-	600	-	-	-
Ansgar drager til Danmark	-	826	-	-	-
Johan Huss dør paa Baalet	-	1415	-	-	-
Luther begynder Reformationen	-	1517	-	-	-
Den augsburgske Konfession	-	1530	-	-	-
Reformationens Indførelse i Danmark ...	-	1536	-	-	-

Pagtens Ark.

Brændofferalteret.